

Saksliste for Fylkestinget

Møtedato: 06.12.2021
Møtested: Radisson BLU Hotel, Bodø
Møtetid: Kl 09:00

Saksliste

Saksnr	Sakstittel	Jpid	Arkivsak
138/2021	Muntlige spørsmål	21/147069	21/23774-1
139/2021	Skriftlige spørsmål	21/147070	21/23774-2
140/2021	Interpellasjoner	21/147071	21/23774-3
141/2021	Uttalelser	21/147072	21/23774-4
142/2021	Delegering av myndighet fra fylkestinget - fullmakt til sentral kriseledelse	21/132095	21/19454-2
143/2021	Melding om vedtak etter kommunelovens §11-8 - Hastesaker til fylkestinget i desember 2021	21/133355	20/18074-7
144/2021	Fylkesrådets behandling av oversendte forslag og uttalelser fra fylkestinget i oktober 2021	21/139664	20/18078-7
145/2021	Litteraturstrategi for Nord-Norge 2022-2025	21/46101	21/13665-2
146/2021	Kulturmiljøfredning i Henningsvær - fredning etter kulturminnelovens §20	21/141818	21/2242-2
147/2021	Høring - Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2022-2025	21/136265	21/6444-7
148/2021	Høring - forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven	21/100568	21/19608-2
149/2021	Uttalelse - Søknad om landslinje skiidretter ved Voss gymnas - Vestland fylkeskommune	21/140478	21/22423-3
150/2021	Høring – Forslag til endringer i barnevernloven og forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven	21/142990	21/22694-3
151/2021	Regional vannforvaltningsplan for vannregion Nordland og Jan Mayen (2022-2027) - Vårt verdifulle vann	21/132223	21/2905-52

152/2021	Ny internasjonal strategi for Nordland fylkeskommune	21/16206	21/2417-2
153/2021	Eierrapport 2020	21/124008	21/13168-3
154/2021	Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet	21/45208	21/7213-2
155/2021	Høring - konsesjon til å anlegge, drive, og inneha ny lufthavn i Bodø	21/141023	21/21640-5
156/2021	Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 - 2026	21/134165	21/22289-1
157/2021	Valg av medlemmer til Ungdommens fylkesråd 2021	21/146552	21/21990-4
158/2021	Budsjettregulering - investering	21/145744	20/27375-7
159/2021	Økonomiplan 2022-2025 og Budsjett 2022	20/180384	20/27369-2
160/2021	K-Sekretariatet IKS - Endring selskapsavtale pr. 01.01.2022	21/148387	21/23745-2

Bodø 18.11.2021

Kari Anne Bøkestad Andreassen

fylkesordfører

sign

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
138/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Muntlige spørsmål

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
139/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Skriftlige spørsmål

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
140/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Interpellasjoner

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
141/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Uttalelser

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
278/2021	Fylkesrådet	09.11.2021
142/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Delegering av myndighet fra fylkestinget - fullmakt til sentral kriseledelse

Sammendrag

Fylkestingets reglement for delegering av myndighet revideres normalt en gang pr. valgperiode, og ble sist revidert i februar 2020. Det er behov for å foreta en delegering av myndighet fra fylkestinget til den sentrale kriseledelsen i fylkeskommunen angående fullmakt til håndtering av krisesituasjoner.

Bakgrunn

Fylkestinget vedtok i februar 2020 (FT-sak 31/2020) nytt «Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget». Reglementet omhandler den myndighet fylkestinget skal delegere til fylkesrådet.

Problemstilling

Det er nødvendig å foreta en delegering knyttet til beredskapsarbeid og krisehåndtering i fylkeskommunen, hvor det foreslås at fylkestinget gir den sentrale kriseledelsen i fylkeskommunen nødvendige fullmakter for å håndtere krisesituasjoner.

Drøfting

I FR-sak 173/2021 har fylkesrådet vedtatt «Overordnet beredskapsplan for Nordland fylkeskommune». Som del av beredskapsplanen er det i punkt 5 lagt til grunn at sentral kriseledelse «har alle fullmakter som er nødvendig for iverksettelse av skadebegrensende tiltak i en krisesituasjon». En slik fullmakt må forankres i fylkestingets delegasjon til fylkesrådet. Det anbefales derfor at fylkestinget vedtar en fullmakt i delegasjonsreglementet under kapittel 6, fylkesrådets øvrige myndighet: «Kriseleder ved den sentrale kriseledelsen har alle fullmakter som er nødvendige for iverksettelse av relevante skadebegrensende tiltak i en krisesituasjon, eller når en krise truer». Den sentrale kriseledelsen i fylkeskommunen blir ledet av fylkesrådets leder.

Medvirkning

Det er ikke gjennomført medvirkning i denne saken.

Fylkesrådets vurdering

Det er behov for delegering av myndighet for håndtering av krisesituasjoner, og fylkesrådet anbefaler at fylkestinget vedtar det foreslåtte punktet knyttet til delegering av nødvendig fullmakt til den sentrale kriseledelsen i fylkeskommunen.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Økonomiske og personellmessige konsekvenser

Økonomisk omfang av en krisesituasjon er normalt ikke kjent før en hendelse har oppstått. Hensikten med en fullmakt er å unngå forsinkelser i krisehåndteringen, når hendelsene er så ressurskrevende at de går utover vedtatte budsjetttrammer. Fylkesrådet vil komme tilbake til fylkestinget i egen sak, eller som del av tertialrapport med forslag til inndekning, i de tilfeller budsjetttrammer er overskredet.

Saken har ingen direkte personellmessige konsekvenser for fylkeskommunen.

Delegeringsreglementets formål er å fremme god saksbehandling og beslutningsadferd ved fordeling av vedtaksmyndighet, og forslaget til delegering bygger opp under dette formålet. Det er viktig å bygge opp under fylkeskommunens mulighet til å drive effektiv og god krisehåndtering.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget vedtar følgende delegering av myndighet knyttet til krisehåndtering i fylkeskommunen:
«Kriseleder ved den sentrale kriseledelsen har alle fullmakter som er nødvendige for iverksettelse av relevante skadebegrensende tiltak i en krisesituasjon, eller når en krise truer».
2. Det rapporteres tilbake til Fylkestinget om bruk av fullmakten ved første Fylkesting.

Bodø den 09.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Svein Eggesvik
Fylkesrådets nestleder
sign

09.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
143/2021	Fylkestinget	06.12.2021
279/2021	Fylkesrådet	12.11.2021

Melding om vedtak etter kommunelovens §11-8 - Hastesaker til fylkestinget i desember 2021

Sammendrag

Fylkesrådet skal regelmessig orientere Fylkestinget i Nordland om saker som er behandlet etter hasteparagraf jf. Kommuneloven § 11-8 Hastesaker.

Fylkesrådet har i perioden 25.09.2021 – 12.11.2021 behandlet en sak med hjemmel i kommuneloven § 11- 8 Hastesaker:

- FR-sak 245/2021 «Galvano Tia AS - Tilførsel av kapital i form av lån».

Bakgrunn

Det vises til kommuneloven § 11-8 Hastesaker, samt til FT sak 067/2020 Kontrollutvalgets reglement - Revidering av reglementets § 9 Særskilte og spesielle oppgaver, pkt.3:

«Fylkestinget ber fylkesrådet fortløpende legge frem melding om sine vedtak som er truffet i medhold av kommuneloven § 11-8, 1 ledd og fylkesrådets oppfølging og saksbehandling av oversendte forslag og uttalelser til fylkestinget».

Problemstilling

Fylkesrådet skal regelmessig legge frem for fylkestinget oversikt av fylkesrådets bruk av kommuneloven § 11-8.

Vurdering

Gjennomgangen viser at fylkesrådet har behandlet en sak med hjemmel i kommunelovens § 11-8 Hastesaker

Innstilling til vedtak

Fylkestinget i Nordland tar fylkesrådets melding om at fylkesrådet har behandlet en

sak med hjemmel i kommuneloven § 11-8 hastesaker, i perioden 25.09.2021 – 12.11.2021 til orientering.

Bodø, den 12.11.2021
Tomas Norvoll
fylkesrådsleder

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel	DokID
Galvano Tia AS - Tilførsel av kapital i form av lån (502299)	343195

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
280/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
144/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Fylkesrådets behandling av oversendte forslag og uttalelser fra fylkestinget i oktober 2021

Sammendrag

På fylkestingets samling i oktober 2021 ble følgende vedtatt oversendt uten realitetsbehandling:

- FT-sak 108/2021.1 Interpellasjon fra Håkon Møller, Miljøpartiet De Grønne – Kontantbetaling for buss i Bodø.
- FT-sak 108/2021.2 Interpellasjon fra Håkon Møller, Miljøpartiet De Grønne – Helhetlig strategi for landbasert oppdrett.
- FT-sak 108/2021.3 Interpellasjon fra Synne Bjørbæk, Rødt - 0-visjon mot nedbygging av matjord.
- FT-sak 108/2021.5 Interpellasjon fra Synne Bjørbæk, Rødt – ingen mennesker er ulovlige.
- FT-sak 108/2021.7 Interpellasjon fra Aase Refsnes, Sosialistisk Venstreparti - Innføring av bærekraftskartlegging i Nordland.
- FT-sak 129/2021 Redegjørelse fra fylkesråd for plan og næring Linda Helen Haukland om Kraft i det grønne skiftet
- FT-sak 130/2021 Redegjørelse fra fylkesråd for utdanning og kompetanse Elin Dahlseng Eide om Kompetanse og utdanning - uten utløpsdato

Saken redegjør for fylkesrådets oppfølging og behandlingen av oversendte forslag og uttalelser.

Bakgrunn

Fylkestinget vedtok i revidering av kontrollutvalgets reglement at fylkesrådet regelmessig skal legge frem melding om oppfølging og saksbehandling av oversendte forslag og uttalelser. FT- sak 067/2020 Kontrollutvalgets reglement – Revidering av reglementets §9 Særskilte og spesielle oppgaver punkt 3:

«Fylkestinget ber fylkesrådet fortløpende legge frem melding om sine vedtak som er truffet i medhold av kommuneloven § 11-8, 1 ledd og fylkesrådets oppfølging og

saksbehandling av oversendte forslag og uttalelser til fylkestinget.

Problemstilling

Saken gir oversikt av fylkesrådets behandling av oversendte forslag og uttalelser fra fylkestingets samling i oktober 2021.

Behandling

Fylkesrådet fikk oversendt forslagene fra fylkestinget den 25.10.2021, 26.10.2021 og den 02.11.2021.

Status på fylkesrådets behandling av oversendte forslag og uttalelser er som følger:

- FT-sak 108/2021.5 - Interpellasjon fra Synne Bjørbæk, Rødt – ingen mennesker er ulovlige.

Status: Denne saken ble behandlet i fylkesrådet 02.11.2021 sak 264/2021, der fylkesrådet fattet følgende vedtak:

1. *«Fylkesrådet understreker at det er statlige myndigheter som har ansvaret for ureturnerbare asylsøkere som har fått avslag på sin asylsøknad. Staten må vurdere mulighetene for å bedre livssituasjonen for denne gruppen, samtidig som innsatsen for retur av asylsøkere til hjemlandet forsterkes.»*
2. *«Fylkesrådet viser til at regelverket, oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene og stramme økonomiske rammer gir fylkeskommunen lite handlingsrom til å gjennomføre tiltak for disse asylsøkerne.»*
3. *«Fylkesrådet vil likevel vurdere om det er mulig innenfor fylkeskommunens ansvarsområder, og i samarbeid med kommunene og frivillig sektor, å bidra til tiltak som kan komme denne gruppen til gode.»*

- FT-sak 130/2021 Redegjørelse fra fylkesråd for utdanning og kompetanse Elin Dahlseng Eide om Kompetanse og utdanning - uten utløpsdato.

Status: Denne saken ble behandlet i fylkesrådet 02.11.2021 sak 266/2021, der fylkesrådet fattet følgende vedtak:

«Fylkesrådet vil komme tilbake til fylkestinget med en strategiplan om videregående opplæring for voksne våren 2022.»

- FT-sak 108/2021.1 - Interpellasjon fra Håkon Møller, Miljøpartiet De Grønne – Kontantbetaling for buss i Bodø.

Status: Denne saken ble behandlet i fylkesrådet 09.11.2021 sak 277/2021, der fylkesrådet fattet følgende vedtak:

1. *«For fylkesrådet er det viktig at alle i Nordland skal ha muligheter til å kjøpe billetter til vårt kollektivtilbud. I tillegg til etablering av ny app samt nettbutikk er det mulig å*

kjøpe billett med betalingskort ombord i bussene. For folk som ikke kan benytte seg av disse mulighetene legger fylkeskommunene til rette for klippekort, som vil være klart i løpet av kort tid, og som kan kjøpes på nett og kontant, og kontanter på Sentrumsterminalen i Bodø. Fylkesrådet ønsker derfor ikke å etablere flere utsalgssteder.»

2. *«Fylkesrådet har, i henhold til delegasjonsreglementet, satt i gang et arbeid for å se på pris- og rabattstrukturen for reiser med buss i Nordland. Arbeidet med ny prismodell vil søke å forenkle pris- og rabattstrukturen samtidig som billettinntektene opprettholdes på tilnærmet samme nivå som i dag.»*

- FT-sak 108/2021.2 - Interpellasjon fra Håkon Møller, Miljøpartiet De Grønne – Helhetlig strategi for landbasert oppdrett.

Status: Denne saken ble behandlet i fylkesrådet 09.11.2021 sak 273/2021, der fylkesrådet fattet følgende vedtak:

1. *«Fylkesrådet vil prioritere å ta en aktiv rolle i arbeidet med å utvikle gode rammer for landbaserte anlegg på nasjonalt nivå, uten å utvikle en egen regional strategi, utover de prioriteringer som ligger i forslaget til Marin strategi og kommende Regional plan for arealforvaltning.»*
2. *«Fylkesrådet vil komme tilbake til fylkestinget med en regional politikk for Nordland som på best mulig måte utvikler denne delen av havbruksnæringa basert på den kommende regionale planen for arealforvaltning.»*

- FT-sak 108/2021.3 - Interpellasjon fra Synne Bjørbæk, Rødt - 0-visjon mot nedbygging av matjord.

Status: Denne saken ble behandlet i fylkesrådet 09.11.2021 sak 274/2021, der fylkesrådet fattet følgende vedtak:

1. *«Fylkesrådet viser til at det allerede er et stort fokus på jordvern gjennom jordloven, Statsforvalterens jordvernstrategi for Nordland og gjeldende regionale planer.»*
2. *«Fylkesrådet vil likevel løfte arbeidet med hensiktsmessig jordvern i Nordland, i balanse med lokalsamfunnenes muligheter til utvikling.»*

- FT-sak 108/2021.7 - Interpellasjon fra Aase Refsnes, Sosialistisk Venstreparti - Innføring av bærekraftskartlegging i Nordland.

Status: Denne saken ble behandlet i fylkesrådet 09.11.2021 sak 275/2021, der fylkesrådet fattet følgende vedtak:

«Fylkesrådet i Nordland vil arbeide videre med å nå bærekraftsmålene og målene som er fastsatt i regional planstrategi. Viktige tiltak framover vil være å:

1. *Bruke erfaringer fra nettverkene Bærekraft i Nord og det nasjonale nettverk for*

- bærekraft til å styrke arbeidet med statistikk, analyse og kart.*
2. *Ta i bruk digitale verktøy og automatiserte løsninger som vil kunne gi kommunene og fylkeskommunen enklere tilgang til informasjon om utviklingen innenfor bærekraft.*
 3. *Utvikle og oppdatere fylkeskommunens nettsider om generelle utviklingstrekk i kommunene i Nordland etter innspill fra kommunene i Nordland.*
 4. *Innhente erfaringer fra bærekraftskartleggingen i andre fylker og prosjektene til KS og andre relevante prosjekter til bruk i det videre arbeidet med å kartlegge bærekraftsstatusen.»*

- FT-sak 129/2021 - Redegjørelse fra fylkesråd for plan og næring Linda Helen Haukland om Kraft i det grønne skiftet.

Status: Denne saken ble behandlet i fylkesrådet 09.11.2021 sak 276/2021, der fylkesrådet fattet følgende vedtak:

«Forslaget tas til orientering.»

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkestinget i Nordland tar fylkesrådets tilbakemelding vedrørende behandling av oversendte forslag og uttalelser til orientering.

Bodø den 12.11.2021
Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
281/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
145/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Litteraturstrategi for Nord-Norge 2022-2025

Sammendrag

Som ett av grunnlagene i reforhandlingene omkring Den nordnorske kulturavtalen ba Landsdelsrådet for kultur i Nord-Norge i januar 2021 om en evaluering av Nordnorsk litteraturstrategi 2017-2021. Det forelegger nå en revidert litteraturstrategi, som legger opp til en økt økonomisk satsing på feltet samt en justering av bruken av virkemidlene.

Bakgrunn

Nordnorsk kulturavtale fikk med Nordnorsk litteraturstrategi 2017-21 en satsing på litteraturfeltet. Hovedsatsingene i strategien var økt produksjon av nordnorsk skjønnlitteratur, mer formidling av nordnorsk litteratur og mer samarbeid mellom litteraturen og andre kulturuttrykk.

Tiltakene i strategien har i hovedsak fungert godt, og ett av de viktigste har vært forfatterstipendet som har blitt utdelt i tre år. Dette har bidratt positivt til økonomien for en mottaker, og har dermed bidratt til litteraturproduksjon.

Nordnorsk forfatterlag har i regi av satsingen fått disponere en sum til stimuleringsmidler, som har hatt til hensikt å synliggjøre nordnorske forfattere utover landsdelen.

Bibliotekene har tatt et stort ansvar for å formidle nordnorsk litteratur i strategiperioden, og dette har blitt gjort på mange ulike arenaer, både fysiske og digitale.

Fylkesbibliotekene fikk to-årige prosjektmidler fra Nasjonalbiblioteket til prosjektledelse og gjennomføring av en del av tiltakene knyttet til strategien. Disse midlene har bidratt til gjennomføring av flere bransjetreff, noe som både knytter bransjen tettere sammen, og som kan bidra til økt samarbeid på tvers av sjangere. Midlene har også vært brukt i forbindelse med juryarbeid til forfatterstipendet.

Problemstilling

Litteraturstrategien har bidratt til at litteraturen har blitt løftet. Etter evalueringen som ble gjennomført bør likevel innsatsområdene i strategien justeres i den kommende perioden. Evalueringen ble gjennomført i form av en spørreundersøkelse i litteraturmiljøet i landsdelen. En forholdsvis kort oppsummering av resultatene i undersøkelsen ble lagt frem for landsdelsrådet tidligere i år, og data fra undersøkelsen legges ved dette saksfremlegget.

Undersøkelsen har gitt oss viktige tilbakemeldinger. En av konklusjonene er at litteratur fra forfattere bosatt i landsdelen ikke er veldig godt kjent, og derfor er det viktig at det fortsatt satses på formidling av den nordnorske samtidslitteraturen og oppmerksomhet rundt forfattere.

Når det gjelder tilbakemelding rundt de økonomiske virkemidlene, kommer det fram at for å styrke forfatterøkonomien er det nødvendig med flere økonomiske tiltak. Arbeidsstipendet som har vært delt ut tre år på rad ansees som en suksess, men det etterlyses flere økonomiske tiltak, som for eksempel flere arbeidsstipend, fordi dette fører til at flere forfattere blir i stand til å kjøpe seg skrivetid.

Stimuleringsmidlene har ikke fungert godt nok. Det mener både Nordnorsk forfatterlag, Forfattersentrum, og flere respondenter, og det er også vårt inntrykk. Det tas til orde for at stimuleringsmidlene med fordel kan brukes til en søkbar ordning, som kan gi forfattere mulighet for gode formidlingsprosjekter eller til reiser i tilknytning til skriveprosessen.

Undersøkelsen peker også på at bransjetreffene som arrangeres i et samarbeid mellom fylkesbibliotekene, Forfattersentrum og Nordnorsk forfatterlag har vært en suksess, og at de må videreutvikles for å få flere forfattere og andre kunstnere til å delta.

Ut over dette er det også nødvendig med språklige presiseringer og korreksjoner, noe som følges opp i den reviderte strategien. Det er særlig begrepet nordnorsk litteratur som har vært kommentert. I vår sammenheng har begrepet vært identisk med «litteratur skrevet av forfattere bosatt i landsdelen». Mange mener vår definisjon er for snever. Vi vil derfor erstatte begrepet nordnorsk litteratur i strategien med «litteratur skrevet av forfattere bosatt i landsdelen».

Drøfting

Den foregående periodens satsing på litteratur i landsdelen har fått positive ringvirkninger, og behovet for å videreføre denne er tydelig. Evalueringen som ble lagt frem for landsdelsrådet anbefalte en tilpasning av virkemidlene, slik at de brukes der de har størst effekt, i hovedsak er dette stipend, stipendarbeid og felles møteplasser for litteraturmiljøet i form av bransjetreff. Vedtaket fra landsdelsrådets møte i april 2021 er slik:

«Landsdelsrådet for Kultur i Nord-Norge er enig om en videreføring av litteraturstrategien i henhold til anbefalingene. Begge fylkeskommunene vil øke det økonomiske bidraget til strategien med kroner 50 000 hver. Det er ønskelig at økningen kan gå til et nytt stipend for forfattere i landsdelen som skriver barne- og

ungdomslitteratur, i påvente av ekstern finansiering til en litteraturpris.»

I Den nordnorske kulturavtalen, som ble vedtatt i fylkestingene i hhv Troms og Finnmark og Nordland i sommer, heter det om litteraturstrategien: «*De to fylkeskommunene vil gjennom denne saka også vedta å videreføre en felles litteraturstrategi...*» (fra sammendrag) samt forslag til endring (fra bakgrunn): «*Tilskuddet til den regionale litteraturstrategien økes med kr 50 000,- pr avtalepartner.*» Saken er vedtatt både i Nordland og Troms og Finnmark.

Frem til nå har det vært disponert 250 000 kr årlig i tilknytning til strategien. De 250 000 kr har vært fordelt med 100 000 kr til forfatterstipend og 150 000 kr til stimuleringsmidler. I tillegg kom nasjonale prosjektmidler kr 1 400 000 til prosjektledelse og utvikling i den forrige perioden. Dette er midler som ikke vil finnes fra 2022. Det kreves derfor egne midler til *gjennomføring* av strategien. I tillegg til administrative oppgaver som tas innenfor fylkesbibliotekenes egne rammer innebærer dette utgifter til bransjetreff og jury.

I tråd med Den nordnorske Kulturavtalen legges det frem en revidert strategi der den økonomiske satsingen økes til 350 000 kr årlig. Beløpet skal disponeres i tråd med vedtak i Landsdelsrådet i april:

Det opprettes ytterligere et arbeidsstipend for skjønnlitteratur på 100 000 kr som går til en barne- eller ungdomsbokforfatter. Fra og med 2022 vil det hvert år deles ut to arbeidsstipend for skjønnlitteratur skrevet av forfatter bosatt i Nord-Norge, til sammen 200 000 kr.

Det settes av 40 000 kr hvert år til honorar til jury og andre utgifter i forbindelse med arbeidet med arbeidsstipendet.

Det settes av 50 000 kr hvert år til et årlig bransjetreff. Bransjetreffet har fungert som en nyttig møteplass og arena for etablering av nettverk.

Det er behov for midler som forfattere kan søke på, og det settes av 60 000 kr hvert år til dette. Midlene skal fortrinnsvis gå til formidling, utvikling og reiser i tilknytning til skriveprosesser, men andre søknader skal også vurderes.

Ut over dette bør det også fortsatt jobbes med å få finansiert en pris for barne- og ungdomslitteratur, på linje med Havmannprisen som tildeles en forfatter av voksen skjønnlitteratur.

Den reviderte strategien og den økonomiske satsingen legges frem for både fylkestinget i Nordland og for fylkestinget i Troms og Finnmark i desember med forslag om at fylkeskommunene deler den økonomiske økninga likt.

Fylkesrådets vurdering

Nordnorsk kulturavtale er reforhandlet, og fylkeskommunene i nord bør fortsatt ha en satsing på litteratur i det nordnorske kultursamarbeidet. En videreføring av en revidert versjon av den forrige litteraturstrategien vil med en justering av tilknyttede

virkemidler være et godt verktøy for videreutvikling av litteraturfeltet i landsdelen.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Satsingen medfører en økt utgift for Nordland fylkeskommune på 50 000 kr årlig. Dette er også tatt opp i behandlingen av Den nordnorske kulturavtalen.

Andre konsekvenser

Saken vurderes ikke å ha andre konsekvenser.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkestinget i Nordland gir sin støtte til Litteraturstrategi for Nord-Norge 2022-2025, til økningen på kr 50 000 årlig samt endret bruk av de økonomiske virkemidlene i regi av strategien.

Økningen dekkes på ansvar 550800, prosjnr: 5000116

Strategien gjennomføres i et samarbeid mellom fylkesbibliotekene. Ledelsen av arbeidet går på omgang mellom fylkene, fordelt på toårsperioder.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel

Evaluering nordnorsk litteraturstrategi1
Nordnorsk litteraturstrategi 2022-2025 endelig

DokID

327627
337683

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
282/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
146/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Kulturmiljøfredning i Henningsvær - fredning etter kulturminnelovens §20

Sammendrag

Nordland fylkeskommune støtter Riksantikvarens oversendte fredningsforslag, og anbefaler at Henningsvær fredes som et kulturmiljø, jf. kulturminneloven §20. Dette vil sikre en forutsigbarhet og bærekraftig utvikling av Henningsvær. Fylkeskommunen viser videre til det tette samarbeidet som er etablert med Vågan kommune, og er opptatt av at dette videreføres når en fredning blir vedtatt.

Bakgrunn

Nordland fylkeskommune har fått på høring «oversendelse av fredningsforslag – Henningsvær kulturmiljø» fra Riksantikvaren. Etter avtale med Riksantikvaren har fylkeskommunen har avventet behandling av saken til etter at Vågan kommunestyre behandlet spørsmålet om fredning i sitt møte av 25. oktober 2021.

Fylkestinget i Nordland har i tidligere møte behandlet oppstart av kulturmiljøfredningen i Henningsvær, der ble det fattet følgende vedtak den 10.04.2019 sak 060/2019 *Kulturmiljøfredning av Henningsvær*, sitat:

1. *Fylkestinget støtter Riksantikvarens ønske om å gå videre med en prosess om kulturmiljøfredning av Henningsvær.*
2. *Fylkestinget ber fylkesrådet om å følge dette tett, og delta aktivt i fredningsprosessen i nært samarbeid med Vågan kommune og Riksantikvaren.*
3. *Fylkestinget mener at det vil være et krav at utviklingen av Henningsvær ikke stopper opp som følge av en fredning. Fylkestinget understreker at en kulturmiljøfredning må ivareta behovene til en fremtidsrettet fiskeri/havbruk-, verkstednæring og reiseliv. For eksempel vil en elektrifisering av næringen kunne medføre bygging av en moderne infrastruktur på land, og som ivaretar det grønne skiftet. Det forventes at det utarbeides effektive løsningsprosedyrer der pålegg fra andre statlige tilsyns organer, for eksempel arbeidstilsynet, mattilsynet m fl., ikke kommer i konflikt med fredningsstatus.*

Fredningen av Henningsvær som et kulturmiljø ble først tatt opp i 2014 av

daværende riksantikvar Jørn Holme. Arbeidet med en slik fredning ble konkretisert i 2018 og det er deretter gjennomført en prosess med bred medvirkning og involvering av alle berørte parter.

Henningsvær er foreslått fredet gjennom kulturminnelovens §20 *Fredning av kulturmiljøer*. Dette er en *fredningstype* som ser på helheten i et område, og skiller seg derfor ut fra andre typer fredninger, som ofte er detaljfokusert på et enkelt bygg eller anlegg. Når et område blir fredet som et kulturmiljø er helhetene som er vektlagt, det innebærer å identifisere og bevare de elementene og detaljene som er del av denne helheten. Derfor vil et fredet kulturmiljø ikke ha like strenge begrensninger som ved andre fredninger, og vil gi muligheter for utvikling og endring innen visse rammer.

Riksantikvaren har siden oppstarten med kulturmiljøfredningen vært tydelig på at dette skal være en fredning som er «ønsket» av kommunen og innbyggerne i Henningsvær. Riksantikvaren har hele tiden derfor sagt at det er opp til Vågan kommune å avgjøre saken. Nordland fylkeskommune har uttalt at vi vil følge kommunens ønske i denne saken, da heller ikke vi ser det som hensiktsmessig å gå imot den lokalpolitiske konklusjonen i en sak som er så viktig for kommunen og stedet Henningsvær.

I møte den 12.04.2021 vedtok Vågan kommunestyre et betinget ja til fredningen, og stilte samtidig tre spørsmål til Riksantikvaren og fylkeskommunen. Det ble bestemt at Vågan kommune skulle ta stilling til fredningen i et senere møte den 25. oktober samme år, etter spørsmålene ble svart ut. Fram til høsten 2021 har det vært gjennomført dialog mellom kommunen, fylkeskommunen og Riksantikvaren for å besvare kommunens spørsmål.

Etter at Riksantikvaren, i brev av 01.10.2021, og fylkeskommunen i brev av 29.09.2021 besvarte spørsmålene, har Vågan kommune behandlet spørsmålet om fredning i sitt kommunestyremøte av 25. oktober 2021. Her vedtok Vågan kommunestyre følgende, sitat:

Fredningsforskriften vedtas og det takkes med det ja til stillingsressurser tilsvarende midlertidig stilling 100% over 3 år.

Videre saksgang er at Nordland fylkesting behandler saken i sitt møte i desember 2021.

Deretter forventes det at Riksantikvaren går videre med fredningen og den blir sendt på sentral høring i departementene, og senere i 2022 til behandling hos kongen i statsråd.

For mer informasjon om bakgrunnen til fredningen vises det til Riksantikvarens nettsider www.riksantikvaren.no/henningsvaer

Problemstilling

Nordland fylkeskommune har fulgt denne saken tett. Det har vært viktig at alle forvaltningsinstanser involveres så tidlig som mulig i prosessen. Nordland

fylkeskommune har vært del av arbeidsgruppen og referansegruppen sammen med Vågan kommune, Riksantikvaren og Henningsvær innbyggerforening. Dette har sikret god og bred involvering i prosessene.

Nordland fylkeskommune har også gitt innspill til forvaltningsplanen og til fredningsforskriften. Det har vært en løpende og god dialog med alle parter for å finne frem til gode formuleringer, og løsninger på problemstillinger som har dukket opp i dette arbeidet.

En kulturmiljøfredning er omfattende, og vil kreve en del oppfølging fra kommunen og fylkeskommunen. Vågan kommune har ved å si ja til fredningen også fått midler til 3 årsverk for å følge opp fredningen, og Nordland fylkeskommune v/Kulturminner i Nordland vil også følge opp, og behandle saker i Henningsvær etter kulturminneloven når fredningen trer i kraft.

Drøfting

Vågan kommune, Nordland fylkeskommune og Riksantikvaren har siden 2018 arbeidet tett sammen om fredningen i Henningsvær. Fylkeskommunen har deltatt i arbeidsgruppemøter, referansegruppemøter, gitt innspill til forvaltningsplan og forskrift for fredningen og deltatt på folkemøter og enkeltmøter med innbyggere i Henningsvær.

Etter førstegangsbehandlingen i Vågan kommunestyremøte i april ble Nordland fylkeskommune og Riksantikvaren bedt om å svare ut følgende spørsmål før kommunen tok stilling til fredningsspørsmålet:

1. *Forvaltning av de ulike vernehensyn i praksis; livet i Henningsvær er like viktig vernehensyn som vern av det materielle i Henningsvær. Hvordan klarer man å beskrive dette slik at begge hensyn blir tilfredsstillende ivaretatt.*
2. *Tilføring av nødvendige personalressurser: det gjennomgås muligheten for å få tilført ressurser fra statlig myndighet til kommunen for opprettelse av 100% stilling dedikert til fredningsrelatert arbeid. Det gjennomgås og avklares tilsvarende hvilke ressurser som skal være dedikert til fredningsprosjektet hos fylkeskommunen.*
3. *Definering av samarbeid/grensedragninger rundt ansvar/oppgavefordeling mellom kommune og fylkeskommune; etablering av samarbeidsrutiner.*

Om forskriftens formulering har Riksantikvaren svart ut med en endring i forskriften. Denne vurderte Vågan kommune på følgende måte

Ordfører vurderer at den aktuelle justeringen av fredningsforskriftens formålsparagraf er gjort i samarbeid med ordfører/øvrigt politikere og riksantikvar, og at det var enighet i arbeidsgruppen om å benytte denne versjonen.

Fylkeskommunen har besvart ut det som gjelder fylkeskommunes oppgaver og roller, spørsmål 2 og 3 i brev av 29. september 2021. Når det gjelder fylkeskommunens ressurser til fredningsprosjektet så er oppfølgingen av det fredete området en del av fylkeskommunens lovpålagte oppgaver etter følgende forskrift:

Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminneloven av 18.02.2019, ikrafttredelse 01.01.2020. § 3. fylkeskommunens myndighet.

I brev herfra datert 29. september 2021 til Vågan kommune står det også at:

...dersom det vedtas en kulturmiljøfredning for Henningsvær vil det være en av våre kjerneoppgaver å følge opp denne. Det betyr at fylkeskommunen vil sette av de nødvendige ressursene slik at vi kan gi råd og veiledning, utføre tilskuddsforvaltning og gjennomføre saksbehandling.

Det er selvfølgelig vanskelig å vite hvor stor saksmengden vil bli når fredningsprosessen er over. Det kan gi en økt belastning på arbeidsmengde, men fylkeskommunen vil prioritere å få behandlet sakene som kommer inn. Risikoen for at det vil gå ut over de andre oppgavene som ikke er lovpålagte er også til stede, men det må vurderes etter hvert som vi får inn saker til behandling.

Om definering av samarbeid/grensedragninger rundt ansvar/oppgavefordeling mellom kommune og fylkeskommune og etablering av samarbeidsrutiner har fylkeskommunen sammen med Vågan kommune utarbeidet en samarbeidsrutine for saksbehandling. Denne samarbeidsrutinen er mulig å justere ved behov, og skal revideres etter 1 års bruk.

Riksantikvaren har også besvart spørsmålet om ressursbruk, og har gitt tydelig tilbakemelding om at det vil bli tilført midler til en stilling som gjelder for 3 årsverk. Av de 12 fredete kulturmiljøene i Norge, er det kun Vågan kommune som har fått dette tilbudet.

Vågan kommune har i sitt saksfremlegg til møtet den 25. oktober 2021 skrevet at:

Nordland fylkeskommunes stillingsressurser avsatt til arbeidet med fredningsforskriften vurderes å være et godt utgangspunkt for videre samarbeid.

og

Kommunens fagavdeling har sammen med Nordland fylkeskommune utarbeidet rutiner for samarbeid rundt fredningsforskriften, og begge parter vurderer at dette har vært en god prosess med et resultat som danner et godt utgangspunkt for oppstart samarbeid rundt en eventuell fredningsforskrift.

Nordland fylkeskommune deler disse vurderingene, og syns samarbeidet så langt i prosessen har vært tydelig, åpent og bra.

Medvirkning

Saken har verken direkte eller indirekte konsekvenser for barn og unge, eldre eller personer med funksjonsnedsettelse.

Fylkesrådets vurdering

Nordland fylkesråd støtter Vågan kommune i deres vedtak om å gå inn for

kulturmiljøfredning i Henningsvær. En kulturmiljøfredning vil sikre forutsigbarhet for en bærekraftig utvikling av Henningsvær. Det vil også gi tilgang til støtte i denne utviklingen i form av råd, veiledning og tilgang til å søke tilskudd til bygningsvern.

Nordland fylkesråd syns arbeidet som er lagt ned med fredningen fra Riksantikvaren, Vågan kommune og Nordland fylkeskommune er bra, og godt gjennomarbeidet. Det er tydelig at dette er en prosess som har vært krevende for alle parter involvert, og det er positivt å vite at Vågan kommune har vedtatt å gå inn for fredning.

Det er bra å lese at Vågan kommune er fornøyd med samarbeidet og dialogen med Nordland fylkeskommune. Dette er en stor sak, som vil påvirke alle forvaltningsorganer og det er svært viktig at vi har et godt samarbeid på plass.

Vi er spent på å se hvordan en kulturmiljøfredning vil påvirke Henningsvær og ser frem til et langt, åpent og godt samarbeid med Vågan kommune om forvaltningen av fiskeværet i fremtiden.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Saken har ingen konsekvenser for økonomi, personellmessige, likestilling, miljø/klima, folkehelse, universell utforming, bygningsmessige forhold og andre relevante forhold.

En mulig konsekvens av denne saken er omdisponering av ressurser internt ved Kulturminner i Nordland. Dette er beskrevet i selve saken.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget i Nordland støtter Riksantikvarens oversendte fredningsforslag, og anbefaler at Henningsvær fredes som et kulturmiljø, jf. kulturminneloven §20.
2. Fylkestinget i Nordland viser videre til det tette samarbeidet som er etablert med Vågan kommune, og er opptatt av at dette videreføres når en fredning blir vedtatt.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Kirsti Saxi
fylkesråd for kultur, klima og miljø
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
283/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
147/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Høring - Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2022-2025

Sammendrag

Arbeidet med Nasjonal tiltaksplanen for trafikksikkerhet på vei 2022-2025 er et oppdrag som ble gitt i Meld. St 20 (2020-2021) Nasjonal transportplan 2022-2033 (NTP). Her står det:

«Med utgangspunkt i målene og innsatsområdene i Nasjonal transportplan, gir Samferdselsdepartementet Statens vegvesen mandat til å lede arbeidet med rulleringen av Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei.

Formålet med planen er å utarbeide et bredt spekter av omforente og faglig forankrede tiltak, i tillegg til å styrke samarbeidet mellom de sentrale trafikksikkerhetsaktørene. Tiltaksplanen framstiller hvordan aktørene skal bidra til reduksjon i antall drepte og hardt skadde».

Nordland fylkeskommune har i samarbeid med de øvrige fylkeskommuner gitt innspill til Statens vegvesen.

Bakgrunn

Dette er sjette gang det utarbeides en fireårig tiltaksplan for trafikksikkerhet. Det er et omfattende tverretatlig arbeid, der Trygg Trafikk, politiet, Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, fylkeskommunene, de største bykommunene og Statens vegvesen er sentrale aktører. I tillegg til disse har en rekke statlige aktører og interesseorganisasjoner vært involvert. Statens vegvesen har ledet styringsgruppa og hatt funksjonen som sekretariat.

31. desember 2021 er fylkeskommunens frist for å gi uttalelser. Endelig utgave av tiltaksplanen skal foreligge innen 1. mars 2022.

Problemstilling

Regjeringens mål for reduksjon i drepte og hardt skadde fram til 2030 er svært ambisiøst, og krever en betydelig innsats fra alle de sentrale aktørene i

trafikksikkerhetsarbeidet. Vedlagte utkast til tiltaksplan er ikke noe endelig svar på denne utfordringen, og det vil bli arbeidet videre med sikte på at den endelige utgaven av tiltaksplanen skal vise en ytterligere styrking av trafikksikkerhetsarbeidet.

Utkastet til tiltaksplan består av tre deler. Del I omhandler viktige grunnleggende forutsetninger for arbeidet. Nullvisjonen, en visjon om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd, skal videreføres. Videre tar planen utgangspunkt i ambisjonen i NTP 2022-2033 om at det i 2030 maksimalt skal være 350 drepte og hardt skadde, hvorav maksimalt 50 drepte. Til sammenlikning var det i 2020 720 drepte og hardt skadde i Norge, hvorav 93 drepte. Av disse var det 30 hardt skadde og 9 drepte i nordlandstrafikken.

I del II og del III er det gitt en omtale av totalt 158 tiltak som ulike aktører har spilt inn, og det er lagt opp til at disse tiltakene skal følges opp gjennom planperioden. Tiltakene er i hovedsak innenfor 15 ulike innsatsområder (del II). Disse områdene er valgt, enten fordi det ved gjennomføring av målrettede tiltak er et stort potensial for å redusere antall drepte og hardt skadde, eller fordi de er viktige i det generelle forebyggende arbeidet.

Det vises også til vedlegg 1 i utkastet, der det nasjonale ambisjonsnivået for reduksjon i drepte og hardt skadde er brutt ned på fylkesnivå, med forutsetning om at alle fylker skal oppnå samme prosentvise reduksjon som er lagt til grunn nasjonalt. Figurene i vedlegget viser også utviklingen i drepte og hardt skadde i fylkene fra 2004 til 2020.

Drøfting

Fylkeskommunene har ei viktig rolle i trafikksikkerhetsarbeidet, som stor veieier, men også som eier av de videregående skoler, ansvar innen folkehelse, som stor arbeidsgiver og gjennom regionale planer. Som veieier har fylkeskommunen et særskilt ansvar etter Vegtrafikkloven §40 – å tilrå og samordne tiltak for fremme trafikksikkerheten i fylket.

Tiltaksplanen har et helhetlig perspektiv på trafikksikkerhet og er en grundig utarbeidet plan. Alt som gjøres innenfor trafikksikkerhetsarbeid har nullvisjon som bakteppe. Regjering har som mål at det innen 2030 skal være maksimalt 350 drepte og hardt skadde i veitrafikken, hvorav maksimalt 50 drepte. Ingen skal omkomme i veitrafikken i 2050. Dette er en videreføring av etappemålet i Nasjonal transportplan 2018-2029. Og det harmonerer med FNs bærekraftsmål 3.6 om en halvering av antall drepte og hardt skadde fra 2020 til 2030.

I høringsutkastet er det totalt 158 ulike tiltak. Fylkeskommunene har ikke oppfølgingstiltak til alle disse, men for 19 tiltak er det områder som fylkeskommunene har et særlig ansvar for.

Fylkeskommunenes oppfølgingstiltak:

1. **Fart** (kapittel 4)

Tiltak nr. 2: Statens vegvesen vil, i samarbeid med

fylkeskommunene, gjennomføre en kartlegging for å identifisere riks- og fylkesveger som oppfyller kriteriene for streknings-ATK eller punkt-ATK.

Fylkesveger i Nordland har få strekninger som oppfyller kriteriene for streknings-ATK eller punkt-ATK. Det har til nå ikke vært det store samarbeid med Statens vegvesen om disse strekningene, men Nordland fylkeskommune stiller seg positiv til samarbeid med dem.

Tiltak nr. 5: **Fylkeskommunene** vil starte arbeidet med å kartlegge bruken av fartsgrensene 60 km/t og 90 km/t for å sikre at fylkesvegene er skiltet i henhold til gjeldende fartsgrensekriterier.

Nordland fylkeskommune har per tiden ikke noe konkret plan for kartlegging av bruken av fartsgrense. En av grunnene er at det et avventes nye retningslinjer fra direktoratet.

Nordland fylkeskommune gjør ikke kartlegginger i egen regi, men kommer det hevendelser i forbindelse med utbyggeprosjekter eller fra privatpersoner gjøres det vurderinger om tiltak opp mot dagens kriterier.

2. **Bruk av belte i bil og buss og sikring av barn** (kapittel 6)

Tiltak nr. 29: **Fylkeskommunene** vil gjennomføre tiltak for at barn er lovmessig sikret under skoletransport, herunder gjennom atferdsrettede tiltak og gjennom krav til sikringsutstyr i buss.

Nordland fylkeskommune har gjennom forskrift for buss lovmessig sikret barn under skoletransport. Nordland fylkeskommune har innført som krav i sine busskontrakter at setebelter skal installeres også i buss klasse I. Ved nye anbud har Nordland fylkeskommune som krav at stebelter skal installeres i alle busser.

Gjennom tilskuddsordninger kan skolene søke tilskudd for å arrangere ulike aktiviteter med mål om å øve seg på å være i trafikken. Et av kriteriene for tildelingen er at det skal være holdningsskapende tiltak for å bevisste gjøre barn, ungdom og voksne på god adferd i trafikken.

3. **Barn (0-14 år)** (kapittel 8)

Tiltak nr. 48: Statens vegvesen, **fylkeskommunene** og storbykommunene vil gjennomføre fysiske tiltak for å motvirke ulykker med barn og unge på skolevei.

Kommuner i Nordland kan søke til NFTU om økonomisk støtte til fysiske trafikksikkerhetstiltak gjennom «Aksjon skolevei». Hovedmålet for tilskuddet er å sikre på best mulig måte at skolebarn har trygg skolevei.

Tiltak nr. 49: **Fylkeskommunene** skal støtte og oppmuntre

kommuner og frivillige organisasjoner til å gjennomføre tiltak som gir økt trafikksikkerhet for skolebarn langs skoleveger og i nærmiljøet, og som bidrar til sikker atferd hos barn og unge.

Kommuner, lag, foreninger og private i Nordland kan søke NFTU om tilskudd for gjennomføring av holdningsskapende trafikksikkerhetstiltak. Det gis økonomisk støtte til blant annet reflekskampanjer, forelesninger om trafikksikkerhet og transportkostnader for å reise til sykkelgårdene for sykkeltraining.

4. **Ungdom og unge førere** (kapittel 9)

Tiltak nr. 60: **Fylkeskommunene** og Oslo kommune vil, i samarbeid med Trygg Trafikk, Statens vegvesen, politiet og andre samarbeidspartnere, arbeide aktivt med trafikksikkerhet for avgangselevne på videregående skole.

Nordland fylkeskommune har som mål å bli godkjent som Trafikksikker fylkeskommune innen 01.01.2022. Det jobbes per tiden for å oppfylle de ulike kriteriene (jf. vedlegg). Å arbeide aktivt med trafikksikkerhet for avgangselever er et av kriteriene som skal oppfylles.

Tiltak nr. 61: **Fylkeskommunene** og Oslo kommune vil gjennomføre tiltak for å påvirke til god trafikksikkerhetsatferd hos ungdom i videregående opplæring inkludert lærlinger.

Nordland fylkeskommune har tett samarbeid med MIND-senteret som har elever i videregående skole som primærmålgruppe. Målet er å bevisstgjøre og påvirke ungdommer innen trafikkatferd, noe som gjøres gjennom bruk av spesielt utviklede filmer. Dette kombineres med en prosess hvor deltakeren blir utfordret både intellektuell og emosjonelt.

Også her vil arbeidet med å bli godkjent som Trafikksikker fylkeskommune gjøre at arbeidet med trafikksikkerhetsarbeidet blir mer målrettet til avgangselever og lærlinger.

5. **Gående og syklende** (kapittel 11)

Tiltak nr. 71: **Fylkeskommunene** vil i perioden 2022-2025 tilrettelegge for gående og syklende på om lag **XXX** km av fylkesvegnettet, hvorav om lag **XXX** km i byer og tettsteder.

(**XXX** fylles ut i den endelige utgaven av dokumentet)

Tiltak nr. 75: **Fylkeskommunene** vil foreta trafikksikkerhetsvurderinger av prioriterte sykkel-traséer, og sikre prioritering av midler til gjennomføring av tiltak.

Nordland fylkeskommune gjør sine prioriteringer vedrørende

trafikksikkerhet gjennom økonomiplaner og Regional transportplans handlingsplan. Det er her ulike trafikksikkerhetsvurderinger synliggjøres.

Fylkesvei i Nordland har for øvrig få sykkel-traséer.

Tiltak nr. 78: **Fylkeskommunene** vil, gjennom ulike tiltak og virkemidler, påvirke til økt bruk av sykkelhjelme og reflekser.

Nordland fylkeskommune samarbeider med Trygg Trafikk om refleksdagen og ved saksbehandling av søknader på tilskudd til holdningsskapende trafikksikkerhetstiltak.

Kommuner, lag, foreninger og private kan søke tilskudd for å arrangere ulike typer holdningsskapende trafikksikkerhetstiltak. Det gis blant annet tilskudd til å besøke sykkelgårder, aktivisere elever og foreldre i skolene med aktiviteter

NFTU gir også skolesekker til fylkets 1. klassinger. Sekkene har en godt synlig farge, og er utstyrt med mye refleks for å gjøre barna godt synlige i trafikken. Det legges ved informasjon om trafikksikkerhet i forbindelse med utdelingen.

6. **Motorsykel og moped** (kapittel 12)

Tiltak nr. 83: **Fylkeskommunene** vil legge til rette for en samordnet innsats rettet mot MC-ulykker.

Statens vegvesen har opprettet et Nasjonalt Forum for MC-sikkerhet, med deltagere fra aktuelle etater og organisasjoner. Formålet med forumet er å arbeide for økt MC-sikkerhet, og en reduksjon av MC-ulykker med drepte og hardt skadde. Nordland fylkeskommune er representert med to deltagere her.

I tillegg til å delta på nasjonalt MC-forum har Nordland opprettet et eget MC-forum hvor det også sitter representanter for Nordland fylkeskommune. Forumet jobber med trafikksikkerhet for MC-førere.

7. **Møteulykker og utforkjøringsulykker** (kapittel 14)

Tiltak nr. 105: **Fylkeskommunene** vil på bakgrunn av gjennomgang av fylkesvegnettet plukke ut strekninger som er egnet for etablering av forsterket midtoppmerking ut fra gjeldende kriterier. **Fylkeskommunene** vil etablere forsterket midtoppmerking på disse strekningene når de blir reasfaltert.

Utfordringer i Nordland er at fylkesveinettet i all hovedsak ikke oppfyller kriteriene for forsterket midtoppmerking. (fartsgrense må være min. 70 km/t- bredde på vei, ferdig asfaltert må være min. 7,55 m)

Tiltak nr. 107: **Fylkeskommunene** vil gjennom en systematisk

tilnærming prioritere tiltak for å forhindre alvorlige utforkjøringsulykker på fylkesvegnettet. Tiltakene gjennomføres i etterkant av TS-inspeksjoner eller forenklede metoder som på et faglig grunnlag peker ut hvor det er høy risiko for utforkjøringsulykker.

Vegadministrasjon jobber med å utarbeide en rutine for å ivareta tiltak 107. Rutinen skal beskrive hvordan Nordland fylkeskommune skal jobbe med TS-inspeksjoner og risikovurderinger av ulykkesutsatte strekninger for forhindre alvorlige utforkjøringsulykker.

8. Trafikksikkerhetsarbeid i fylkeskommuner og kommuner (kapittel 17)

Tiltak nr. 129: Storbykommunene vil ha gyldige og operative trafikksikkerhetsplaner i planperioden. **Fylkeskommunene** vil i samarbeid med Trygg Trafikk bidra til at også de øvrige kommunene skal ha gyldige og operative trafikksikkerhetsplaner. Det er et mål at minst 300 kommuner skal ha operative trafikksikkerhetsplaner per 1/1-2026.

Nordland fylkeskommune har tett samarbeid med Trygg Trafikk med mål at kommunene skal ha godkjente trafikksikkerhetsplaner. Når kommunene søker tilskudd til trafikksikkerhetstiltak, må de ha en trafikksikkerhetsplan eller en fastsatt dato innen rimelig tid når den skal til behandling.

Nordland fylkeskommune har ikke egen trafikksikkerhetsplan, men ivaretar sine forpliktelser i Regional transportplans handlingsplan. En årsak til at det er valgt å ikke ha egen trafikksikkerhetsplan er å få samlet mest mulig i et dokument.

Tiltak nr. 132: Trygg Trafikk vil, i samarbeid med **fylkeskommunene**, arbeide for at det per 1/1-2026 skal være minst 200 kommuner som skal være godkjent som Trafikksikker kommune, og at allerede godkjente kommuner blir regodkjent.

Nordland fylkeskommune bidrar med økonomisk støtte til Trygg trafikk for at de skal jobbe for at kommunene skal bli godkjent som Trafikksikker kommune.

NFTU har vedtatt at fra 01.01.2022 blir retningslinjene for søke om tilskudd til fysiske trafikksikkerhetstiltak endret, og kommunene må være godkjent som trafikksikker kommune for å bli tildelt tilskudd til fysiske trafikksikkerhetstiltak.

Tiltak nr. 133: **Fylkeskommunene** vil utarbeide planer og/eller strategier for trafikksikkerhet med god involvering og politisk forankring. Disse skal kobles tett til den nasjonale tiltaksplanen.

Nordland fylkeskommune har gode rutiner for utarbeidelse av planer. Det er i alle saker som omhandler trafikksikkerhet en kobling til Nasjonal transportplan. Med å bli godkjent som Trafikksikker fylkeskommune vil

planer og/eller strategier være et av kriteriene som skal oppfylles.

Tiltak nr. 134: **Fylkeskommunene** vil oppfordre de lovpålagte medvirkningsorganene (dvs. eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd/medvirkningsorgan for ungdom) til å bidra inn i fylkeskommunens trafikk sikkerhetsarbeid og arbeide aktivt med trafikk sikkerhet inn mot sine grupper.

De lovpålagte medvirkningsrådene er konsultative medlemmer i NFTU.

Tiltak nr. 135: **Fylkeskommunene** vil videreutvikle og forsterke det fylkeskommunale trafikk sikkerhetsforumet som en møteplass for erfaringsdeling og ny kunnskap.

Nordland fylkeskommune er godt representert i fylkeskommunalt trafikk sikkerhetsforum og deltar jevnlig på møter og konferanser.

Tiltak nr. 136: **Fylkeskommunene** vil arbeide med sikte på å bli godkjent som Trafikk sikker fylkeskommune. Trygg Trafikk vil legge til rette for fylkeskommunens arbeid.

Fylkesrådet har i FR-sak 20/273 vedtatt at Nordland fylkeskommune skal jobbe for å bli godkjent innen 1.1.2022. Nordland fylkeskommune som Trafikk sikker fylkeskommune er politisk forankret i Regional tiltaksplan 2018-2021 og vil videreføres i ny tiltaksplan.

Trygg Trafikk i Nordland har utarbeidet kriteriene for hva som skal til for å bli godkjent som Trafikk sikker fylkeskommune. Det er også de som godkjenner kommuner og fylkeskommuner. Trygg Trafikk bidrar med rådgiving og avklaringer ved behov.

Tiltak der kun en fylkeskommune er involvert:

Tiltak nr. 57: Statens vegvesen vil, i samarbeid med Trygg Trafikk og **FTU i Innlandet fylke**, tilby 10. klassinger trafikk sikkerhetsdag på Trafikk sikkerhetssenteret ved Norsk vegmuseum. Et digitalt undervisningsopplegg basert på tematikken på trafikk sikkerhetsdagene vil i planperioden bli spredd til skoler i hele landet.

Tiltak nr 58: **Agder fylkeskommune** vil arbeide for at trafikk sikkerhet legges inn som en obligatorisk del av læretiden for lærlinger.
Dette tiltaket er knyttet til kurset 18pluss.

Medvirkning

Høringen har vært sendt til medvirkningsrådene for innspill, det er ikke kommet

tilbakemelding fra dem.

Fylkesrådets vurdering

Innsatsområdene og tiltakene i tiltaksplanene for fylkeskommunene er i tråd med de satsningsområdene Nordland fylkeskommune selv har valgt å satse på.

Fylkeskommunen vil videreutvikle innsatsen for trafikksikkerhet gjennom Regional transportplan. De 19 punktene som særlig omhandler fylkeskommunens rolle, ivaretar trafikksikkerhetsarbeidet på en god måte.

Fylkesrådet ser det som særlig positivt at fylkeskommunene har samarbeidet med hverandre og Statens vegvesen om de 19 punktene i tiltaksplanen. Det er et løft for å kunne samordne og styrke det viktige arbeidet med trafikksikkerhet på vei.

Fylkesrådet anbefaler at fylkestinget tar Tiltaksplanene for trafikksikkerhet på vei 2022-2025 til orientering.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Planen vil ikke få økonomiske og personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Når tiltaksplan er vedtatt vil det ha administrativ konsekvens ved at tiltak må følges opp.

Andre konsekvenser

Med bakgrunn i FT-sak 64-2017 punkt 2, «Mulig påvirkning på folkehelse skal inngå i konsekvensvurderingen for alle relevante politiske saker og ved tildeling av tilskudd.», vises det til at endringen i regelverket kan ha positive konsekvenser for folkehelsen ved at færre blir drept eller hardt skadd i trafikken.

At trafikkulykker er et helseproblem belyses godt i Stortingsmelding 40(2015-2016) del 4.3.6 «Trafikkulykker som et folkehelseproblem»

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget i Nordland tar «Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2022-2025» til orientering.
2. Fylkestinget i Nordland støtter de 19 punktene som omfatter fylkeskommunenes ansvar.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder

Svein Øien Eggesvik
fung. fylkesråd for Transport og infrastruktur

sign

sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel	DokID
Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på vei 2022-2025 - Utkast til høring	323405
Fylkeskommunenes tiltak - Vedlegg til oversendelsesbrevet	323408
Kriterier Trafikksikker fylkeskommune (1)	345986

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
284/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
148/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Høring - forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven

Sammendrag

I denne saken behandles høringssvaret til Kunnskapsdepartementet på forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven. Høringsfristen er 20.12.2021.

Høringen er omfattende. Høringsnotatet fra departementet er på 783 sider og i tillegg kommer forslagene til endringer i ny opplæringslov og friskolelov. Begge dokumenter ligger vedlagt denne saken. I dette saksframlegget behandles utvalgte lovforslag som anses som særlig viktig å gi innspill på samt åpne spørsmål fra departementet. I et eget vedlegg er det utarbeidet en omfattende faglig drøfting og vurdering av utvalgte forslag og åpne spørsmål fra departementet, som er oppsummert i 77 punkter.

Fylkesrådet har valgt å konsentrere seg om de viktigste områdene i høringen, og i saken inviteres Fylkestinget å slutte seg til 9 utvalgte punkter som drøftes og vurderes i denne saken.

Vedtakspunktene behandles i samme rekkefølge som de er nummerert under drøfting og vurdering.

Bakgrunn

Dagens opplæringslov er 23 år gammel, og over tid har den blitt svært omfattende, oppstykket og detaljert. Formålet med den nye loven er å få en oppdatert opplæringslov som er mer tilgjengelig, og som er bedre tilpasset dagens og framtidens samfunn og hverdag i opplæringssektoren i Norge.

Opplæringsloven er en av landets viktigste lover. Den regulerer skolehverdagen til over 850 000 barn og unge og arbeidsdagen til over 95 000 lærere i skolen. Det samme gjelder hverdagen til alle som har læretid i bedrift, og alle voksne som får grunnskoleopplæring eller videregående opplæring. Videre anses opplæringsloven som det viktigste administrative styringsverktøyet for skoleeier. Fylkeskommunen vil bli direkte berørt av regelendringen i lang tid fremover, og er derfor bedt om å komme

med innspill til ny opplæringslov.

Problemstilling

Det er behov for en ny og oppdatert opplæringslov og endringer i friskoleloven. En helhetlig gjennomgang av regelverket på grunnopplæringens område ble sist gjort ved utarbeidelsen av opplæringsloven, utført av Smith-utvalget i NOU 1995:18 *Ny lovgivning om opplæring – «og for øvrig kan man gjøre hva man vil»*.

Drøfting

I punkt 21.1.3 i vedlegget behandles departementets forslag om å utvide retten til videregående opplæring fram til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Nordland fylkeskommune støtter forslaget om å utvide retten til videregående opplæring fram til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Fullføringsretten vil gi økt mulighet for tilpasning av utdanningsløpet for elever med ulike behov. Økt fleksibilitet vil i større grad hensynta disse forskjellene sammenlignet med dagens lovgivning. En fullføringsrett vil kunne bidra til å forebygge utenforskap for den enkelte, og dette vil dermed også gi en positiv samfunnsøkonomisk effekt.

Nordland fylkeskommune er imidlertid bekymret for gruppen av ungdom som av ulike grunner ikke, eller med svært liten sannsynlighet, vil være i stand til å gjennomføre videregående opplæring frem til yrkes- eller studiekompetanse. Det vil være uheldig og lite samfunnstjenlig dersom elever med individuelle mål og som går et planlagt løp fram mot grunnkompetanse ikke skal få fullføre sin planlagte opplæring innen planlagt tid og deretter få overgang varig arbeid/aktivitet i sin hjemkommune.

I punkt 21.4.3 i vedlegget drøftes forslaget om å oppheve begrensningen på ett omvalg fram til søknadsfristen for inntak et året ungdommen fyller 19 år. Nordland fylkeskommune støtter i hovedsak departementets forslag om å oppheve dagens begrensning på ett omvalg da endringen vil bidra til å oppfylle intensjonen i fullføringsreformen. Mange elever er ikke klare for å gjøre utdanningsvalg i en alder av 15 år, og det er viktig at denne gruppen ikke begrenses til å gjøre kun ett omvalg.

Videre i vedleggets punkt 23.4.3 behandles departementets forslag om å lovfeste at voksne har rett til inntak på et opplæringstilbud som fører fram til én av tre sluttkompetanser som den voksne har søkt på. Nordland fylkeskommune støtter departementets forslag og mener endringen vil gjøre det enklere for fylkeskommunene å styre opplæringstilbudet, og sikre at den voksne utdanner seg til et yrke som etterspørres i fylket.

I punkt 22.3.3 i vedlegget behandles departementets forslag om å lovfeste en rett til læreplass eller annet opplæringstilbud på videregående trinn 3 som leder fram til fag- eller svenneprøve. I Nordland fylkeskommune har fylkestinget vedtatt en læreplassgaranti for elever som har bestått alle fag, som aktivt søker læreplass, og som viser interesse for faget i et intervju mot slutten av Vg2. Nordland fylkeskommune støtter departementets forslag.

Videre foretas det i vedleggets punkt 3.3 en faglig drøftelse av departementets spørsmål om det skal lovfestes at opplæringen og annen virksomhet etter opplæringsloven skal være forsvarlig. Nordland fylkeskommune støtter ikke å innføre

et generelt forsvarlighetskrav og mener en eventuell lovfesting av et generelt forsvarlighetskrav vil medføre mer dokumentasjon, rapportering, rutiner og prosedyrer gjennom internkontroll og statlige tilsyn.

I vedleggets punkt 16.1.3 behandles departementets spørsmål om opplæringsloven bør inneholde regler om bruk av fysiske inngrep mot elever. Nordland fylkeskommune støtter å innføre regler om bruk av fysiske inngrep mot elever i opplæringsloven som ligger tett opp mot straffelovens bestemmelser og nødrett og nødverge. Det vil medføre en dobbeltregulering å lovfeste bruk av fysiske inngrep i opplæringsloven. Opplæringsloven har imidlertid en omfattende brukergruppe og store deler av brukergruppen har ikke oversikt over det sektorovergripende regelverket. Nordland fylkeskommune mener derfor det er hensiktsmessig å lovfeste en regel om bruk av fysiske inngrep mot elevene i opplæringsloven som ligger tett opp mot straffelovens bestemmelser om nødrett og nødverge.

I punkt 22.3.3 i vedlegget drøftes departementets spørsmål om opplæringskontor skal reguleres som lærebedrift eller som noe annet enn lærebedrift. Dagens ordning er at opplæringskontorer godkjennes som lærebedrift. De underliggende bedriftene skal ikke regnes som lærebedrifter når de samarbeider gjennom et opplæringskontor, men som medlemsbedrifter i opplæringskontorene.

En lovendring vil medføre at opplæringskontorene vil ses på som et bransjeorgan som er finansiert av- og skal yte service til medlemsbedriftene sine. Det vil derfor ikke være behov for å regulere opplæringskontorer i opplæringsloven, noe som innebærer at opplæringskontorene ikke kan bli godkjent som lærebedrift. Dette vil imidlertid ikke være til hinder for at godkjente lærebedrifter kan kjøpe bistand fra opplæringskontorene, som for eksempel administrativ hjelp. En lovendring der opplæringskontor ikke lenger skal være godkjente lærebedrifter, men yte tjenester til sine medlemsbedrifter, vil medføre at plikten til å inngå lærekontrakt og til å ha en faglig leder eller instruktør ligger hos bedriftene der lærlingen er ansatt.

Nordland fylkeskommune mener at opplæringskontor bør reguleres som noe annet enn lærebedrift da det vil tydeliggjøre skillet mellom hva som er lærebedriftens ansvar og hvilket ansvar opplæringskontorene har.

I vedleggets punkt 30.2 behandles departementets forslag til § 2-3 i friskoleloven som regulerer de krav til innhold i opplæringa som gir rett til statstilskudd. Nordland fylkeskommune mener dagens regler må videreføres. Disse reglene sier at en frittstående skole ikke skal få godkjenning dersom etableringen vil medføre negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet og at vertskommunen eller vertsfylket skal få mulighet til å uttale seg før departementet gjør vedtak i sak om godkjenning.

Adgangen til fjernundervisning behandles i vedlegget punkt 8.3. Departementet foreslår at det skal være tillatt å gjennomføre deler av opplæringen som fjernundervisning ved behov, hvis opplæringen er trygg og forsvarlig. Nordland fylkeskommune støtter departementets forslag som gir rom for en mer fleksibel regulering av adgangen til fjernundervisning. Det anses som viktig å presisere at fysisk undervisning for elevene skal være hovedmodellen.

Til sist i vedleggets kapittel 31 oppsummeres den faglige drøftingen i 77 punkter som fylkestinget inviteres å slutte seg til.

Medvirkning

Medvirkningsrådene har vært forespurt om å komme med innspill i forkant av arbeidet med saken. I tillegg er dette en åpen høring som alle organisasjoner/aktører selv kan besvare.

Innspill fra Yrkesopplæringsnemnda er vedlagt saken.

Fylkesrådets vurdering

Det er et mål, forankret i Nordlandsmodellen, at alle skal fullføre videregående opplæring. Dette har stor betydning for den enkeltes liv og framtid, og for Nordlandssamfunnet som har stort behov for kvalifisert arbeidskraft.

Et av de viktigste forslagene fra departementet er å utvide retten til videregående opplæring for ungdom slik at opplæringsretten gjelder fram til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Dette er en stor reform som fylkesrådet ønsker velkommen. For å nå målet om full gjennomføring, er denne reformen nødvendig og sterkt ønsket.

Fylkesrådet ser viktigheten i at voksne skal ha rett til oppnådd sluttkompetanse og støtter derfor departementets forslag om å lovfeste at voksne har rett til inntak på et opplæringstilbud som fører fram til én av tre sluttkompetanser som den voksne søker på.

Videre støtter fylkesrådet departementets forslag om å lovfeste en rett til læreplass. Det bør være helt unntaksvis at læreplass ikke vil være aktuelt for en ungdom, da skal det tilbys et opplæringstilbud på videregående trinn 3 som leder fram til fag- eller svenneprøve. Med de gode erfaringer fra læreplassgarantien som fylkestinget i Nordland fylkeskommune har vedtatt, er en lovfesting av fullføringsrett sterkt ønsket fra fylkesrådet. Fylkesrådet understreker viktigheten av at det er læreplass i bedrift som skal være hovedveien til fag-/svennebrev.

Fylkesrådet støtter ikke å innføre et generelt forsvarlighetskrav da det vil medføre økte krav til dokumentasjon og økt kontroll og tilsyn for å se om opplæringen er forsvarlig ut fra de betingelser som lovfestes. Fylkesrådet mener en slik lovregulering vil medføre en lite hensiktsmessig bruk av ressurser i skolen. Dette vil ytterligere øke lærerens dokumentasjonsarbeid og ta tid bort fra elevens læring. Fylkesrådet ser også en fare for at et generelt forsvarlighetskrav kan innskrenke fylkeskommunens handlingsrom.

Når det gjelder spørsmålet om opplæringsloven bør inneholde regler om bruk av fysiske inngrep mot elever ser fylkesrådet at å innføre hjemmel til bruk fysiske inngrep i opplæringsloven kan oppfattes som et kontroversielt forslag. Fylkesrådet støtter likevel at opplæringsloven bør inneholde en hjemmel til bruk av fysiske inngrep i opplæringsloven som ligger tett opp mot straffelovens bestemmelser om nødrett og nødverge. Fylkesrådet mener at en klar forutsetning for en slik hjemmel i opplæringsloven er at det utarbeides tydelig retningslinjer for regelen.

Videre mener fylkesrådet at opplæringskontor i fremtiden bør reguleres som noe annet enn en lærebedrift. Fylkesrådet mener det er positivt for kvaliteten på lærlingens opplæring at faglig leder jobber i den bedriften der lærlingen er ansatt. Opplæringskontorene vil fremdeles være sentrale i fagopplæringen, men bedriftene vil bli mer fristilt i valg av tjenester som de velger å kjøpe av opplæringskontorene. Ansvar for den faglige oppfølgingen vil bli lagt til bedriftene, som dermed får et økt ansvar for lærlingen.

Når det gjelder friskoleloven, mener fylkesrådet at det er svært viktig å stramme inn denne. Etablering av frittstående skoler må ikke medføre at de offentlige skoletilbudene trues. Fylkesrådet mener derfor at profilskoler og yrkesfagopplæring ikke bør godkjennes som grunnlag for statstilskudd, og kommunenes/fylkeskommunenes vurdering i spørsmål om etablering av nye frittstående skoler og utvidelser bør tillegges avgjørende vekt.

Erfaringer de siste årene har vist oss at det er mulig å gi gode digitale tilbud om undervisning. Fylkesrådet støtter departementets forslag om at det bør gis mer rom for å tilby digital undervisning. Dette vil kunne øke muligheten for elever ved små skoler til å velge fag der hjemmeskolen ikke gir fysisk undervisning. Det må likevel understrekes at fysisk undervisning med lærer til stede skal være normalordningen.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Departementet foreslår endringer i loven som det samlet anslås å ha en kostnad på mellom 680 og 760 millioner kroner utover det som er bevilget i budsjettet for 2021. Fordelingen av kostnadene er anslått å være henholdsvis 50-70 millioner kroner for kommunene og 630-690 millioner kroner for fylkeskommunene. Det understrekes av de totale kostnadene er usikre. Mange av de foreslåtte tiltakene som har merkostnader for fylkeskommunene, er forslag som følger av Meldt. St. 21 (2020-2021) Fullføringsreformen – med åpne fører til verden og fremtiden. Kostnader knyttet til eventuelle lovendringer som høres åpent, kommer i tillegg.

Nordland fylkeskommune mener ny opplæringslov vil innskrenke det fylkeskommunale handlingsrommet sammenlignet med dagens lovgivning. Den nye opplæringsloven inneholder flere lovkrav enn dagens opplæringslov, og er flere av lovkravene er detaljstyrt på nivå med forskriftsregulering. Dersom departementets forslag til ny opplæringslov vedtas, vil det føre til økt byråkratisering og økte kostnader. En strengere regulering på opplæringsfeltet vil gi mindre fleksibilitet, være ressurskrevende og forsterker kravet til dokumentasjon og kvalitetssikring.

Nordland fylkeskommune mener videre at kostnadene vil bli høyere enn hva departementet har anslått. Fullføringsretten og plikten til å gi intensivundervisning vil medføre en stor kostnadsøkning, men det er vanskelig å anslå omfanget. Hvor store kostnader innføring av rekvalifiseringsretten vil medføre, er også vanskelig å vurdere. Det er helt nødvendig at fylkeskommunene kompenseres for de økte utgiftene som lovendringene vil medføre.

Andre konsekvenser

Saken har ikke kjente konsekvenser for likestilling, miljø/klima, universell utforming eller bygningsmessige forhold. Saken kan ha positive konsekvenser for folkehelse da

endringene kan forhindre utenforskap både blant ungdom og voksne og på den måten gi en positiv samfunnsøkonomisk effekt.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Nordland fylkesting viser til utredning fra avdeling for utdanning og kompetanse, vedlagt saken, og vedtar følgende høringsinnspill:

1. Fylkestinget i Nordland støtter forslaget om å utvide retten til videregående opplæring for ungdom og voksne slik at den gjelder fram til den enkelte har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Nordland fylkesting forutsetter en økning i rammeoverføringen for å fullfinansiere denne store opplæringsreformen.
2. Fylkestinget i Nordland støtter departementets forslag om å videreføre retten til omvalg, men oppheve begrensningen på ett omvalg fram til søknadsfristen for inntak det året ungdommen fyller 19 år.
3. Fylkestinget i Nordland støtter å innføre en rett for voksne til inntak på et opplæringstilbud som fører fram til én av tre sluttkompetanser som den voksne har søkt på.
4. Fylkestinget i Nordland støtter å innføre en lovfestet rett til læreplass. Hvis en elev unntaksvis ikke får læreplass, skal eleven tilbys annet opplæringstilbud på videregående trinn 3 som leder fram til fag- eller svenneprøve.
5. Fylkestinget i Nordland mener at opplæringsloven verken bør inneholde et generelt forsvarlighetskrav eller et avgrenset krav til forsvarlighet. En lovfesting av forsvarlighetskrav vil føre til at handlingsrommet til fylkeskommunen innsnevres og vil også føre til økt byråkratisering som vil ta tid og ressurser bort fra elevrettet arbeid.
6. Fylkestinget i Nordland mener det bør lovfestes regler om bruk av fysiske inngrep mot elever i opplæringsloven som ligger tett opp mot straffelovens bestemmelser om nødrett og nødverge.
7. Fylkestinget i Nordland mener opplæringskontor bør reguleres som noe annet enn lærebedrift.
8. Fylkestinget i Nordland mener reglene i friskoleloven om at en frittstående skole ikke skal få godkjenning dersom etablering vil medføre negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet og at vertsfylkets vurdering i spørsmål om etablering eller utvidelse av frittstående skoler skal tillegges avgjørende vekt.
9. Fylkestinget i Nordland støtter at det skal være tillatt å gjennomføre deler av opplæringen som fjernundervisning dersom kommunene og fylkeskommunene kan godtgjøre at det er gode grunner for det, og at opplæringen vil være trygg og pedagogisk forsvarlig.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Elin Dahlseng Eide
fylkesråd for utdanning og kompetanse
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel	DokID
Høring om forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven	231868
Høringsnotat - Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven PDF	231869
Lovforslaget - ny opplæringslov og endringer i friskoleloven PDF	231870
Innspill fra yrkesopplæringsnemnda	337989
Høring - Forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven - Innspill fra Ungdommens fylkesråd (1)	341865
Høringssvar på Kunnskapsdepartementets høringsnotat til ny opplæringslov (1)	344627

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
285/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
149/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Uttalelse - Søknad om landslinje skiidretter ved Voss gymnas - Vestland fylkeskommune

Sammendrag

I denne saken skal Fylkestinget i Nordland gi sin uttalelse til søknad om etablering av landslinjetilbud fra Vestland fylkeskommune. Vestland fylkeskommune søker om å etablere et nytt landslinjetilbud skiidretter ved Voss gymnas.

I forbindelse med behandlinga av statsbudsjettet for 2021 ble det foreslått to vesentlige endringer i landslinjeordninga. Utdanningsdirektoratet har nå fått ansvaret for behandling av søknader om opprettelse av nye landslinjetilbud eller utvidelse av eksisterende landslinjetilbud. Fra 2021 må alle landets fylkeskommuner støtte søknaden for at Utdanningsdirektoratet skal kunne vurdere opprettelse eller utvidelse av landslinjer, og søker må dokumentere dette. Hvis en eller flere fylkeskommuner ikke støtter en søknad, kan den likevel innvilges med bakgrunn i at tilbudet skal dekke spesielt viktige nasjonale kompetansebehov.

I tillegg ble det foretatt ei endring i finansieringa av slike landslinjetilbud, der nye tilbud eller utvidelse av eksisterende tilbud vil bli finansiert med et trekk i det samla rammetilskuddet til fylkeskommunene, tilsvarende budsjetteffekten av en ny eller utvida landslinje. Med bakgrunn i disse endringene er det derfor nødvendig med en politisk behandling av aktuelle søknader.

Fylkesrådet vil i denne saken stille seg positiv til søknaden fra Vestland fylkeskommune.

Bakgrunn

Landslinjeordninga ble etablert av Stortinget i 1996 og den skal bidra til å sikre elever fra hele landet et nasjonalt tilbud i små og/eller kostbare utdanningsprogram i videregående opplæring. Landslinjeordninga finansieres gjennom statlig tilskudd, og skiller seg fra *landsdekkende* tilbud som finansieres av fylkeskommunene (gjesteelevbetaling). Søkere fra hele landet stilles likt ved inntak av elever til landslinjene. Landslinjeordninga gir tilskudd til fylkeskommuner for drift av landslinjer

og til innkjøp av utstyr. Ordninga omfatter et bredt spekter av utdanningstilbud, fra særskilt små tilbud som bare finnes én plass i landet, til særskilt utstyrskrevede tilbud som finnes flere steder.

Det har tidligere ikke vært fastsatt klare kriterier for etablering av landslinjetilbud, og mange tilbud er oppretta med bakgrunn i lokale initiativ eller politiske prioriteringer. Det har dermed vokst fram store variasjoner og ulikheter i hvilke tilbud som er blitt finansiert gjennom landslinjeordninga, og hvor mye fylkeskommunene får i landslinjetilskudd.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2021 foreslo Kunnskapsdepartementet å endre retningslinjene for landslinjeordninga fra og med 2021. Endringene gjelder for nye landslinjetilbud og utvidelse av eksisterende tilbud, jf. Prop. 1 S (2020-2021) fra Kunnskapsdepartementet, Post 60 Tilskot til landslinjer. Vedtaket innebærer vidare at det er blitt et krav at søknader om nye landslinjer eller utvidelse av elevplasser på eksisterende linjer skal støttes av alle fylkeskommunene for å bli vurdert. Utdanningsdirektoratet har samtidig fått overført oppgaven fra Kunnskapsdepartementet med å vurdere aktuelle søknader. I vurderinga skal det blant anna legges vekt på nasjonale og regionale kompetansebehov.

I tillegg innebærer den nye ordninga ei vesentlig endring i finansieringa av landslinjer. Videregående opplæring blir i hovedsak finansiert med de frie inntektene til fylkeskommunene, og fylkeskommunene er kompensert for å gi et tilbud til alle som har rett til videregående opplæring – dette inkluderer også elever ved landslinjer. Fram til nå har hvert enkelt landslinjetilbud blitt direkte finansiert via tilskudd i statsbudsjettet i tillegg til fylkeskommunenes frie inntekter. For å unngå en dobbeltfinansiering vil nye landslinjetilbud og utvidelse av eksisterende tilbud bli finansiert med et trekk i det samla rammetilskuddet til fylkeskommunene, tilsvarende budsjetteffekten av en ny eller utvida landslinje.

Problemstilling

Fylkestinget i Nordland skal ta stilling til søknaden fra Vestland fylkeskommune om å få oppretta landslinje I skiidretter ved Voss gymnas. Det må avgis en positiv eller negativ uttalelse. Fylkesadministrasjonen vil sørge for tilbakemelding til Vestland fylkeskommune innen fristen 1 februar 2022 med bakgrunn i vedtak fra Fylkestinget i Nordland.

En negativ uttalelse fra én eller flere fylkeskommuner behøver ikke bety at en landslinjesøknad om nytt eller utvida tilbud ikke blir innvilga av Utdanningsdirektoratet. Direktoratet vil oversende slike søknader til Kunnskapsdepartementet for vurdering om søknaden innfrir krava i unntaksbestemmelsen om spesielt viktige nasjonale kompetansebehov. Når Utdanningsdirektoratet har vurdert søknaden, sendes den vidare til Kunnskapsdepartementet for endelig behandling. Dermed kan en negativ innstilling fra én eller flere fylkeskommuner fortsatt få en budsjettmessig konsekvens for den enkelte fylkeskommune. Likevel er hovedregelen at nye eller utvida tilbud skal støttes av alle fylkeskommuner. En positiv innstilling fra én eller flere fylkeskommuner behøver heller ikke bety at en landslinjesøknad blir innvilga, men fylkeskommuner som gir en positiv innstilling har da tatt høgde for at søknaden kan bli innvilga med de

budsjettmessige følger det får for det enkelte fylke.

Drøfting

Voss gymnas har sia 2006 hatt tilbud innen toppidrett. Dette var ei utviding av det idrettsfaglige tilbudet som skolen hadde fra før. Toppidrettstilbudet omfatter skiidrettene langrenn, skiskyting, alpint, freestyle, friski og snøbrett. Satsinga på toppidrett ski på Voss kom i stand som et samarbeid mellom Hordaland fylkeskommune og Olympiatoppen. Formålet var å gi de beste og mest talentfulle unge idrettsutøverne et tilbud i fylkeskommunal regi som ei motvekt mot etablerte toppidrettstilbud i private skoler.

Vestland fylkeskommune skriver i sin søknad at Voss ligger sentralt i Sør-Norge, noe som vil kunne bli et attraktivt alternativ for elever fra hele landet, men spesielt for ungdom i Sør-Norge, som med et tilbud på Voss slipper å flytte langt for å kombinere videregående skole med satsing på idretten sin. Nærmeste offentlige landslinjetilbud i skiidretter befinner seg i Trøndelag etter at det tidligere tilbudet på Hovden nå er nedlagt. Ei landslinje på Voss vil være attraktivt i Sør-Norge der det er langt færre tilbud innen idrett enn i midt- og Nord-Norge, skriver Vestland fylkeskommune i søknaden. Vestland mener dette underbygger at det er et regionalt kompetansebehov som ikke er dekket. Tilbudet er planlagt med inntil 30 elevplasser på hvert trinn, det vil si til sammen 90 elevplasser med oppstart på Vg1 skoleåret 2023–2024.

Nordland har i dag et landslinjetilbud i alpint ved Narvik videregående skole for totalt 30 elever, det vil si 10 elevplasser per trinn. Det har vanligvis ikke vært mange elever fra Sør-Norge som øker dette tilbudet, så et landslinjetilbud på Voss i skiidretter vil neppe konkurrere med alpin tilbudet i Narvik.

Medvirkning

Saken angår skoletilbud i et annet fylke vil medføre få eller ingen konsekvenser for Nordland. Det anses som at saken har lite behov for medvirkning, jamfør prosedyre for involvering av medvirkningsråd.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet ønsker å støtte søknaden fra Vestland fylkeskommune om å få opprette landslinje i skiidretter ved Voss gymnas. Det er i dag slik at idrettstilbud og toppidrettstilbud i dag i stor utstrekning gis av private skoler. Dette er en uheldig utvikling som kan forsterke sosiale skjevheter. Fylkesrådet mener prinsipielt at det er ønskelig at all ungdom har lik tilgang på videregående opplæring, dette gjelder også elever som ønsker å videreutvikle talenter for eksempel innen idrett. Fylkesrådet kan ikke se at etablering av tilbudet vil få konsekvenser i form av færre søkere til vært eget landslinjetilbud i alpint ved Narvik videregående skole.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Videregående opplæring blir i hovedsak finansiert med de frie inntektene til fylkeskommunene, og fylkeskommunene er kompensert for å gi et tilbud til alle som har rett til videregående opplæring – dette inkluderer også elever ved landslinjer. Fram til nå har hvert enkelt landslinjetilbud blitt direkte finansiert via tilskudd i statsbudsjettet i tillegg til fylkeskommunenes frie inntekter. For å unngå en

dobbeltfinansiering vil nye landslinjetilbud og utvidelse av eksisterende tilbud bli finansiert med et trekk i det samla rammetilskuddet til fylkeskommunene, tilsvarende budsjetteffekten av en ny eller utvida landslinje. Nivået på trekket blir beregna det året landslinja blir oppretta, og deretter videreført som et varig trekk uten justering for eventuell endring i elevtall innenfor godkjent elevtall.

Saken medfører ikke personellmessige konsekvenser for ansatte i Nordland fylkeskommune.

Andre konsekvenser

Det vurderes at saken ikke har konsekvenser for likestilling, miljø/klima, folkehelse, universell utforming og samfunnsansvar ved anskaffelser og eventuelt andre relevante forhold.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkestinget i Nordland har behandlet søknaden fra Vestland fylkeskommune som gjelder etablering av nytt landslinjetilbud innen skiidretter ved Voss gymnas videregående skole. Fylkestinget i Nordland støtter søknaden.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Elin Dahlseng Eide
fylkesråd for utdanning og kompetanse
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel

Søknad om landslinje skiidrettar Vestland fylkeskommune
E-post Søknad om landslinje skiidretter Vestland
fylkeskommune e-post

DokID

340767
340768

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
286/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
150/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Høring – Forslag til endringer i barnevernloven og forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven

Sammendrag

Barne- og familiedepartementet har bedt om Nordland fylkeskommune sitt standpunkt på om det er behov for å utvide Barne-, ungdoms- og familieetatens (Bufetat) hjemler til å innhente politiattest. Høringsfristen er satt til 10. desember 2021.

Bufetat har i dag hjemmel til å kreve politiattest av ansatte og personer som utfører oppdrag for barnevernsinstitusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre, jf. § 6-10 annet ledd. Det foreslås i departementets høringsnotat å i tillegg innføre krav til politiattest for personer som ansettes i eller utfører andre oppdrag for eller på vegne av Bufetat, og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn. Fylkesrådet foreslår at fylkestinget støtter departementets forslag i at det bør innføres krav til politiattest for disse områdene.

Departementet foreslår videre at dagens midlertidige hjemmel for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest for fosterforeldre, innføres som en varig ordning. Bufetat har helt sentrale oppgaver på fosterhjemområdet, og på denne bakgrunn mener fylkesrådet at denne hjemmelen bør innføres som en varig ordning.

For øvrig mener departementet at Bufetat skal ha ansvaret for at politiattest blir krevet fremlagt av private som tar imot barn som avlastningstiltak for beredskapshjem eller spesialiserte fosterhjem. Fylkesrådet er enige i at det er mest hensiktsmessig at det er Bufetat som alene innehar plikten til å kreve politiattester i disse tilfellene, og foreslår at fylkestinget støtter departementets forslag.

Bakgrunn

Vandelskontroll er et viktig tiltak for å beskytte barn i barnevernet. Formålet med barneomsorgsattester er å gi beskyttelse mot overgrep eller alvorlig, skadelig innflytelse på mindreårige eller bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer. Uttømmende og utvidet attest skal i tillegg bidra til å sikre at

person med heldøgns omsorgsansvar for mindreårige er egnet for oppgaven.

Dagens hjemler til å kreve politiattester reiser særskilte spørsmål på grunn av ansvarsdelingen mellom Bufetat og kommunene. På fosterhjemsområdet er det kommunen som, i forbindelse med godkjenning av fosterhjem til det enkelte barnet, har ansvaret for at politiattest blir krevet fremlagt. Regelverket gir barneverntjenesten ansvaret for å kreve fremlagt politiattest og for å vurdere konsekvensene av eventuelle anmerkninger på politiattesten.

Bufetat har samtidig helt sentrale oppgaver på fosterhjemsområdet gjennom sin bistandsplikt og plikt til å rekruttere og gi grunnleggende opplæring til fosterhjem. Bufetat kommer på denne bakgrunn i en posisjon til å be om politiattest på et tidligere tidspunkt enn ved godkjenningen av fosterhjemmet til det enkelte barn. At politiattest foreligger på et tidligere tidspunkt, er særlig viktig ved akutt plasseringer, men kan også bidra til å styrke barnets rettssikkerhet ved planlagte plasseringer. Dette er også bakgrunnen for den midlertidige hjemmelen for Bufetat til å bekrefte formålet, jf. politidirektoratets vedtak av 1. februar 2021.

Politidirektoratet fattet et midlertidig vedtak 1. februar 2021 om politiattest etter politiregisterloven § 38 tredje ledd, jf. politiregisterforskriften § 33-1 der det heter at:

«også statlige og private aktører kan bekrefte formålet ved innhenting av politiattest fra fosterforeldre etter barnevernloven § 6-10 tredje ledd, og for innhenting av politiattest for familierådkoordinatorer etter § 6-10 første ledd».

Hjemmelen innebærer i praksis at Bufetat eller en privat aktør kan fylle ut et nødvendig skjema som bekrefter formålet med politiattesten, når en person søker politiet om slik attest. På denne måten kan politiattesten innhentes på et tidligere tidspunkt. Det midlertidige vedtaket gjelder frem til 30. april 2022.

For heldøgns avlastningstiltak er det også etter barnevernloven og forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven barneverntjenesten som har ansvaret for å kreve politiattest fremlagt, og for å vurdere konsekvensene av eventuelle anmerkninger på politiattesten. Flere hensyn taler imidlertid for at Bufetat har ansvaret for at politiattest blir krevet fremlagt for besøkshjem som Bufetat skal følge opp. Dette gjelder spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem, jf. lovens § 2-3 annet ledd bokstav a og c, jf. § 4-22 fjerde ledd.

Bakgrunnen for departementets forslag er for øvrig at dagens regelverk ikke stiller krav til innhenting av politiattest for flere grupper ansatte som på oppdrag av Bufetat er i direkte kontakt med barn. Dette gjelder blant annet personer som har ansvar for å ivareta barnets rett til medvirkning i forbindelse med Bufetat sin utøvelse av bistandsplikten, personer som jobber med oppfølging av statlige fosterhjem og personer som jobber med MST eller andre spesialiserte hjelpetiltak som Bufetat tilbyr. Også for disse yrkesgruppene kan det være behov for å innhente politiattest i samsvar med formålet i politiregisterloven § 37 nr. 4.

Problemstilling

Barne- og familiedepartementet har bedt om høringsinstansene sitt standpunkt på om det er behov for å innføre nye hjemler for Bufetat til å kreve politiattest. Fylkesrådet har vurdert de foreslåtte områdene og kommet med sine kommentarer.

Drøfting

1. Politiattest for personer som utfører andre oppgaver i Bufetat

Barnevernloven § 6-10 gir hjemmel til å kreve politiattest for personer som er ansatt i barnevernsinstitusjoner, senter for foreldre og barn eller omsorgssentre. Det er imidlertid flere grupper ansatte i Bufetat og personer som utfører oppgaver på deres vegne som har direkte kontakt med barn, og som det ikke er krav om politiattest for. Etter departementets oppfatning er det behov for en hjemmel til å kreve barneomsorgsattest i slike tilfeller.

Forslaget innebærer at personer med anmerkning på slik barneomsorgsattest vil være utelukket fra å ha oppgaver overfor mindreårige. I sin begrunnelse peker departementet blant annet på at denne gruppen klart faller innenfor formålet etter politiregisterloven § 37 nr. 4, som er å forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige. Hensikten er å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer.

Overgrep kan få store konsekvenser for den som blir utsatt. Dette gjelder spesielt for barn, som er en sårbar gruppe. Barn er dessuten særlig utsatt for overgrep. Departementet har i sin vurdering lagt vekt på forhold som øker risikoen for at overgrep kan finne sted; om voksne og barn er alene med hverandre, om det oppstår et tillitsforhold mellom den voksne og barnet, og omfanget og hyppigheten av kontakten dem imellom. Nordland fylkeskommune er enig i at slike risikofaktorer bør tillegges vekt.

2. Hjemmel for Bufetat til å kreve politiattest for heldøgns avlastningstiltak (besøkshjem)

Det følger av dagens regler at det er kommunen som har ansvaret for å kreve politiattest fremlagt av besøkshjem som er avlastningstiltak for fosterhjem som er under Bufetat sitt oppfølgingsansvar, se barnevernloven § 4-22. Dette gjelder avlastningstiltak for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem, jf. lovens § 2-3 annet ledd bokstav a og c.

Etter departementets oppfatning er dette en svært upraktisk løsning, og som i liten grad kan begrunnes ut fra ansvarsdelingen mellom Bufetat og barneverntjenesten. Ettersom vurderingen av hvorvidt avlastningshjemmet er egnet til å påta seg slike oppgaver inngår som en naturlig del av Bufetat sitt ansvar, mener departementet at det er mest hensiktsmessig at det er Bufetat som skal kunne kreve politiattest fremlagt for besøkshjem som skal være avlastningstiltak for beredskapshjem og for spesialiserte fosterhjem. Det foreslås videre at plikten til å kreve politiattester i disse tilfellene legges til Bufetat alene.

Nordland fylkeskommune er enig med departementet i at det må være klare hjemler vedrørende innhenting av politiattest. En av årsakene til dette er at innhenting av

politiattest er et inngrep i retten til privatliv, noe EMK artikkel 8 setter begrensninger for. Fylkeskommunen mener at skisserte forslag er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til barns trygghet og for beskyttelse av deres rettigheter. Hensynet til en eventuell arbeids-, eller oppdragstaker bør dessuten ikke veie for tungt. Vedkommende velger selv om hen vil søke jobb hos Bufetat eller ta oppdrag på deres vegne som innebærer nær kontakt med barn.

3. Hjemmel for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest

Ved å innføre en varig ordning for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest for fosterforeldre vil man kunne unngå unødige forsinkelser i fosterhjems plasseringen av det enkelte barnet. Dette hensynet gjør seg særlig gjeldende i forbindelse med akutt plasseringer i fosterhjem, såkalte *beredskapshjem*. Bufetat har plikt til å bistå kommunen ved plasseringer utenfor hjemmet, og skal tilby fosterhjem når kommunen anmoder om dette.

Ett av kvalitetskravene som Bufetat oppstiller for akutt plasseringer, er at det skal tilbys plass i beredskapshjem innen to timer etter at henvisning fra kommunal barnevernstjeneste er mottatt. Den korte tiden fra henvisning er sendt og til barnet flytter inn, medfører at kommunen ikke vil kunne motta politiattest før etter innflytting har funnet sted. Dersom politiattest foreligger når barnet flytter inn, vil vandelskontrollen og godkjenningen av fosterhjemmet ikke forsinkes av saksbehandlingstiden hos politiet. Departementet foreslår derfor at Bufetat gis hjemmel i forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven § 3 til å bekrefte formålet med politiattest i forbindelse med grunnleggende opplæring eller ved inngåelse av oppdragsavtaler. Nordland fylkeskommune støtter forslaget om å videreføre dagens midlertidige hjemme for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest. Dette er viktig av hensyn til gjennomføring av akutt plasseringer på en rask og forsvarlig måte.

Forslaget innebærer ikke at Bufetat får hjemmel til å foreta vandelskontroll av fosterforeldrene. Forslaget om en hjemmel til å bekrefte formålet innebærer verken en plikt til å kreve fremlagt politiattest eller en myndighet til å vurdere konsekvensene av anmerkninger. Hjemmelen gir kun myndighet til å bekrefte formålet når en person søker om politiattest, og er dermed i hovedsak en nødvendig prosessuell regel som følge av ansvarsfordelingen mellom Bufetat og kommunen.

Etter departementets vurdering er det heller ikke hensiktsmessig å gi Bufetat en generell plikt til å kreve fremlagt politiattest, herunder myndighet til å vurdere konsekvensene av anmerkninger for fosterforeldre. Nordland fylkeskommune støtter departementets vurdering. For å unngå risiko for ansvarspulverisering bør ansvaret fortsatt ligge hos kommunen.

Medvirkning

Det er sendt forespørsel om innspill fra medvirkningsorganene med frist i løpet av 01.11.2021. Det er ikke mottatt innspill. Dette er en åpen høring som alle organisasjoner/aktører selv kan besvare innen fristen 10. desember.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet mener at Bufetat burde kunne kreve politiattest av ansatte i Bufetat og personer som utfører oppgaver på vegne av Bufetat som har direkte kontakt med barn. I slike tilfeller er risikofaktorene tydelig til stede. Formålet er å beskytte barnet, og for barnet vil skadevirkningene kunne være like, uavhengig av hvem som har det overordnede ansvaret.

På områder der det offentlige har et overordnet ansvar for en tjeneste, eller tilbyr en tjeneste overfor mindreårige, mener fylkesrådet at det offentlige har et særskilt ansvar for å forebygge overgrep. Dersom et område har store likheter med områder der det allerede er innført hjemmel, taler dette for at det også innføres hjemmel på det nye området. På denne bakgrunn mener fylkesrådet at Bufetat bør ha ansvaret for at attest blir krevet fremlagt når avlastningstiltak gjelder beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem. Ved hjelp av politiattest vil Bufetat kunne innhente opplysninger om tidligere lovbrudd før eventuell ansettelse. Et formål er nettopp å utelukke personer fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon hvis det kan forhindre at personer begår overgrep eller har skadelig innflytelse på mindreårige. Dette vil også kunne bidra til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer, se politiregisterloven § 37 nummer 4.

Fylkesrådet støtter departementets forslag om at dagens midlertidige hjemmel for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest for fosterforeldre, innføres som en varig ordning. Dette vil være et viktig bidrag for å unngå unødige forsinkelser i fosterhjems plasseringen.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Saken vil ikke medføre økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk for likestilling, folkehelse, universell utforming, bygningsmessige forhold eller samfunnsansvar ved anskaffelser.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget i Nordland støtter barne- og familiedepartementets forslag om å innføre krav til politiattest for personer som ansettes i eller utfører andre oppdrag for eller på vegne av Bufetat, og som i sitt arbeid har direkte kontakt med barn.
2. Fylkestinget i Nordland støtter barne- og familiedepartementets forslag om at det er Bufetat som har ansvaret for at politiattest blir krevet fremlagt av private som tar imot barn som avlastningstiltak for beredskapshjem eller spesialiserte fosterhjem.
3. Fylkestinget i Nordland støtter barne- og familiedepartementets forslag om at dagens midlertidige hjemmel for Bufetat til å bekrefte formålet med politiattest for fosterforeldre, innføres som en varig ordning.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Elin Dahlseng Eide
fylkesråd for utdanning og kompetanse
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel	DokID
Til høring - forslag til endringer i barnevernloven og forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven (politiattest for ansatte i Bufetat som er i kontakt med mindreårige mv.) høringsfrist 10.12.2021	326915
Høringsnotat - endringer i barnevernloven og forskrift om om politiattest i henhold til barn	326917

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
287/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
151/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Regional vannforvaltningsplan for vannregion Nordland og Jan Mayen (2022-2027) - Vårt verdifulle vann

Sammendrag

Godt vannmiljø er en forutsetning for flere satsninger i fylket vårt. Fiskeriene, havbruksnæringen og reiselivet er helt avhengig av godt og rent vann og velfungerende økosystemer. Godt vannmiljø opptar folk flest i Nordland også, og har betydning for folks helse og generelle livskvalitetet.

I denne saken behandler fylkestinget en oppdatering av Regional plan for vannforvaltning i Nordland og Jan Mayen vannregion for 2022 – 2027. Målet er å sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet i vannregionen. Planen beskriver hvordan vannressursene skal forvaltes for å oppnå dette målet.

Vannforvaltningsplanen består av tre deler. Et hoveddokument, «Vårt verdifulle vann», som angir miljømål for alt vann i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. Et tiltaksprogram som gir en oversikt over forslag til tiltak for å beskytte vannmiljøet og nå miljømålene. Og et handlingsprogram med aktiviteter av mer overordnet karakter, som må på plass for at målene i planen skal nås.

Oppdaterte miljømål og forslag til tiltak for å nå målene er hovedinnholdet i oppdateringen som nå vedtas. Dette gjelder tema som vannkraft, avløp, landbruk, samferdsel, akvakultur, havner og forurenset sjøbunn. Den regionale planen foregriper imidlertid ikke behandling av enkeltsaker.

I de fleste tilfeller er det vurdert at økonomiske og juridiske virkemidler for å oppnå miljømålene er på plass. Oppfølging av planen vil imidlertid kreve betydelige ressurser både i kommunene og i regional forvaltning. Det er derfor et behov for å styrke de økonomiske virkemidlene for å gjennomføre tiltak og bygge kompetanse. Staten må i større grad må på banen med økonomisk drahjelp innenfor områder med store utfordringer.

Det er spesielt viktig at kommunene har kompetanse og nok ressurser til å gjennomføre og følge opp tiltak innenfor avløp, spredte avløp og landbruk. Det er også behov for økte ressurser til kartlegging og overvåking av vannet.

Den oppdaterte planen inneholder retningslinjer for arealplanlegging. Retningslinjene er ikke juridisk bindende, men gir grunnlag for innsigelse dersom de ikke følges opp. Retningslinjene kan bidra til at hensynet til vannmiljø inkluderes på et tidlig stadium i planlegging og slik legger til rette for god forvaltning av vann og omkringliggende arealer.

Bakgrunn

Vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram gjelder for 2022-2027 og er en rullering av «Forvaltningsplan for Nordland og Jan Mayen vannregion (2016-2021)» som ble vedtatt av Nordland fylkesting i 2015. Planen bygger på EUs vanndirektiv som gjennomføres i hele Europa etter samme tidsskjema. Planen rulleres derfor hvert 6. år. Planfasen fra 2016-2021 er den første av tre planfaser Norge har forpliktet seg til gjennom EØS-avtalen. Tredje fase vil gå fra 2028 til 2033, men arbeidet vil med all sannsynlighet fortsette også etter dette.

Planen er en regional plan i henhold til plan- og bygningsloven (pbl.) § 8.1, og følger utredningskrav fastlagt i pbl. §§ 4-1 og 4-2, samt forskrift om konsekvensutredning (KU).

Arbeidet er forankret i vannforskriften. Formålet med vannforskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet i vannregionen. Den regionale planen er sektorovergripende og skal bidra til å styre og samordne både vannforvaltning og arealbruk på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

Ansvarlige myndigheter i vannforvaltningsarbeidet er lokale, regionale og statlige myndigheter som forvalter lovverk, regelverk og andre virkemidler for å nå miljømålene i vannforskriften. Eksempel på relevante sektormyndigheter er kommunene (avløp, landbruk, og forurensing), Norges vassdrags- og energidirektorat, Miljødirektoratet, Statsforvalteren, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Statens vegvesen, Fylkesvei, Kystverket og Direktorat for mineralforvaltning. Forsvarsbygg og Avinor er også viktige aktører i Nordland.

Nordland fylkeskommune er regional planmyndighet og har ledet arbeidet med å revidere og oppdatere planen i tråd med føringer i plan- og bygningsloven og vannforskriften. Nordland fylkesting vedtok oppstart av arbeidet i FT-sak 158/2018. Fylkesrådet i Nordland vedtok å legge utkast til oppdatert vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram og handlingsprogram ut til høring og offentlig ettersyn fra 1. mars til 31. mai 2021. Planen skal etter vedtak i Nordland fylkesting oversendes Klima- og miljødepartementet for nasjonal godkjenning i departementsgruppen for vannforvaltning i Norge.

Planen har vært jobbet frem i tett samarbeid med både lokale, regionale og statlige sektormyndigheter gjennom et vannregionutvalg og et arbeidsutvalg. I tillegg har det vært gjennomført ulike arbeidsmøter og konferanser om relevante tema. På lokalt

nivå har arbeidet vært organisert i faggrupper, for eksempel avløp, landbruk og plan. Det er ansatt lokale vannområdekoordinatorene (VOK) som har fulgt opp de kommunale ansvarsområdene, samt jobbet med medvirkning og innhenting av kunnskap.

Planen bygger på et miljøfaglig arbeid koordinert av Statsforvalteren i Nordland. Alt vann i fylket er delt inn i vannforekomster, det er fastslått hvilke vanntype vannet har, hvilke påvirkninger som er i vannforekomsten og i hvor stor disse påvirkningene er. I perioden 2016 – 2021 har kunnskapsgrunnlaget blitt styrket. Dette på bakgrunn av overvåking og problemkartlegging i regi av lokale vannområdekoordinatorene og regionale og nasjonale sektormyndigheter. Den nye kunnskapen har blitt lagt til grunn for oppdatering av vannforvaltningsplanen.

I Nordland er det mye godt vann, hvor rundt 83 % av det naturlige overflatevannet kan sies å ha «god økologisk tilstand». For dette vannet vil hovedfokus være forebyggende tiltak. Noen vannforekomster er så endret av samfunnsnyttig aktivitet at disse har blitt klassifisert som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Slik aktivitet kan eksempel være vannkraft, veianlegg, moloer og havner og forbygninger i landbruket. I disse vannforekomstene er tilstanden i nesten 75 % i henhold til de mindre strenge miljømålene for SMVF. Det resterende vannet står det dermed ikke like godt til med, og det er her vi fokuserer på å utføre miljøforbedrende tiltak.

Høring og behandling av høringsinnspill

Et utkast til oppdatert vannforvaltningsplan var på høring og offentlig ettersyn fra 1. mars til 31. mai 2021. Fylkeskommunen fikk inn 35 høringsinnspill i høringsperioden. Fra kommunene er innspillene stort sett koordinert gjennom regionrådene, men flere kommuner har også gitt egne høringsuttalelser. Det er også kommet inn godt med uttalelser fra regionale og statlige myndigheter og regionale og nasjonale brukerinteresser.

Høringsinnspillene ble behandlet i det regionale vannregionutvalget (VRU) den 30. september. VRU er det viktigste samordningsorganet for vannforvaltningen i Nordland og består av relevante sektormyndigheter. Hovedformålet med dette møte var å komme til enighet om VRU sin tilråding til behandling av høringsinnspill og oppdatert planforslag, før politisk behandling. En oversikt over innspillene og VRU sin vurdering og forslag til behandling av disse er vedlagt saken.

Problemstilling

Om planen *Vårt verdifulle vann*

Planen består av tre separate deler:

1. Forvaltningsplanen (Vårt verdifulle vann):
 - a. Gir en overordnet beskrivelse av kunnskapen om dagens tilstand i vannmiljøet vårt.
 - b. Beskriver hvordan vannmiljøet og vannressursene i vannregionen skal forvaltes i kommende planperiode (2022-2027).

- c. Redegjør for hovedutfordringer og hvordan vi skal å jobbe med disse.
 - d. Setter miljømål for alle vannforekomster i fylket (elv, innsjø, grunnvann og kystvann). Målene er styrende for videre forvaltning og planlegging.
2. Tiltaksprogrammet:
- a. Tiltaksprogrammet synliggjør hvilke tiltak som må på plass for å tette gapet mellom dagens tilstand og vedtatte miljømål.
 - b. Relevante myndigheter har selv foreslått tiltak innen sine ansvarsområder for å nå miljømålene
3. Handlingsprogrammet:
- a. Inneholder prosjekter og aktiviteter av mer overordnet karakter, som må på plass for at målene skal nås.
 - b. Aktivitetene følger opp planens prioriteringer i perioden 2022 – 2027.

Regionale fokusområder

For å sikre målrettet og effektiv innsats er det nødvendig å gjøre prioriteringer. Den oppdaterte planen inneholder derfor prioriterte fokusområder. Dette skal bidra til å få gjennomført tiltak på de påvirkningene som er registrert som de vesentligste å ta tak i først. I Nordland prioriteres følgende tema i kommende periode:

- Vannkraft og andre vassdragsreguleringer
- Landbruksektoren
- Vann- og avløpssektoren
- Industri og forurensede sedimenter
- Akvakultur
- Biologisk påvirkning fra introduserte og fremmede arter
- Plastforsøpling (ny i denne planperioden)
- Restauring av vassdrag
- Arealplanlegging og vannmiljø, se for eksempel kystsoneplanlegging, klimatilpasning og overvannshåndtering

De regionale fokusområdene og hvordan de skal følges opp i planperioden beskrives i planens kapittel 5.3. I tillegg vil fylkeskommunen fortsette å prioritere oppfølging av kommunale ansvarsområder og av lokale vannområdekoordinatorer. Dette fordi kommunene er en viktig premissleverandør for å nå målene som er fastsatt i planen. En styrking av det lokale vannområdearbeidet vil også vektlegges i kommende planperiode.

Miljømål og tiltak

Denne planen beskriver miljømål for elver, innsjøer, kystvann og grunnvann i vannregionen og hvilke tiltak aktuelle sektormyndigheter skal gjennomføre for nå miljømålene. Miljømålene i denne planen er vurdert gjennom et samarbeid mellom aktuelle myndigheter i vannregionen og er mål som myndighetene skal jobbe sammen om å nå i vannregionen. Målene er basert på hvilken miljøforbedring sektormyndighetene er enige om at det er mulig å oppnå gjennom denne planen. Miljømålene er beskrevet som miljøtilstanden en skal oppnå i planperioden som dekker årene 2022-2027.

I mange vannforekomster vil miljømålene nås innen 2027 med de tiltakene som er foreslått. Det er også flere vannforekomster som har utsatt frist for å nå miljømålene, eller som har tilpassede miljømål. Årsakene til dette kan blant annet være at tiltaksgjennomføring er kostnadskrevenende, gir liten miljøgevinst og må fordeles over tid, eller at det tar lang tid å se effekten av tiltak. Det er imidlertid også

vannforekomster som ikke vil nå miljømålene innen 2027 fordi det ikke er foreslått tilstrekkelig med tiltak. Dette gjelder både innen kommunale, regionale og statlige ansvarsområder. Nordland fylkeskommune vil her fortsette dialogen og samarbeidet for å oppnå miljømålene i planen, som oppført i handlingsprogrammet.

For offentlige myndigheter vil det viktigste grepet for å følge opp tiltaksprogrammet være å ta i bruk de virkemidlene som allerede finnes. De fleste av tiltakene som foreslås i tiltaksprogrammet kan gjennomføres med eksisterende virkemidler gjennom f.eks. forurensningsloven, vannressursloven, vassdragsreguleringsloven, matloven, akvakulturloven, lakse- og innlandsfiskeloven og plan- og bygningsloven, med tilhørende forskrifter. Mange av tiltakene skal uansett gjennomføres etter eksisterende regelverk, uavhengig av vannforskriften og den regionale vannforvaltningsplanen.

Oppdatering av tiltaksprogrammet

Det er gjort et betydelig arbeid med å få på plass bedre kostnadstall knyttet til tiltakene foreslått i regionalt tiltaksprogram for perioden 2022-2027. Det er lagt inn et anslag på kostnader for gjennomføring av tiltak og drift av tiltak for mange tema. Kostnadsvurderingene av gjennomføring av regional plan for vannforvaltning er derfor betydelig styrket. Det er imidlertid viktig å påpeke at kostnadstallene fremdeles er sjablongmessige og flere steder også manglende. I den forbindelse er det også viktig å påpeke at vannforvaltningsplanen er et overordnet dokument som skal gi rammene for vannforvaltningen. Planen skal ikke foregripe saksbehandlingen etter andre lover og forskrifter. Mer konkrete og mer presise kostnadsanslag vil selvfølgelig måtte legges til grunn i enkeltsaker.

Behov for videre oppfølging

Vannforvaltningsplanens kapittel 7 beskriver hva som bør tas tak i for å oppnå en bedre og mer samordnet forvaltning av vannet vårt. Oppfølging av planen lokalt og regionalt vil kreve betydelige ressurser både i kommunene og til regionale sektormyndigheters prioriteringer og gjennomføring av sine oppgaver. Mange av tiltakene som presenteres i tiltaksprogrammet kan gjennomføres med eksisterende virkemidler. Det er imidlertid viktig å påpeke at det også trengs nye eller forbedrede virkemidler om miljømålene skal nås. Ikke minst er det viktig at kommunene har kompetanse og nok ressurser til å gjennomføre og følge opp tiltak innenfor landbruk og avløp. For enkelte samfunnssektorer pekes det også på behovet for å ta i bruk gjeldende juridiske virkemidler i større grad enn det som gjøres i dag. Det er også et betydelig kunnskapsbehov for å kunne sikre en helhetlig vannforvaltning i tråd med vannforskriften. Dette underbygges ikke minst av behovet for problemkartlegging og tiltaksovervåking som beskrives i vannforvaltningsplanen.

Retningslinjer for arealplanlegging

Den oppdaterte planen inneholder retningslinjer for arealplanlegging. Retningslinjene skal bidra til at kommunene inkluderer vann på et tidlig stadium i sin planlegging og slik legger til rette for en samfunnsøkonomisk og bærekraftig forvaltning av vannmiljøet og omkringliggende arealer. Retningslinjene er ikke juridisk bindende, men gir grunnlag innsigelse fra fagmyndigheter og kommuner dersom de ikke følges opp.

Forventede konsekvenser av vannforvaltningsplanen

Det er gjort en overordnet konsekvensutredning av hva den oppdaterte vannforvaltningsplanen vil bety for ulike miljø- og samfunnstemaer og for de sektorene som har de mest vesentlige påvirkningene på vannmiljøet i Nordland. For mer informasjon se vedlegg 3 i vannforvaltningsplanen.

Utdyping av utvalgte temaer

Plastforurensning

Plastforurensning er en ny påvirkning som nå tas inn vannforvaltningsarbeidet. Plast på avveie er alt fra veistikker som havner i sjøen ved snødumping, overfylte avfallscontainere som burde vært håndtert, til usikrede plastgjenstander på land og til vanns. Felles for alt dette er at avfallet til slutt kan havne i våre vassdrag, innsjøer og kystområder, og dermed er et område vannforvaltningen må ta tak i. Kapittel 5.3.7 i vannforvaltningsplanen beskriver hvordan arbeid med plastforurensning vil følges opp de kommende årene, se blant annet gjennom fokus på tiltak og kunnskapsbehov. Det er også utarbeidet et eget vedlegg i planen (vedlegg 8) som beskriver utfordringer, pågående arbeid og gir en vurdering av veien videre innen dette feltet.

Vannkraft og andre vassdragsreguleringer

Regionale prioriteringer av vassdrag for revisjon av vannkraftkonsesjoner

Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet har gitt føringer for forvaltningen av regulerte vassdrag og hvor revisjon av konsesjonsvilkår skal prioriteres. Her er 1.1 høyeste prioritet og 1.2 nest høyest. Tiltak som medfører vannslipp og/ eller magasinrestriksjoner som utgangspunkt kan bare legges til grunn for revisjoner i vassdrag med prioritet 1.1. Vassdragene i prioritet 1.2 har et lavere potensial for forbedring av viktige miljøverdier sett opp mot kostnadene. Målet er å sikre balansen mellom miljøforbedringer og hensynet til kraftproduksjon. Nasjonale føringer slår fast at det kan gjøres andre prioriteringer i vannregionene som følge av lokal kunnskap eller regionale hensyn som avviker fra de nasjonale vurderingene.

For planperioden 2022 – 2027 foreslås følgende regionale prioriteringer:

- Skjomenvassdraget i Narvik og Hundåla i Vefsn prioriteres opp fra 1.2 til 1.1.
- Sagelvvassdraget i Hamarøy prioriteres ned fra 1.1. til 1.2.

Det vises til vannforvaltningsplanens vedlegg 4 (s. 123-124) for begrunnelser for de regionale prioriteringene. Vassdrag som prioriteres til 1.1. nasjonalt og regionalt er: Åbjøravassdraget i Bindal, Røssågavassdraget i Hemnes, Ranavassdraget i Rana og Kobbelvvassdraget i Sørfold.

Prioriterte vassdrag er en videreføringen av dagens plan og dermed en videreføring av vedtaket fylkestinget gjorde i 2015 når de vedtok Regional plan for vannforvaltning for 2016-2021.

Prioriteringene er et tydelig signal til vassdragsforvaltningen om hvilke vassdrag som må prioriteres for at en skal oppnå planens miljømål.

Vassdrag med vannuttak uten konsesjon

Flere reguleringer i vannregionen er etablert uten konsesjon etter vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven. Disse har ingen eller sterkt mangelfulle miljøvilkår. Her kan det være potensiale for å oppnå miljøforbedringer til relativt lave kostnader. Disse bør derfor kalles inn til konsesjonsbehandling med hjemmel i vannressurslovens § 66 og få fastsatt tidsriktige vilkår.

Vannforvaltningsplanen anbefaler derfor at følgende vassdrag innkalles til konsesjonsbehandling: Fiskfjordvassdraget, Mølnelva (ved Heggstad), Saltdalvassdraget, Svolve- og Kongsvassdraget, Tuvenelva, Valnesfjordvassdraget og Skjerva. Disse er redegjort for i vedlegg 4 i vannforvaltningsplanen. Prioriteringen er et signal til vassdragsforvaltningen om hvilke vassdrag som bør prioriteres først for innføring av konsesjonsvilkår.

Restaurering av vassdrag og vassdragsnær natur

Det er utarbeidet en oversikt over prioriterte restaureringsprosjekter for restaurering av vassdrag og vassdragsnær natur i vannregionen. Se vedlegg 4 i vannforvaltningsplanen. Formålet er å sette fokus på betydningen av restaurering både som vannmiljøtiltak, klimatilpasningstiltak og tiltak knyttet opp brukerinteresser som for eksempel friluftsliv. Listen på prosjekter vil være gjenstand for prioritering knyttet til tilgjengelige statlige og regionale tilskuddsmidler.

Drøfting

De største påvirkningene på vannet i regionen er vannkraft, jordbruk, avløp, urban utvikling, fremmede arter og sykdommer, fiskeri og akvakultur og industri og gruvedrift. I tillegg kan klimaendringer føre til tilleggsbelastning fra kjente påvirkninger, for eksempel erosjon fra jordbruksarealer og naturlig erosjon i vassdrag. Utfordringer som overvannsproblematikk, naturfare og klimatilpasning krever en helhetlig vannforvaltning. Dette er utfordringer som adresseres i planen. Nedenfor drøftes hva som må til for å følge opp målsetningene i planen.

Selv om mange av tiltakene som presenteres i tiltaksprogrammet kan gjennomføres med eksisterende virkemidler, er det viktig å påpeke at det også trengs nye eller forbedrede virkemidler om miljømålene skal nås. Det er for eksempel grunn til å peke på at de økonomiske rammene for flere av støtteordningene er altfor små. Dette gjelder for eksempel innen landbruket hvor tiltak for bedre vannmiljø i stor grad må finansieres gjennom ordningene «Regionale miljøprogram» (RMP) og «Spesielle miljøtiltak i landbruket» (SMIL). For å få til en helhetlig satsing på miljøtiltak i landbruket er det derfor viktig at den regionale planen for vannforvaltning og tiltaksstrategiene og RMP ses i sammenheng. De juridiske virkemidler i vannforvaltningen må også styrkes og videreutvikles for å sikre en best mulig forvaltning og gjennomføring av nødvendige tiltak. For eksempel bør dagens standard naturforvaltningsvilkår kunne gjennomføres uten behov for full revisjon. For eksempel gjennom lov eller forskrift, slik at en sparer unødvendig arbeid og forsinkelser i arbeidet med å gjennomføre tiltak.

Arbeidet med planen har også vist at det er behov for tiltak innen kommunale avløpsrensaneanlegg og på avløpsnett/ overvannsnett. Tiltak innen avløpssektoren er kostbare tiltak og planen forutsetter at stat og kommune setter av midler og

prioriterer arbeidet med å få gjennomført de forbedringer, utbygginger, pålegg osv. i de områdene som er mest utsatt i forhold til dagens tilstand. Dette er viktig også med hensyn til forventede klimaendringer. Det er imidlertid et stort etterslep innenfor kommunal infrastruktur både på vann og avløpsiden i hele Norge. Det er derfor viktig og nødvendig at staten kommer på banen med drahjelp på dette område.

Miljøgifter er en viktig årsak til at flere kystvannsforekomster i Nordland er satt i risiko for og ikke oppnå miljømålene. Miljøgiftene er ofte knyttet til gammel forurensning som nå er i bunnsediment og økosystem i fjordene. Det er også avgjørende å unngå nye utslipp av miljøgifter til fjordmiljøet. Hovedprinsippet i arbeidet med forurensning herunder forurenset sjøbunn, er at det er forurenser som skal betale for sin forurensning. Det vil midlertidig være tilfeller hvor den ansvarlige ikke kan identifiseres, ikke lenger eksisterer, ikke er betalingsdyktig eller det av andre grunner vil være urimelig å pålegge den ansvarlige de fulle kostnadene. I slike tilfeller må staten i større grad bidra med midler til opprydding. I Nordland er det kun Ranfjorden som er oppført i «Handlingsplan for opprydding i forurenset sjøbunn», jf. St. mld. 14. 2006 – 2007. Det er dermed bare her en kan forvente at staten driver et aktivt arbeid. I tillegg er det planlagt opprydding av forurenset sjøbunn i Vefsnfjorden Indre (Mosjøen havn).

Planarbeidet har vist at det er behov for styrking av det lokale vannområdearbeidet. Se for eksempel bruk av lokale faggrupper innen avløp, landbruk og plan, samt felles prosjekter som gir synergier og bidrar til erfaringsutveksling. Dette er også meldt tilbake fra kommunene i høringen. Kommunene har også stort behov for veiledning, kursing og kompetanseheving av hvordan vannforskriften skal tas inn i planlegging og saksbehandling på en god måte. Innenfor avløpsområdet blir det viktig både å styrke samarbeidet med driftsassistansen i Nordland, samt å finne gode synergier med Program Bedre Vann 2022 - 2025. Kommunene har også behov for ressurser som stimulerer til mer samarbeid. Arbeidet i vannområdene er viktig for å sikre deltakelsen fra kommunene og bidra til lokal medvirkning, koordinere mellom kommunene, samt å gjøre kommunene gode på vannforvaltning. Det er viktig å få tiltakene bedre forankret politisk, i næringslivet og ute i befolkningen. En styrking av VOK-stillingene og organiseringen av arbeidet lokalt vil derfor være et prioritert område også i kommende planperiode.

Behovet for midler til å gjennomføre nødvendig kartlegging for å fastslå miljøtilstand, omfang og effekt av påvirkninger, samt effekt av iverksatte tiltak er svært stort. Slik kartlegging og overvåking vil kunne bidra til tilstrekkelige kost – nytte analyser og innretting av tiltak på best mulig måte. En kartlegging vil også kunne hjelpe der det er usikkerhet i forhold til hvem som er problemeier og dermed være et svært viktig virkemiddel. Begrensede økonomiske midler til å gjennomføre nødvendig kartlegging og overvåking vil kunne medføre forsinkelser i forhold til å sette inn de rette tiltakene for å bedre miljøforholdene. Dette vil igjen føre til at miljømålene for vannforekomstene ikke nås. Det kan for eksempel ikke forventes at kommunene har økonomi til å bidra med tilstrekkelige midler til å få gjennomført nødvendig kartlegging og overvåking og eventuelle modelleringer og beregninger. For landbruk og spredt avløp er det behov for mer kunnskap om løsninger som er tilpasset lokale og regionale forhold. Innenfor landbruk gjelder dette i første rekke tiltak som kan redusere tap av næringsstoffer fra gressarealer. Økt nedbørintensitet krever også økt

kompetanse innenfor drenering og sikring mot erosjon i dreneringssystemene.

Nye utfordringer, som klimaendringer, havforsuring, mikroplast og plastforsøpling, skaper nye kunnskapsbehov som må dekkes. Klimahensyn har tidligere ikke vært godt integrert i vannforvaltningen. Klimascenariene for Nordland viser imidlertid at man i vannregionen vil måtte håndtere utfordringer knyttet til både hyppigere og mer nedbør, og hendelser som stormflo, flom og mere overflatevann. En mulighet kan være å studere andre vannregioner – med tilsvarende utfordringsbilde i tiden fremover – særlig andre vannregioner både i Norge og utlandet som har jobbet mer systematisk med dette.

Det er også viktig at verktøy og kompetanse om kost-nytte vurderinger og samfunnsmessige vurderinger knyttet til tiltakene som foreslås forbedres. Behovet for dette er også spilt inn av flere høringsparter i høringen. Spesielt viktig blir dette for vannkraft der planen foreslår tiltak som kan medføre krafttap. Fylkeskommunen er imidlertid helt avhengig av at alle sektormyndigheter deltar i dette arbeidet. Det er også viktig at det utarbeides nasjonale maler og veiledere for hvordan kost-nyttevurderinger skal håndteres og ivaretas i det videre vannforvaltningsarbeidet.

Hensikten med de arealpolitiske retningslinjene er å oppnå helhetlig vannforvaltning etter vannforskriften. Arealendringer og fysiske inngrep i og langs vassdrag og sjøområder kan gi store negative påvirkninger og forringelse av vannmiljøet. Kommunene må derfor legge vekt på at endret arealbruk langs vassdrag og kystområder ikke får negativ påvirkning på vannmiljøet. Hensynet til vannmiljøet må være tema på alle plannivåer. Planprosessene må synliggjøre hvordan nye tiltak og inngrep kan påvirke miljøtilstanden til en vannforekomst, og dette må veies opp mot miljømålet til vannforekomsten. Planarbeidet har imidlertid vist at kommunene trenger veiledning på dette området, og målet med retningslinjene er derfor å bidra til å inkludere vann på et tidlig stadium i kommuneplanens samfunns- og arealplanlegging. Dette både for å nå miljømålene for vann innen 2027 der dette trengs og for å unngå forringelse av miljøtilstanden der miljømålet er nådd.

Fordi plast er en ny påvirkning i vannforvaltningsarbeidet, vil det sannsynligvis ta noe tid før de gode tiltakene er definert og satt i verk. Og sannsynligvis enda lengre tid før et system med indikatorer for å kunne måle utviklinger er på plass. Arbeidet med indikatorer er en jobb som gjøres nasjonalt. Regionalt må vi ha fokus på tiltak, kartlegging og holdningsskapende arbeid. Veiledning knyttet til kommunenes ansvar etter forurensningsloven vil bli høyt prioritert. Det må også jobbes med holdningsendringer innen ulike sektorer. For eksempel vil de etablerte arbeidsgruppene i vannområdene innen avløp og landbruk være viktige arenaer for å jobbe videre med utfordringer knyttet til plastforurensing innen disse sektorområdene.

Restaurering av vassdrag og vassdragsnær natur er et svært viktig tiltak som kommer igjen innen flere av temaene i tiltaksprogrammet. Dette gjelder for eksempel vannkraft, samferdsel, landbruk, klimatilpasning og overvannshåndtering. I den forbindelse er viktig at nasjonale prioriteringer av restaureringsprosjekter ses i sammenheng med planens synliggjøring av behov for restaureringsprosjekter i vannregionen.

Medvirkning

Sekretariat for medvirkningsrådene har blitt informert om arbeidet med revisjonen av plandokumentene. Medvirkningsorganene ble også invitert til regionalt høringsmøte 15. april i år. Sametinget er invitert med i vannforvaltningsarbeidet i Nordland. De har også vært høringspart i saken, jf. konsultasjonsplikten. Medvirkning med offentligheten er ivarettatt ved høring og offentlig ettersyn av et planforslag fra 01.03.21. til 31.05.21. I høringen ble det arrangert en regional høringskonferanse med et påfølgende åpent møte for spørsmål, kommentarer og diskusjon.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet ser at en oppdatering av vannforvaltningsplanen er viktig fordi den legger rammene for bedre vannmiljø i Nordland i årene fremover. Selv om Nordland fylke har mye godt vann er det også utfordringer som fylkesrådet mener planen gir mulighet til å ta tak i på en god måte. Dette gjelder særlig utfordringer som krever samarbeid.

Som vannregionmyndighet i Nordland har fylkeskommunen et viktig koordineringsansvar for utarbeidelse av den regionale planen og sektormyndighetenes bidrag til dette. Fylkesrådet er i den forbindelse opptatt av at man lokalt, regionalt og nasjonalt forplikter seg til å forvalte vannressursene helhetlig og bærekraftig. Her mener fylkesrådet det er gjort mange steg i positiv retning siden planen ble vedtatt første gang i 2015. Fylkesrådet ser imidlertid fortsatt viktigheten av at sektormyndighetenes virkemidler må jobbe sammen mot felles mål, ikke stilles mot hverandre. For at målene i forvaltningsplanen skal nås, må staten forplikte seg til oppfølging av tiltak.

Fylkesrådet anmoder om at statlige myndigheter ved nasjonal godkjenning av vannforvaltningsplanen, gir en samordnet fremstilling av prioriteringer og ambisjonsnivå for oppfølging av planene i relevante departementet og direktorat. Det må i godkjenningen synliggjøres at alle berørte myndigheter har som mål at planen og miljømålene skal følges opp. Vannforvaltningsplanene må brukes som et innspill til statlig planlegging og som grunnlag for videre tiltak, budsjetter og vedtak. Dette omfatter også ressurser og virkemidler til å følge opp og gjennomføre tiltak for å nå miljømålene.

Styrking av arbeidet i vannområdene og videre oppfølging av vannområdekoordinatorene (VOK) blir viktig i kommende planperiode. Det er også viktig å gjøre VOK-stillingene mer forutsigbare i form av lengre kontrakter og faste ansettelser. Dette vil gjøre stillingene mer attraktive. Dette igjen kan bidra til at ansatte sitter lengre i stillingene, og opparbeider seg nettverk og kunnskap, som kommer kommunene til gode. Forutsigbarhet i finansiering av stillingene gir dermed forutsigbarhet for kommunene i tilgang på veiledning og kompetanse.

Fylkesrådet mener at juridiske og økonomiske virkemidler for gjennomføring av tiltak må styrkes. Det er særlig grunn til å peke på at de økonomiske rammene for flere av støtteordningene er altfor små. Dersom kommunene skal ha muligheten til å følge opp vannforvaltningsplanen innen områder som avløp og landbruk, må det settes inn økte statlige tilskudd for å stimulere til økt gjennomføring av tiltak.

Fylkesrådet ser at gjennom planarbeidet er det framsatt et behov for å endre på de nasjonale prioriteringene for vassdrag som kan revideres. Fylkesrådet støtter forslaget og er tilfreds med de faglige begrunnelsene som ligger til grunn for denne «omprioriteringen». Det er spesielt viktig av Skjomenvassdraget blir prioritert opp. Her har kommunene med flere, signalisert at dette er et viktig vassdrag både lokalt og regionalt.

I vannregionen er det enkelte gamle kraftutbygginger som har skjedd uten konsesjon. Fylkesrådet mener at det i noen av disse er et potensiale for å oppnå stor miljøgevinst ved å innføre vilkår for å ivareta hensynet til vannmiljøet, uten at dette vil medføre store produksjonstap. Fylkesrådet vurderer at det er behov for slike prosesser i følgende vassdrag i Nordland i kommende planperiode: Fiskfjordvassdraget, Mølnelva (ved Heggstad), Saltdalvassdraget, Svolvær- og Kongsvassdraget, Tuvenelva, Valnesfjordvassdraget og Skjerva.

Fylkesrådet mener at prinsippet om at forurenser betaler er et viktig og riktig hovedprinsipp. Kostnadene knyttet til opprydding av forurenset sjøbunn er imidlertid veldig omfattende. I tilfeller hvor det er vanskelig å identifisere den ansvarlige må staten kunne bidra med midler til opprydding. Fylkesrådet mener også at det nasjonale arbeidet knyttet til opprydding av forurenset sjøbunn har et alt for lavt ambisjonsnivå. Her må det tilføres økte statlige midler, slik at dette viktige oppryddingsarbeidet blir gjennomført i flere havner i Nordland.

Det er kunnskap om vannforekomstene som danner grunnlag for fastsetting av miljømål.

Midler til å gjennomføre nødvendig kartlegging for å fastslå miljøtilstand, omfang og effekt av påvirkninger, samt effekt av tiltak som iverksettes er imidlertid svært stort. Med dagens rammer kan det ikke forventes at kommunene har økonomi til å få gjennomført den overvåkingen de er pålagt. Fylkesrådet mener at dersom planen, og de kommende revisjonene, skal kunne oppfylle vanddirektivets krav til kunnskapsgrunnlag kreves det en betydelig økt innsats i overvåking av vannmiljøet. Fylkesrådet viser til at St. prp. 75 (2007-2008) om innlemmelse av vanddirektivet i EØS-avtalen estimerte et behov for midler til slik overvåking.

Restaurering av vassdrag og sjøvannforekomster får stadig større oppmerksomhet i internasjonal og norsk vannforvaltning. Fylkesrådet er derfor glad for at planen vier dette temaet såpass stor oppmerksomhet. Fylkesrådet mener også at det er veldig lurt og strategisk smart å utarbeide en oversikt over omforente prosjekter som kan være gjenstand for prioriteringer av tilgjengelige statlige og regionale tilskuddsmidler.

Fylkesrådet er positiv til at plast nå for alvor tas inn i vannforvaltningsarbeidet. Selv om det per i dag ikke er på plass nasjonale indikatorer for å måle påvirkningen, så er likevel plastforurensning et økende synlig problem både i havet, fjordområdene og i vassdragene våre. Det kan også påvirke våre økosystemer på ulikt vis. Fylkesrådet mener videre at vannforvaltningsarbeidet er også organisert på en slik måte at det kan ta tak i denne utfordringen på en helhetlig måte, både i vassdragene og kystområdene våre og på tvers av ulike sektorområder. Her blir det viktig å samarbeide med, og å finne gode løsninger og synergier med allerede pågående

tiltak og initiativ i regionen.

Fylkesrådet er fornøyd med at den oppdaterte planen inneholder retningslinjer for arealplanlegging. Fordi vannforvaltningsplanen gir føringer for arealplanleggingen i fylket, er det viktig å bidra med tydeliggjøring knyttet til hvordan dette skal følges opp av kommunene. Fylkesrådet er også opptatt av at det er et stort behov for veiledning til kommunene på hvordan vannforskriften skal tas inn i planlegging og saksbehandling på en god måte.

Fylkesrådet opplever at det at arbeidet med revidering av planen har foregått i en pandemi har gitt utfordringer, men også gitt oss nye muligheter. Fremdriften har blitt utsatt, reiser og fysiske møter har vært vanskelig, om ikke umulig. Nye digitale møteplasser har imidlertid gitt oss nye muligheter for å nå flere, og få bred deltagelse på møtene som har blitt arrangert. Denne nye teknologien og vår erfaring med bruken av den vi må ta med oss i det videre arbeidet.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Den regionale planen og vannforskriften skal legges til grunn for alle enkeltvedtak som fattes i fylkeskommunen. Per i dag er det ikke foreslått tiltak knyttet til påvirkninger forårsaket av veiutbygginger på fylkeskommunale veier, men dersom dette blir aktuelt vil de økonomiske konsekvensene vurderes ved behandling av selve tiltaket. Revisjon av konsesjoner for vannkraftutbygging kan medføre reduserte inntekter til fylkeskommunen. Dette avhenger av flere forhold som vil fremkomme i selve revisjonssaken når denne kommer på høring. Fylkeskommunen er høringspart i slike saker.

Oppdatert vannforvaltningsplan medfører en styrking av vannforvaltningsarbeidet i Nordland. En oppfølging av planen vil kreve en styrking av de administrative og personellmessige ressurser for Nordland fylkeskommune. Økonomiske ressurser til gjennomføring av handlingsprogrammet vil kreve prioriteringer. Dette følges opp i årlige budsjettprosesser.

Andre konsekvenser

Det vurderes at saken vil ha positive konsekvenser for folkehelse. Konsekvenser for miljø, samfunn og naturmangfold er beskrevet i planforslagets konsekvensutredning. Det vurderes at saken ikke vil ha konsekvenser for likestilling, universell utforming, bygningsmessige forhold og samfunnsansvar ved anskaffelser.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget i Nordland vedtar i medhold av plan- og bygningsloven § 8-4 og vannforskriften § 29 Regional plan for vannforvaltning i Nordland og Jan Mayen vannregion (2022-2027) med tilhørende handlingsprogram.
2. Fylkestinget i Nordland vedtar i medhold til vannforskriften § 25 Regionalt tiltaksprogram for Nordland vannregion.
3. Fylkestinget i Nordland forutsetter at en eventuell endring i vannforvaltningsplanene ved sentral godkjenning gjøres i samarbeid med vannregionmyndigheten
4. Fylkestinget i Nordland ber om at vedtatt plan legges til grunn for alt offentlig planarbeid og virksomhet i regionen.

5. Fylkestinget i Nordland forutsetter at staten forplikter seg til oppfølging av planarbeidet med økonomi og deltakelse i planperioden 2022-2027.
6. Fylkestinget i Nordland ber om at de nasjonale rammene til kartlegging og overvåking av vannmiljøet økes. Dette er en forutsetning for at planarbeidet skal kunne bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.
7. Fylkestinget i Nordland mener det må settes inn økte statlige tilskudd for å stimulere til gjennomføring av tiltak innen kommunenes ansvarsområder, spesielt innenfor vann- og avløpssektoren.
8. Fylkestinget i Nordland mener at lovverket må endres slik at moderne standardvilkår for vannkraftkonsesjoner kan innføres uten behov for full revisjon av konsesjoner.
9. Fylkestinget i Nordland mener at det nasjonale ambisjonsnivået for opprydding i forurenset sjøbunn og grunn må heves gjennom økte statlige tilskuddsordninger for opprydding. Det er viktig at lovverket endres slik at staten kan ta ansvar der det ikke er mulig å gi pålegg til en tiltakshaver.
10. Fylkestinget i Nordland ber om at ordningen med statlige tilskuddsmidler til spleiselag for finansiering av vannområdekoordinatorene (VOK) i vannområdene videreføres og styrkes i kommende planperiode. Kommunen har en viktig rolle i vannforvaltningsarbeidet og VOK har vist seg å være en svært viktig premissleverandør for dette arbeidet.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
Sign

Kirsti Saxi
fylkesråd for kultur, klima og miljø
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel

DokID

Vannregionutvalget i Nordland sin tilråkning til behandling av innspill	339537
Regional plan for vannforvaltning Nordland og Jan Mayen vannregion 2022 - 2027	345790
Handlingsprogram (2022-2007)	345791
Tiltaksprogram for Nordland og Jan Mayen vannregion 2022 - 2027	345792

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
288/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
152/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Ny internasjonal strategi for Nordland fylkeskommune

Sammendrag

Den nye internasjonale strategien for Nordland fylkeskommune bygger på FNs bærekraftsmål, nasjonal politikk og den regionale planstrategien for Nordland. Strategien har ett hovedmål og seks ulike innsatsområder, som alle er en konkretisering av det internasjonale aspektet til de langsiktige utviklingsmålene i den regionale planstrategien.

Det grønne skiftet, og satsing på grønne industriløsninger, vil stå i sentrum i årene som kommer. Her har vi i Nordland et betydelig fortrinn, med vår gode tilgang på fornybar energi.

Det skal utvikles en handlingsplan med sikte på å oppnå målsettingene på hvert av innsatsområdene i strategien.

Bakgrunn

Fylkestinget vedtok i sak 8/16 Internasjonal strategi for Nordland fylkeskommune 2016-2020. Denne strategien hadde 10 målsettinger og skisserte en rekke konkrete tiltak det skulle arbeides med i perioden.

En egenevaluering, i form av gjennomgang av hva som er gjort knyttet til målsettingene og tiltakene, følger som et eget vedlegg til denne saken.

Problemstilling

Ny internasjonal strategi for perioden 2022-2026 har et litt endret perspektiv sammenliknet med den forrige strategien. Dette gjelder i første rekke:

- Strategien er tettere koblet til internasjonale, nasjonale og regionale målsettinger enn tidligere.
- Det er lagt vekt på at dette skal være en ren strategi, på et overordnet nivå, uten forslag til tiltak. Fylkesrådet gis i oppdrag å utarbeide handlingsplan(er) på bakgrunn av denne strategien.
- Strategien er tett knyttet til den regionale planstrategien som fylkestinget vedtok i

juni 2021, i sak 89/21. De langsiktige utviklingsmålene i planstrategien er videreført med et internasjonalt perspektiv i den internasjonale strategien.

- Den nye internasjonale strategien har et tydelig tverrfaglig perspektiv, hvor det kreves samarbeid mellom flere avdelinger i fylkeskommunen for å nå målene.
- Strategien slår fast at internasjonalt arbeid skal være en naturlig og integrert del av den ordinære fylkeskommunale virksomheten.

Drøfting

Siden arbeidet med den forrige internasjonale strategien ble gjennomført, har det skjedd betydelige endringer i de internasjonale rammebetingelsene. FNs 17 bærekraftsmål for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030 har fått gjennomslag i alt slags planleggingsarbeid over hele verden.

EU har gjennomført en betydelig endring i sin politikk, hvor det grønne skiftet og digitalisering nå står i fokus. I EU blir det også lagt stor vekt på det som kalles for en strategisk autonomi, for å sikre at Europa vil kunne være selvforsynt med alle viktige råvarer dersom en krisesituasjon skulle oppstå. Dette er en viktig lærdom fra Covid-19 pandemien. EU-kommisjonen la høsten 2021 fram en revidert Arktisk strategi, hvor fredelig samarbeid, klimaendringene og en grønn, blå og digital samfunnsendring er de tre pilarene som strategien bygger på.

Videre la den norske regjeringen høsten 2020 fram en nordområdemelding som ble behandlet i Stortinget våren 2021. I denne meldinga legges det stor vekt på at internasjonalt samarbeid er viktig for å utløse det fulle potensialet for vekst i nordområdene. Sammen med nordområdemeldingen ble det lagt frem en ungdommenes nordområdemelding, med en anbefaling om å satse mer på internasjonalt samarbeid for unge i Arktis

Med utgangspunkt i fylkestingets vedtatte målsettinger i regional planstrategi for Nordland, nasjonal politikk på det internasjonale området, samt aktuell politikk i EU og FNs bærekraftsmål, foreslås følgende målsetting for Nordland fylkeskommunes internasjonale satsing i årene som kommer.

Internasjonal strategi for Nordland fylkeskommune 2022-26 har som hovedmål å bygge attraktive og inkluderende samfunn i Nordland gjennom å utveksle internasjonal kompetanse og kunnskaper om beste praksis. Det grønne skiftet og grønn verdiskaping skal stå i fokus i det internasjonale arbeidet i tiden som kommer.

Strategien bygger på FNs bærekraftsmål nr 17 om samarbeid for å nå målene, med fokus på internasjonale partnerskap for bærekraftig utvikling

Med utgangspunkt i dette overordnede mål for det internasjonale arbeidet, skal Nordland fylkeskommune arbeide etter følgende 6 strategiske innsatsområder, direkte relatert til de 6 langsiktige utviklingsmålene i den regionale planstrategien:

1. Vi skal skape attraktive og inkluderende samfunn i Nordland, med gode kultur-, service- og tjenestetilbud gjennom internasjonal nettverksbygging og samarbeid om beste praksis på ulike områder.
2. Vi skal legge til rette for en innovativ og grønn omstilling, og for internasjonale

- investeringer i næringsliv og industri.
3. Vi skal stimulere aktører i Nordland til god planlegging for bærekraftig utvikling av miljø- og naturressurser gjennom deltakelse i internasjonalt prosjektarbeid.
 4. Vi skal bidra til å bygge en effektiv og miljøvennlig infrastruktur gjennom samarbeid om internasjonale transportkorridorer og logistikk.
 5. Vi skal sørge for god kvalitet i utdanningen og livslang læring gjennom aktiv deltakelse i internasjonalt samarbeid.
 6. Vi skal stimulere aktører i Nordland til å delta i internasjonale FoU- prosjekter for å styrke regionalt samfunns- og næringsliv.

Med utgangspunkt i den overordnede målsettingen, skal det utarbeides en konkret handlingsplan knyttet til hvert av de 6 innsatsområdene. Dette arbeidet vil bli gjennomført umiddelbart etter fylkestingets behandling av denne strategien.

edvirkning og involvering av ansatte

I arbeidet med strategien har det vært involvering av medvirkningsorganene helt fra starten av prosessen i januar 2021.

Det ble gjennomført et møte med eldrerådet om strategiarbeidet, og rådet har levert følgende innspill:

Nordland eldreråd mener at følgende områder må få oppmerksomhet i strategien:

- *Den voksende eldre befolkningen.*
- *Kompetanse, med spesielt vekt på området helse.*
- *Demenslandsby.*
- *De eldre som ressurs - mulig interregprosjekt.*
- *Overføring av kunnskap.*

Flere av de punktene som eldrerådet tar opp er omtalt i utkastet til ny strategi. De konkrete forslagene om demenslandsby og et mulig interregprosjekt bør vurderes i forbindelse med utarbeidelse av handlingsprogram.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse har behandlet spørsmålet om ny internasjonal strategi og fattet følgende vedtak:

RPF anbefaler at dette skrives inn i den nye internasjonale strategien:

«Universell utforming og tilgjengelighet videreutvikles som et internasjonalt samarbeidsområde for Nordland fylkeskommune. RPF er sterkt involvert i «outreach» delen av Bodø 2024, og vil også fremme internasjonalt samarbeid innen temaet tilgjengelighet i kulturlivet med sikte på erfaringsutveksling, se på hva som er beste praksis på området, og vurdere nye løsninger.»

I strategidokumentet slås det fast at universell utforming og tilgjengelighet skal legges til grunn når handlingsprogram skal utarbeides.

Det ble i januar 2021 etablert en tverrfaglig arbeidsgruppe som har arbeidet med å utvikle strategien. Alle avdelinger i fylkeskommunen har deltatt i arbeidet, under

ledelse av internasjonalt kontor.

Det har blitt gjennomført en spørreundersøkelse blant ansatte i Nordland fylkeskommune om synspunkter på, og involvering i, internasjonalt arbeid.

Videre har det blitt gjennomført et webinar og et seminar om den internasjonale strategien, hvor det var deltakere både fra fylkesadministrasjonen, kulturinstitusjonene, vegstasjonene og de videregående skolene. Det er også gjennomført møter med hver enkelt fylkesdirektør om saken.

I tilknytning til strategiarbeidet ble det gjennomført et ungdomsseminar, med spesielt fokus på det nye regionale ungdomsprogrammet som ble lagt fram for Barentsrådet i oktober i år.

Etter fylkestingets behandling vil strategien bli produsert som en gjennomillustrert trykksak i henhold til fylkeskommunal designprofil.

Fylkesrådets vurdering

Internasjonalt samarbeid er viktig for Nordland fylkeskommune av mange grunner. Gjennom deltakelse i internasjonale prosjekter kan vi skaffe oss kompetanse og erfaring, for å bidra til bygging av nordlandssamfunnet. Videre er de mange internasjonale politiske arenaene viktige møteplasser for fredelig dialog. Spesielt viktig er det at ungdom fra Nordland involveres både i prosjektarbeid og politisk samhandling i et internasjonalt perspektiv.

Fylkeskommunen kan spille mange ulike roller i det internasjonale arbeidet. Det å bygge allianser med andre aktører med sikte på å oppnå våre mål, er en slik rolle. Å bidra til å sette en agenda for påvirkning av internasjonale rammebetingelser, eksempelvis gjennom vårt europakontor i Brussel, er en annen rolle vi kan ta. Videre kan vi være både tilrettelegger og gjennomfører av små og store prosjekter med internasjonal finansiering.

Fylkesrådet legger vekt på at internasjonalt arbeid skal være en naturlig og integrert del av den ordinære fylkeskommunale virksomheten. Videre ser fylkesrådet at EUs nye strategier knyttet til gjennomføring av det grønne skiftet med fokus på grønn verdiskaping og nye arbeidsplasser kan utløse et stort potensial for vekst også i Nordland.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Internasjonalt arbeid skal være en integrert del av fylkeskommunens ordinære virksomhet. Det internasjonale arbeidet har både en administrativ og økonomisk konsekvens i form av ressursbruk, og det forutsettes at aktiviteten i all hovedsak dekkes innenfor de ordinære budsjetter.

Det er et mål å involvere fylkeskommunen i flere internasjonale prosjekter. Dette vil kunne gi muligheter for ekstern finansiering som kan dekke både egen arbeidsinnsats og andre kostnader knyttet til utviklingsarbeid i prosjektene. Finansiering av egenandeler i prosjektene må avklares i hvert enkelt tilfelle.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget vedtar Internasjonal strategi for Nordland fylkeskommune 2022-2026.
2. Fylkestinget legger til grunn at internasjonalt arbeid skal være en naturlig og integrert del av den ordinære fylkeskommunale virksomheten.
3. Fylkestinget ber fylkesrådet om å utarbeide en handlingsplan for å realisere målene i strategien, og gi årlig tilbakemelding til fylkestinget om måloppnåelsen. Handlingsplanen skal legge universell utforming og tilgjengelighet til grunn for alle tiltak.

Bodø den 12.11.2021
Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel	DokID
Internasjonal strategi for Nordland Fylkeskommune 2022-2026	340735
Vedlegg - Måloppnåelse Internasjonal strategi Nfk 2016-2020	340736
Vedlegg - Internasjonale arenaer hvor Nfk er aktiv	340737

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
289/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
153/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Eierrapport 2020

Sammendrag

Eierrapporten gir en orientering om status på Nordland fylkeskommunes eierskap pr. 31. desember 2020. Porteføljen bestod av eierandeler i 36 ulike selskaper, herunder 32 aksjeselskap, 3 Interkommunale selskaper og en andel i samvirkeforetak. Rapporten presenterer hvert selskap med informasjon om størrelse eierandel, selskapsform, selskapets formål, styresammensetning og økonomisk utvikling. Informasjonen bygger på selskapenes innrapporterte regnskaper, årsrapporter, opplysninger til Brønnøysundregistrene samt opplysninger fra siste års generalforsamlinger og eiermøter.

Eierrapporten viser til hvilke premisser forvaltningen av eierskapet bygger på og hvordan utøvelse av eierskap håndteres gjennom deltakelse på eiermøter og på generalforsamlinger.

Bakgrunn

Målsetningen med eierskapsrapporten er å gjøre kjent fylkeskommunens prinsipper og strategier for eierskap samt synliggjøre selskapene der fylkeskommunen er eier. Presentasjonen av selskapene inneholder opplysninger om stiftelsesdato, selskapsform, pålydende aksjekapital, eierstruktur og egenkapital. Videre presenteres selskapenes formål, visjon produkter og markeder. Sentrale regnskapstall for de 5 foregående år sier noe om selskapenes økonomiske utvikling.

Aktivt eierskap krever innsikt og synliggjøring, kunnskapsinnhenting, oppdatert informasjon om markedsutvikling, finans, juss, i samsvar med kategorisering av fylkeskommunens eierskap. Fylkeskommunen har direkte eller indirekte styrerepresentasjon i deler av selskapsporteføljen.

Som eier deltar fylkeskommunen på eiermøter og på generalforsamlinger. Deltakelse på ordinære generalforsamlinger skjer i hovedsak i tidsrommet april-juni. Deltakelse skjer ved at gjeldende fylkesråd, eller stedfortreder for fylkesråd som har ansvaret for oppfølgingen, møter på generalforsamlingen. Saker som innebærer strategiske vurderinger/grep behandles i forkant av generalforsamlingen slik at den som

representerer fylkeskommunen frembringer et tydelig budskap fra eier.

Eierrapporten skal bidra til å sikre en profesjonell forvaltning av eierskapet og viser til føringer for oppfølging og evaluering av de ulike eierskap. Dette innebærer å sikre gode rutiner for planlegging av deltakelse i generalforsamlinger, forestå forslag til styrerepresentasjon, ha gode rutiner for rapportering fra generalforsamlinger, samt initiere eiermøter ved behov.

Nordland fylkeskommunes prinsipper for forvaltning av eierskapet kan oppsummeres som:

- Aksjeeiere skal behandles likt
- Det skal være åpenhet knyttet til eierskapet
- Eierbeslutninger og vedtak skal foregå i generalforsamlinger
- Styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet
- Finansieringen av selskapet skal være tilpasset selskapets formål og situasjon
- Styrets sammensetning skal reflektere kompetanse, kapasitet og mangfold
- Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet på vegne av eierne
- Styret bør ha en plan for eget arbeid, arbeide aktivt med egen kompetanseutvikling og evaluere sitt arbeid
- Lønns- og incentivordninger bør utformes slik at de underbygger verdiskapningen i selskapet og fremstår som rimelig

Problemstilling

Det rapporteres årlig til Fylkestinget om utvikling i Nordland fylkeskommunes portefølje av selskaper. Eierrapporten inneholder informasjon om eierandel, selskapsform, selskapers formål, styresammensetning og økonomisk utvikling.

Fylkesrådets vurdering

Nordland fylkeskommune har over tid investert i ulike typer selskaper.

Fylkeskommunen er ikke en finansiell investor, men en strategisk investor som skal bidra til å muliggjøre grep for nærings- og samfunnsutvikling. Porteføljen av selskaper er delt i følgende kategorier:

- a. Arbeidsmarkeds-/atføeringsbedrifter og vekstbedrifter
- b. Selskaper nært koblet til fylkeskommunens oppgaver
- c. Kunnskaps- og forskningsparker, FoU-selskaper
- d. Nærings- og utviklingselskaper
- e. Investeringselskaper
- f. Ordinær forretningsvirksomhet

Fylkesrådet finner det hensiktsmessig å ha en praksis med løpende vurdering av fylkeskommunens eierportefølje herunder vurdere om fylkeskommunens strategiske investeringer samsvarer med dagens nærings- og samfunnsmessige utfordringer. Siktemålet kan være å avhende eierposter som det ikke lenger er formålstjenlig at fylkeskommunen er eier i ut fra strategiene og premisene som ligger til grunn for fylkeskommunens eierskap.

Som aksjonær og eier i ulike selskaper skal fylkeskommunen bidra til å etablere kompetente styrever. Fylkesrådet er opptatt av at arbeidet i styret skal ivareta

fylkeskommunens premisser for eierskap.

Både politisk styring og administrativ kontroll av porteføljen forutsetter kunnskap og informasjon. Dette gjelder både omfanget av selskapsorganisering i fylkeskommunen, funksjonen selskapene har, samt hvordan selskapene er organisert og drevet.

Vedlagte eierrapport bidrar til å synliggjøre innholdet og utviklingen i fylkeskommunens eierportefølje.

Medvirkning

Det vises til «Prosedyre for involvering av medvirkningsrådene». Saken vurderes som ikke relevant for medvirkning.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Utviklingen i fylkeskommunens eierskap tilsier ingen miljømessige eller likestillingsmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Det gjennomføres fortløpende evaluering av fylkeskommunens portefølje av eierposter med siktemål å vurdere om de strategiske premissene for eierskapet samsvarer med dagens nærings- og samfunnsmessige utfordringer.

Fylkestinget i Nordland tar «Eierrapport 2020» til orientering.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel
Eierrapport med selskaper 2020

DokID
334420

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
290/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
154/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet

Sammendrag

Det grønne skiftet har kommet til Nordland, spesielt i industribyene. Ny industri etableres og utvikles i raskt tempo og næringslivet i regionen revitaliseres og endres. Nordland er på mange måter episenteret for det grønne skiftet i Europa, med et stort konkurransefortrinn i kraftoverskuddet som gir tilgang på billig fornybar kraft. Det grønne skiftet er en «game changer» for regionen der vi kan bli svaret på, og utstillingsvindu for, de grønne løsningene knyttet til elektrifisering og reduksjon i klimaavtrykk fra industrien. Dette skjer i ei tid da vi vet at Nordlandssamfunnet står foran store demografiske utfordringer, spesielt i distriktene. Demografiutvalgets leder, Victor Norman, anslår at vi har ti til tjue år på oss for å forhindre at distriktene avfolkes. Kort oppsummert, i Nordland mangler vi folk til å fylle de mange nye arbeidsplassene som kan komme. Derfor trenger vi nye grep i distriktpolitikken i Nordland.

For å realisere mulighetene må Nordland ta tak i sentrale utfordringer, som blant annet er grundig drøftet i NOU 2020: 15 «Det handler om Norge» og NOU 2020: 12 «Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn». I denne saken konkretiseres sentrale demografi- og næringsutfordringer for Nordland. Saken belyser sammenhengene mellom de sentrale utfordringene knyttet til den demografiske utviklingen, utfordringer og muligheter med en spredt befolkning, geografi med lange avstander, store behov for digital infrastruktur og digitalisering, behov for ny og forsterket boligpolitikk, og ikke minst et stort behov for å jobbe med tilflytting og rekruttering av kvalifisert arbeidskraft.

For å realisere mulighetene i Nordland trengs en helhetlig satsing, i et samarbeid mellom ulike forvaltningsnivå og ulike sektormyndigheter. Vi må skape løsningene sammen, samtidig som det er et behov for at staten tar grep slik at det industrieventyret som vi nå ser konturene av får gode rammevilkår og kan nå sitt fulle potensiale. Fylkestinget ber fylkesrådet opprette «Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet». Dette programmet skal være tverrfaglig, eksperimentelt og skal utvikle nye løsninger for den positive veksten som skjer. Temaer som er aktuelle er blant annet utvikling av særpreget i regionen, rekruttering, boligutvikling,

stedsattraktivitet, kommunenes plan- og utviklingskapasitet, utdanning og forskning.

Bakgrunn

Et grønt industrieventyr er under oppbygging i Nordland. I Rana er FREYR Battery i ferd med å realiseres, og i Narvik og Vefsn er det store industrietableringer på gang. I Ofoten ruster også forsvaret opp med ny hovedflyplass på Evenes hvor det er forventet en betydelig økning i antall innbyggere. Forsvaret styrker også aktiviteten i flere steder i Ofoten. I Bodø skal flyplassen flyttes og en ny smart og grønn bydel bygges opp.

Battericellefabrikker, hydrogenproduksjon og bruk av karbon i industriproduksjon er noen av de nye grønne løsningene hvor Nordlandsindustrien stiller seg i spissen for realisering av ny industri. Mineraler, grønn energi og industrikompetanse er blant forutsetningene for utviklingen som nå skjer. Marine næringer bygger også ut ny aktivitet, både innenfor algevirkosomhet, nye løsninger for oppdrett på land og i vann. Marin næring er særlig viktige næringer i distriktene i Nordland.

Med begrepene grønt skifte eller grønn omstilling, menes endring av økonomien i retning av høyere ressursproduktivitet og lavere klimagassutslipp.

NOU 2020: 15 «Det handler om Norge» og NOU 2020: 12 «Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn» ble avgitt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra henholdsvis Demografiutvalget og Distriktsnæringsutvalget i 2020. Nordland fylkesting har behandlet høringene av disse i FT-sak 022/2021 «Høring NOU 2020: 15 Det handler om Norge. Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene» og FT-sak 153/2020 «Høring – NOU 2020: 12 – Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn – Distriktsnæringsutvalget».

Demografiutvalget mener det er positivt og viktig for Norges del at befolkningen i distriktene opprettholdes. Utvalget mener at utfordringene vi står overfor er svært sammensatte, og at de følgelig må møtes med et langt bredere spekter av tiltak enn bare gjennom tiltak for næringsutvikling og jobbskaping. Det er derfor et stort behov for nytenkning i distrikts-politikken.

Med den kraften som nå er til stede i næringslivsutviklingen i Nordland blir utfordringsbildet som tegnes opp i disse utredningene ytterligere aktualisert. Utredningene peker på mulighetsrom og behov for nye løsninger og gir sammen signaler for framtidens distriktspolitikk. De er særlig relevante for Nordland da 40 av våre 41 kommuner er definert som distriktskommuner i Statistisk Sentralbyrås (SSB) klassifiseringssystem.

Problemstilling

NOU 2020:15 «Det handler om Norge» og NOU 2020:12 «Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn» omhandler svært sentrale problemstillinger for framtidens utvikling i Nordland. I denne delen av saken presenteres de viktigste av disse utfordringene i en Nordlandskontekst.

Det grønne skiftet i Nordland

Det grønne skiftet skaper nye muligheter for næringsutvikling i Nordland. Etablering av ny kraftforedlende industri, gjennom battericelleproduksjon i Mo i Rana og Narvik, og hydrogenproduksjon i Mosjøen og Narvik, vil i årene fremover tilføre regionen mange nye arbeidsplasser. Denne arbeidsplassveksten og alle ringvirkninger det fører med seg for samfunnet og omegn vil kunne bidra til befolkningsvekst, vekst i det lokale næringslivet og nye studietilbud i regionen. En betydelig utfordring er å skaffe nok arbeidskraft til alle bedriftsetableringene. Svenske myndigheter har så langt bidratt med over en halv milliard kroner til sine battericellefabrikker. I Nordland har vi utfordringer i å skaffe folk, kapital og utvikle samfunnene for de nye innbyggerne i Nordland.

Spredt bosetting

Nordland er preget av liten befolkning og store arealer. Det er syv innbyggere per kvadratkilometer landareal i Nordland som er betraktelig lavere enn på nasjonalt nivå (18 per km²), og totalt sett bor omtrent 29 % av befolkningen i Nordland utenfor tettsteder. Med det kommer avstandsutfordringer knyttet til arbeid, tjenesteorganisering, og hverdagslivet for den enkelte. I tillegg skaper geografien i seg selv store utfordringer med fjell, fjorder, hav, dårlig infrastruktur, øysamfunn m.m. Tjenestetilbud, lag, foreninger, og andre institusjoner vil møte utfordringer – spesielt når befolkningstallet synker og andel eldre økes. Det svake boligmarkedet i distriktene fører til vanskeligheter med å flytte, noe som gir utfordringer for rekruttering av arbeidskraft og for eldre som blir boende i usentrale og mangelfullt tilrettelagte eneboliger.

Bosetting i Nordland henger historisk sammen med verdiskaping og sysselsetting. Naturressurser i fylket har dannet grunnlag for hvordan lokalsamfunn, tettsteder og byer har blitt dannet. Fiskerier, landbruk, bergverk og etter hvert industri har formet Nordland. Og former fortsatt Nordland. Industriutviklingen og utviklingen i marin sektor skjer langs kysten og i industribyene i fylket. Den spredte bosettingen og forholdsvis mange små byer er nå et fortrinn for utvikling av ny grønn industri.

Nordland består i hovedsak av distriktskommuner

35 nordlandskommuner er i sentralitetsklasse 5 og 6 – de typiske distriktskommunene. I sentralitetsklasse 6 er Bindal, Sømna, Vega, Vevelstad, Herøy, Leirfjord, Grane, Aarborte-Hattfjelldal, Dønna, Nesna, Hemnes, Lurøy, Træna, Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Sørfold, Steigen, Lødingen, Evenes-Evenášši, Røst, Værøy, Flakstad, Bø, Andøy, Moskenes, og Hábmer-Hamarøy. Distriktskommuner kan defineres som kommuner med lav sentralitet og kjennetegnes ved at det bor få folk på store arealer. Dette gjør at det blir lange avstander mellom folk, arbeidsplasser og tjenester. Få innbyggere innebærer at markedet blir for lite til å tilby enkelte tjenester og varer, og det blir mindre konkurranse blant tilbyderne. Store avstander og få brukere innebærer også at offentlige tjenester blir dyrere å produsere. Regionsenterkommunene Brønnøy, Alstahaug, Vestvågøy og Vågan ligger i sentralitetsklasse 5, sammen med Saltdal, Hadsel og Øksnes.

5 nordlandskommuner er i sentralitet 4 – distriktenes byer og regionsentre. Her finner man mange mindre byer og tettsteder. I Nordland defineres kommunene Narvik, Vefsn, Rana, Fauske-Fuossko, og Sortland-Suortá i sentralitetsklasse 4.

Sentralitetsklasse 1–3 utgjør Norges byområder. På sentralitet 3 ligger regionale sentre. I Nordland er det bare Bodø kommune som faller i denne kategorien.

I en nasjonal kontekst defineres de fleste nordlandskommunene som distriktskommuner, men man kan argumentere for at det er «distrikter i distriktene». Nordland har 26 bo- og arbeidsmarkedsregioner. 18 av disse består av enkeltkommuner som utgjør en egen bo- og arbeidsmarkedsregion.

Befolkningsnedgang

Nordland er det fylket i landet som har hatt svakest vekst i folketall de siste ti årene, med en befolkningsvekst på 1,4 %. De siste to årene har Nordland hatt en befolkningsnedgang som både forklares av negativt fødselsoverskudd og negativ nettoinnflytting. Framskrivningene til SSB (hovedalternativet) viser at det forventes en befolkningsnedgang i Nordland på 1,6 % i perioden 2020-2050 (tilsvarende omtrent 3800 personer). Folketallet vil reduseres i over halvparten av kommunene i Nordland over denne 30-årsperioden. Disse framskrivningene kan selvfølgelig påvirkes, og utviklingen i næringslivet nå tilsier at disse framskrivningene ikke slår til, hvert fall ikke i alle deler av fylket. Menon Economics samfunnsanalyse om utviklingen som følge av FREYRs etablering i Rana sannsynliggjør en befolkningsvekst på opp mot 5000 personer bare i Rana, og bare som følge av etableringen av FREYR. Det er forventet flere nye bedrifter i regionen, så det kan potensielt bli enda flere innbyggere. SSBs framskrivninger er likevel relevante, da de understreker utfordringene næringslivet møter i tilgang på arbeidskraft.

I mange distriktskommuner er befolkningsvekst basert på ulike former for innvandring. For Nordlands del ville befolkningsutviklingen de siste årene vært enda svakere dersom fylket ikke hadde hatt en positiv nettoinnvandring. Utviklingen siste 10 år er imidlertid at nettoinnvandringen går nedover og SSB forventer at innvandringen forblir lav også framover. Men også her sannsynliggjør de nye bedriftsetableringene at disse framskrivningene ikke gir et rett bilde i lys av utviklingen i arbeidsmarkedet i deler av fylket. Samtidig er det trolig flere av kommunene uten nye store bedriftsetableringer som vil merke utfordringene ved at innvandringen går ned.

Aldring

Befolkningsframskrivningene til SSB viser videre en markant vekst i både antall og andel eldre. Andel innbyggere i Nordland over 80 år utgjorde 5 % av befolkningen i 2020, og forventes å utgjøre 13 % av befolkningen i 2050. I absolutte tall vil antall eldre over 80 år i Nordland øke med omtrent 28.000 personer. Samtidig forventes det at andel av befolkningen som er i yrkesaktiv alder i Nordland (20-66 år) vil gå ned fra 60 til 53 % av befolkningen, en reduksjon på nærmere 18.000 personer. Tilsvarende utviklingstrekk forventes i alle kommunene i Nordland, uavhengig av sentralitetsklasse, samtidig som det er forskjeller mellom kommunene på hvor høy

andelen eldre over 80 år vil bli (fra omtrent 10 % i Bodø kommune til rundt 18 % i kommunene med størst aldring). Denne betydelige økningen i antall og andel eldre skyldes de store alderskullene født i etterkrigstiden og økt forventet levealder. Også disse tallene må ses på i lys av utviklingene i industrien, og flere kommuner vil kunne motvirke denne utviklingen gjennom tilflytting av unge arbeidstakere med familier. Samtidig vil mange kommune ikke få slike nye industrietableringer og vil møte store omstillingsutfordringer som følge av en aldrende befolkning.

Aldring vil bidra til at det vokser fram brukergrupper med forholdsvis liten selvhjelpskapasitet. Spesielt aleneboende eldre opplever utfordringer knyttet til evnen til å overvinne avstandsbarrierer uten hjelp, enten det er snakk om fysisk avstandsovervinnelse eller digital kommunikasjon. Ettersom eldrebølgen er nasjonal, vil det bli stor konkurranse om arbeidskraften framover. De kommende demografiske endringene vil få konsekvenser for flere samfunnsområder og gi utfordringer knyttet til blant annet kommunenes tjenesteyting og rekruttering av arbeidskraft, både for det private næringslivet og kommunene.

Nordland ligger på uføretoppen i landet. 14,5 % av innbyggerne mellom 18-67 år mottar varig uføretrygd. De siste årene har det vært en bekymringsverdig økning i andel unge uføre. Samtidig står 11 % av de i aldersgruppen 16-25 år i Nordland utenfor utdanning eller arbeid. Denne utviklingen vil forsterke samfunnets bærekraftsutfordringer i årene som kommer, samtidig som denne gruppen utgjør en stor ressurs for næringslivet framover.

Rekrutteringsutfordringer

En sentral drivkraft for rekruttering er at større arbeidsmarkedsregioner har et større, bredere og mer variert arbeidsmarked for personer med høyere utdanning. For mange utdanningsdel finnes det også i liten grad aktuelle kompetansearbeidsplasser i distriktene. I Nordland skjer det nå i mange kommuner et skifte, gjennom framveksten av nye kompetanse-arbeidsplasser i industrien og havbruksnæringen. Samtidig svekker de demografiske endringene rekrutteringsgrunnlaget, særlig i mindre arbeidsmarkeder i distriktene. Små arbeidsmarkeder kan gi utfordringer med å finne relevant jobb til en eventuell partner. I tillegg kan manglende muligheter for egnet bolig, og mulighet for å bytte jobb senere i karrieren, heve terskelen for å flytte.

Nordland er, etter en krevende periode under koronapandemien, nå i en situasjon med lav arbeidsledighet, og det er mangel på arbeidskraft mange steder. Arbeidsledigheten var i september 2021 nede på 1,7 % (tilsvarende 2148 helt arbeidsledige i fylket). I løpet av september var det nærmere 1800 ledige stillinger i Nordland.

NAVs bedriftsundersøkelse fra 2021 viser at 14 % av virksomhetene har rekrutteringsproblemer som skyldes for få/ingen kvalifiserte søkere, mens 4 % rapporterer om rekrutteringsproblemer som skyldes andre årsaker. Det er estimert en mangel på arbeidskraft i Nordland på omtrent 2800 personer. 19 % av virksomhetene forventer økning i sysselsettingen.

Et stort behov for ansatte i offentlig sektor lokalt kan komme til å gå på bekostning av privat sektor i distriktene, som også vil trenge arbeidskraft for å utnytte vekstmulighetene. Mange bedrifter klarer ikke å utløse potensialet sitt, fordi det er krevende å beholde og rekruttere relevant arbeidskraft og kompetanse. Denne situasjonen svekker bedriftenes muligheter for vekst og omstilling og lokalsamfunnenes forutsetninger for god og vekstkräftig utvikling. De nye industrietableringene som nå skjer vil også kunne skape større utfordringer for annet næringsliv i regionen, ettersom mange vil trekkes til nye spennende jobbmuligheter.

Kompetanse

Utdanning virker sterkt sentraliserende på befolkningen gjennom at utdanningsinstitusjonene ligger i større byer, og at kompetansearbeidsplasser ofte etableres i større arbeidsmarkeder. Mange ferdigutdannede går ut i arbeid i det arbeidsmarkedet utdanningsinstitusjonen ligger i, noe som igjen tiltrekker ytterligere kompetansevirksomheter.

Andel av befolkningen (i aldersgruppen 16 år og over) med høyere utdanning er lavere i Nordland (27,3 %) enn i landet som helhet (34,7 %). Andelen som tar høyere utdanning øker, og andelen med grunnskole som høyeste utdanning går nedover. I Nordlands mindre sentrale distriktskommuner har en lavere andel av befolkningen høyere utdanning. 21 % av befolkningen i kommunene i sentralitetsklasse 6 har høyere utdanning, mens i Bodø har over 30 % høyere utdanning.

Forskjeller i andel med høyere utdanning kan delvis forklares med forskjeller i næringsstruktur, hvor etterspørselen av kompetanse varierer mellom næringer og bransjer. Utviklingen de siste årene viser dog at det er en noe økende grad av sysselsatte med høyere utdanning i distriktskommuner. Tilgang til kompetanse er den viktigste faktoren for lokalisering av kunnskapsvirksomheter, som i det norske arbeidsmarkedet er den typen virksomhet som vokser mest.

På grunn av de demografiske endringene vil kommunesektoren i framtiden etterspørre flere sysselsatte. Det vil særlig være stor underdekning av sykepleiere og helsefagarbeidere og allerede i dag er det rapportert om mangel på slik kompetanse. Samtidig vil lavere fødselstall, kombinert med lavere innvandring, gjøre at mange kommuner kan forvente en nedgang i antall barn og unge. Dette vil igjen redusere behovet for sysselsatte i grunnskole- og barnehagesektoren. Den demografiske utviklingen med færre barn og unge og flere eldre innebærer altså behov for en vridning av ressursene i kommunene, fra tjenester rettet mot barn og unge til tjenester rettet mot eldre.

Drøfting

Nordland står overfor en ny grønn industriell tidsalder. Vekstmulighetene er her nå, og sammen skal vi i Nordland ta grep om mulighetsrommene som står foran oss.

Satsing på digitalisering og digital infrastruktur

Digital infrastruktur er en forutsetning for likeverdig deltakelse i samfunnet, særlig i distriktene. I dag er det større muligheter til å utvinne og til dels videreføre

verdifulle naturressurser uten at de sysselsatte bor i distriktene. Særlig er havbruk, fiskeri, energiproduksjon og deler av landbruk mulige næringer hvor frakobling av bosted og verdiskaping er mulig. Nye digitale løsninger kan gi større fleksibilitet i valg av bosted.

Lite kundegrunnlag gjør at utbygging av høykapasitetsbredbånd eller annen trådløs infrastruktur kan være utfordrende i distriktet, da det ikke kan foregå på kommersielt grunnlag. Basert på tall fra 2020 er Nordland det fylket med lavest dekning (77 %) av høykapasitetsbredbånd (>100 Mbit/s) til husstander i forhold til det nasjonale nivået (89 %). Utviklingen viser at dekningen i Nordland har økt med omtrent 30 % siden 2017. For bredbånd med lavere kapasitet (25/5 Mbit/s) er det nesten full dekning i hele fylket, fra 75 % i 2017 til 95 % i 2020.

For å vinne framtidens konkurranse om arbeidskraften må vi i større grad utnytte mulighetene teknologien gir, bruke kompetansen hos de ansatte best mulig og løse oppgavene så effektivt som mulig. Det krever at innovasjon i offentlig sektor og investering i teknologi, herunder velferdsteknologi, vektlegges mer for å forbedre framtidige selvhjelpsstrategier. En grunnleggende nødvendighet for dette er tilgang på bredbånd med høy nok kapasitet. I Nordland har 75 % av helsebygg tilgang til høykapasitetsbredbånd, og for diverse næringsbygg i Nordland har 59 % den samme tilgangen.

Digitale læringsplattformer og virtuelle klasserom kan gjøre kompetanseutviklingstiltak mer tilgjengelig, og dette etterspørres i økende grad. Tilrettelegging av slike tilbud er avhengig av tilfredsstillende tilgang til internett. Det er behov for fleksible studietilbud, særlig i regi av universitetene og høyskolene. For å få til dette kan effektive insentiver i finansierings-systemet sørge for at institusjonene kan satse mer på digitale og desentraliserte studietilbud.

Utvikling av kompetansearbeidsplasser

For å legge til rette for at flere velger å flytte til mindre sentrale deler av landet er det nødvendig med en sterkere geografisk spredning av kompetansearbeidsplasser. Industrien går nå foran med viktige løsninger for det grønne skiftet og skaper med det nye kompetansearbeidsplasser. Hydrogenbrenselceller til skip og battericeller til biler vil gjøre en stor forskjell. I dag kan ikke bilindustrien levere nok elbiler på grunn av manglende batteriproduksjon.

Dagens næringsliv innenfor prosessindustri, sjømat og opplevelsesbasert reiseliv, tar alle utgangspunkt i naturens ressurser og blir i økende grad kompetansearbeidsplasser. Eksempelvis utvikles det nye løsninger i marin sektor, både nye teknologi innenfor havbruk og i nye segmenter som alger. Utviklingen i næringslivet er i hovedsak grønn, og vil kunne bidra til å kutte klimagassutslipp og skape store verdier. Å utvikle innovasjonskraften i næringslivet er sentralt, og mer satsing på forskning og innovasjon, samlokalisering, nettverk og klynger trengs for å utvikle næringslivet i regionen.

Desentralisert utdanning rettet mot næringslivets behov

Utbyggingen av et desentralisert utdanningssystem i Nordland har historisk vært, og er fortsatt, særs viktig både for å øke rekrutteringen til utdanning i distriktskommuner og for å sikre tilførsel av kompetent arbeidskraft til privat og offentlig sektor. Et desentralisert og fleksibelt utdanningstilbud er særlig viktig for de som allerede er etablert i distriktsområder.

Nord universitet har campuser i Bodø, Helgeland (Mo i Rana) og i Vesterålen (Stokmarknes). Høsten 2021 ble det etablert en ny desentralisert sykepleierutdanning på Helgeland (studiested Sandnessjøen) som resultat av et samarbeid mellom VID vitenskapelige høyskole, alle kommunene på Helgeland og Helgelandssykehuset. I tillegg vil regjeringen re-etablere fullverdig høyskole på Nesna. UiT har campus i Narvik og Rana og studietilbud i Bodø. Gjennom nye digitale løsninger og desentrale studietilbud kan flere universiteter tilby utdanning i distriktene i Nordland.

Balanse mellom arbeidslivets behov og utdanningssystemets tilbud er en krevende og kontinuerlig oppgave. Nord universitet, Nordland fylkeskommune, Rana kommune og Nordlandsforskning har inngått en samarbeidsavtale som skal styrke Mo i Rana som universitetsby og kompetansesenter innenfor industri, grønn omstilling, klimakutt og digitalisering, blant annet gjennom en videreutvikling av det eksisterende tilbudet ved Campus Helgeland. I Nordland er det også store behov for økt kompetanse innenfor teknologiske fag, og UiT er sentral aktør for å få dette til.

Tilgang til bolig

Manglende boligutvikling er en flaskehals for rekruttering av stabil arbeidskraft. Tilgangen på boliger for tilflyttere har over tid vært en utfordring i flere deler av fylket. Boligmarkedet i distriktene fungerer ikke optimalt, blant annet fordi byggekostnadene er høyere enn salgsverdiene. Gjennom sterk vekst i nye arbeidsplasser i flere deler av fylket blir boligsituasjonen utfordrende.

I bl.a. Evenes, Rana, Narvik og Vefsn er boligsituasjonen høyst dagsaktuell. Det handler om flere problemstillinger; tilgang på regulerte tomter, kostnader for kommunal og digital infrastruktur, mangel på tilgang på aktører som vil investere mv. Og ikke minst kostnadene med å bygge opp mot forventede salgssummer.

Lite dynamikk i boligmarkedet i distriktene skaper også utfordringer for de eldre. En del eldre ønsker å bytte ut enebolig til mindre og mer egnede boliger. I distriktene er det mange steder få tilrettelagte boliger i det private markedet for eldre. Dette vil kunne føre til at en del eldre blir mindre selvhjulpne og det reduserer livskvaliteten deres. En del eldre mister også førerkortet, som begrenser mobiliteten og deltakelse i samfunnet. Å planlegge for boliger tilrettelagt for eldre sentralt i kommunene kan være gode grep framover, også for å redusere kostnader i offentlig omsorgstilbud.

Stedsattraktivitet som fortrinn

Spredt bosetting har en kulturell og sosial egenverdi for landet. Det grønne skiftet skjer nå i distriktene. Stedene i Nordland har gode kvaliteter, men har fortsatt et stort utviklings-potensial. Å skape levende lokalsamfunn hvor flere ønsker å bo vil være en

viktig del av det grønne skiftet. Unge tilflyttere er opptatt av kvalitetene ved stedet. Samtidig er interessene ulike. En del vil bo tett på naturen utenfor sentrum, mens andre vil bo sentralt og ha tilgang på urbane kvaliteter. Stedene i Nordland har mye å tilby ulike preferanser. Stedenes kvaliteter må synliggjøres godt.

Det er et stort mulighetsrom i Nordland for godt stedsutviklingsarbeid. Å skape offentlige og tilgjengelige møteplasser og gode uterom har stor betydning. Kulturtilbud, gode offentlige tjenester og aktiviteter på fritiden er sentrale elementer unge tilflyttere etterspør. Å føle tilhørighet og bli integrert i samfunnet er også sentralt. Andre elementer er fysisk infrastruktur og transport, digital infrastruktur mv.

Fylkeskommunen har over tid jobbet med stedsutvikling, utvikling av småbyene og å skape gode steder for å besøke, både for turister og innbyggere. I lys av utviklingen i næringslivet kan dette arbeidet forsterkes for å øke stedenes attraktivitet.

Plan- og utviklingskapasitet i kommunene

De nye grønne industrietableringene skjer i en kommune. Samtidig blir ofte en hel region berørt. I Nordland skjer det store endringer i både små og store kommuner. Utfordringene og mulighetene drøftet i denne saken krever i stor grad kapasitet i kommunene. Samfunns- og arealplanleggingen er kommunenes sentrale strategiske styringsverktøy i det grønne skiftet. Kommunene kan i større grad bruke samfunnsplanen og arealplanen til å prioritere og styre utviklingen i kommunen. Sammenhengen i plansystemet og rullering/revidering fortløpende er påkrevd. Arealplanleggingen er viktig fundament, både for å tilrettelegge for næringsarealer, boliger og attraktive steder. Det er en utfordring i Nordland at plan- og utviklingskapasiteten i mange kommuner er liten.

Medvirkning

Medvirkningsorganene er invitert til å komme med innspill til saken og det er ikke kommet innspill.

Fylkesrådets vurdering

Det grønne skiftet er i ferd med å transformere Nordlandssamfunnet fra en periferi i Europa til et potensielt episenter for grønn europeisk industriutvikling i årene som kommer. Grønn energi, naturressurser og mineraler, arealer, industrikultur og kompetanse er våre regionale fortrinn som gjør oss høyaktuell både for investorer og for industriltak. For at potensialet og mulighetene for ringvirkninger lokalt skal realiseres er det viktig å tenke nytt i distrikts-politikken. Det er flere sentrale grep som blir avgjørende her.

Først og fremst må distriktspolitikken differensieres. De ulike stedenes særpreg må settes i sentrum. Det bør differensieres mellom type distrikter, og politikk og virkemidler må tilpasses deretter. Av de totalt 41 kommunene i Nordland er 40 av disse i distriktene. I tillegg kan deler av Bodø kommune defineres som distrikt. Politikken, både nasjonalt og regionalt, må ta utgangspunkt i at det er store forskjeller mellom distrikter nært byene i fylket, og små øykommuner eller kommuner med store avstander til regionsentra. For å realisere mulighetene i de ulike delene av fylket ønsker fylkesrådet å jobbe for å forsterke de ulike distriktenes egenart og særpreg

framover. Ut fra dette perspektivet ønsker fylkesrådet å oppfordre kommunene og regionrådene til å utvikle smarte utviklingsstrategier som tar utgangspunkt i kommunenes/regionenes fortrinn. Dette kan sees på som en videreføring av fylkeskommunens innovasjonsstrategi, som slik får en sterkere regional og kommunal forankring.

Befolkningsutviklingen er en av de største barrierene for å realisere den grønne industrielle utviklingen som nå er i gang. Bedriftene som etableres i Nordland vil trenge et betydelig antall nye ansatte, og de fleste av disse vil måtte hentes utenfra. En offensiv rekrutterings- og kompetansesatsing må etableres, også utenfor landets grenser, bl.a. gjennom en videreføring av samarbeidet med EUs European Mobility Job Portal (EURES) og traineeordninger. Slik kan også Nordland bidra til jobber for arbeidsledige i Europa med relevant kompetanse. Det er svært viktig at rekrutteringsarbeidet settes på dagsorden sammen med relevante sektormyndigheter og utviklingsmiljø.

Digital infrastruktur og digitalisering er avgjørende for utviklingen i Nordland. Distriktene kan lett tape i utviklingen hvis de ikke har infrastruktur (bredbånd), digitale ferdigheter og nødvendige ressurser (penger). Digitalisering må settes på den regionalpolitiske dagsorden gjennom arbeidet med ny bredbåndstrategi. Fylkesrådet har søkt departementet om økt finansiering og mer ressurser til administrasjon for å få to fagpersoner innenfor digital infrastruktur og digitalisering. Det er også søkt om at kravet om 25 % finansiering på fylkesnivå bortfaller når enkeltkommuner får fullfinansiert sine utbyggingsprosjekter. I arbeidet med digitalisering trengs godt samarbeid med kommunene om utvikling og investeringer i kompetanse, nye tekniske løsninger og data- og lagringsproblematikk.

Fylkesrådet erfarer at boligpolitikk er en sentral problemstilling for kommunene som nå opplever en ny industriutvikling. Det samme gjelder i Ofoten hvor Forsvaret bygger opp på flere steder. Fylkesrådet ønsker derfor å utvikle en regional boligpolitikk og å ta initiativ til å utforme en egen boligpolitikk for Nordland. Fylkesrådet vil invitere blant annet Statsforvalteren, Husbanken, Distriktssenteret og kommunene til samarbeid for å kunne realisere utbyggingsprosjekter i et høyere tempo og med et lavere klimaavtrykk i områder med sterk vekst. Her vil også omlandet til vekstkommunene være aktuelle utbyggingsområder.

Å utvikle lokalsamfunnene i Nordland slik at flere ønsker å bo i kommunene i fylket er sentralt. Fylkesrådet mener det er viktig å ta hovedbudskapet i NOU'ene på alvor, hvor det gjøres et hovedpoeng av at det ikke er nok med å skape arbeidsplasser for å sikre bosettingsmønsteret.

Stedenes attraktivitet skal styrkes. Fylkesrådet ønsker å samarbeide med kommunene om å utvikle stedsattraktivitet, eksempelvis gode sosiale møteplasser og kafeer, kulturtilbud, trenings- og friluftslivsmuligheter, gode offentlige tjenestetilbud, opplevelse av integrering og tilhørighet, tilgang til ulike skoletilbud mv. Her har kommunene i Nordland både store utfordringer og muligheter. Men kommunene skal ikke stå alene i dette. Fylkesrådet ønsker å bruke virkemidler innenfor idrett, folkehelse, kultur mv i arbeidet. Samtidig vil fylkesrådet ta opp med departementet

behovet for mer ressurser til stedsutviklingstiltak, både fysiske og sosiale.

I Nordland er det en stor eldrebølge foran oss. I enkelte kommuner vil sannsynligvis ny næringsvirksomhet og tilflytting utjevne dette, mens i andre kommuner vil eldrebølgen i stor grad prege utviklingen. Uansett øker antallet eldre betydelig. Fylkesrådet mener eldre er en ressurs. Eldre er både en kompetanseressurs som i større grad kan engasjeres i samfunnsutviklingen i arbeidslivet. Eldre er særlig viktig for frivillig sektor og for å skape attraktive lokalsamfunn. Eldre er også en stor kundegruppe for næringslivet. Samtidig krever den økende andelen eldre at det offentlige tilpasser tjenestetilbudet, bl.a. med mer vekt på omsorgstjenester for denne gruppen og boligpolitikk. Flere eldre skaper nye utfordringer i tjenestetilbudet i transportsektoren. Det blir behov for tilrettelagte og kollektive transport-løsninger, da en økende andel ikke lenger vil ha førerkort. Dette er også en mulighet for distriktene. Det grønne skiftet bidrar til innovasjoner i transportsektoren, som kan føre til at innbyggere i distriktene ikke er like avhengig av personbil.

Det er stor utviklingsaktivitet i næringslivet i Nordland, og tilgang på areal er en sentral problemstilling. De mange industrielle prosjekter som er på trappene gjør det enda viktigere at arealforvaltningen på regionalt nivå avveier ulike hensyn og tilrettelegger for bærekraftig utvikling. Derfor ønsker fylkesrådet å utvikle en regional politikk for Nordland som på best mulig måte ivaretar og legger til rette for alle disse forskjellige prosjektene gjennom den kommende regionale planen for arealforvaltning.

Samfunns- og arealplanlegging er kommunenes strategiske styringsverktøy i det grønne skiftet og for å skape en ønsket samfunnsutvikling. Mange kommuner har lite kompetanse og kapasitet på området. Fylkesrådet mener kommunenes plan- og utviklingskapasitet skal styrkes. Ulike grep kan tas, eksempelvis mer samarbeid mellom kommunene i interkommunale plankontor. Det er nå stor etterspørsel etter næringsarealer i fylket og proaktive kommuner i arealplanleggingen er nødvendig for å utløse potensialet i det grønne skiftet.

Forskning i og på prosessene som pågår vil kunne bidra til å identifisere kunnskapsbehov og mulighetsrom videre. Fylkesrådet ønsker å stimulere til forskning på og i samfunnsutviklingen i det grønne skiftet. Regionale og nasjonale virkemidler utfordres til å ta tak i dette temaet. Fylkesrådet jobber for å opprette et samfunnsvitenskapelig forskningssenter i og for nordområdene. Fylkesrådet investerer i kunnskapsutvikling om samfunnsutviklingen i Nordland, gjennom bl.a. Indeks Nordland og ved å bygge opp et fagmiljø for analyse, statistikk og kart i fylkeskommunen. Disse er viktige kunnskaps partnere for kommunene. Fylkesrådet vil også utfordre universitetene og forskningsinstituttene i regionen til å bidra i kunnskapsutviklingen.

Fylkesrådet ser et stort mulighetsrom i Nordland og et behov for en målrettet satsning for å realisere potensialet i fylket framover. Som saken belyser trengs ulike tiltak og virkemidler innenfor flere fag- og politikkområder. Utgangspunktet for det videre arbeidet vil være de regionvekstavtaler som er inngått med ulike interkommunale politiske råd i fylket, en ordning som gjennom Hurdalsplattformen også er løftet på nasjonalt nivå. De inngåtte avtalene forankrer fylkesrådets arbeid på et overordnet

nivå sterkere opp mot de ulike regionene i fylket gjennom en styrket dialog og samhandling rundt viktige områder for samfunnsutviklingen. Regionvekstavtalene baserer seg på et felles kunnskapsgrunnlag og bidrar til en bedre samordning mellom sektorer og økt forutsigbarhet knyttet til viktige tjenesteområder for regional utvikling. Slik blir den enkelte regions særpreg ivaretatt. Regionvekstavtalene gir derfor et godt grunnlag for å se videre på potensialet i utviklingen som kommer.

Det er behov for å strukturere arbeidet og jobbe målrettet for å følge opp de ulike teamene belyst i saken, i tillegg til å teste, pilotere, evaluere og skalere opp ulike virkemidler. Fylkesrådet vil, med utgangspunkt i regionvekstavtalene, derfor utvikle et «Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet». Her skal de ulike problemstillingene følges opp gjennom målrettet arbeid i et partnerskap med aktuelle ressursmiljø. Statlige og kommunale myndigheter, næringslivet, utviklingselskaper og organisasjoner skal inviteres til å bidra. Slik kan regionvekstavtalene realiseres på gitte politikkområder. Programmet vil slik være en forlengelse og realisering av de satsinger som allerede pågår både i fylkeskommunen og i ulike kommuner i Nordland. I tillegg vil dialogforumet som er nevnt i regional planstrategi kunne være en arena som tas i bruk. Dette kan også sees på som en respons både på den utvidede rollen fylkeskommunen har fått som samfunnsutvikler gjennom regionreformen og demografiutvalgets oppfordring til regionene om å bli med på en nasjonal virkemiddeldugnad for å finne nye grep i distriktspolitikken framover.

For å realisere mulighetene i det grønne skiftet i Nordland og ta tak i fylkets demografiske utfordringer trengs en helhetlig satsing med utgangspunkt i regionvekstavtalene, i et samarbeid mellom ulike forvaltningsnivå og ulike sektormyndigheter. Slik kan vi også være proaktiv opp mot nasjonale myndigheter i forhold til virkemidler slik at det industrieventyret som vi nå ser konturene av kan nå sitt fulle potensiale. Fylkesrådet ser derfor et behov for å opprette et «Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet». Dette programmet skal være tverrfaglig, eksperimentelt og utvikle nye løsninger. Politikkområder som står sentralt for å kunne utløse det potensialet for vekst som det grønne skiftet gir oss og som programmet skal omfatte, er:

- a. Differensiering i distriktspolitikken og utvikling av de ulike kommuner og regioners særpreg gjennom smarte utviklingsstrategier. Nærings- og samfunnsutvikling ses i sammenheng.
- b. Digital infrastruktur og digitalisering i Nordland.
- c. Rekruttering av kvalifisert arbeidskraft.
- d. Boligpolitikk for Nordland knyttet til utviklingen i bo- og arbeidsregionene.
- e. Kartlegging av behov og nye grep for å fremme stedsattraktivitet i Nordland.
- f. Kommunenes plan- og utviklingskapasitet. Kommunene må settes i stand til å ta strategisk styring i samfunns- og arealpolitikken og finne sammen i ulike samarbeid der dette er hensiktsmessig.
- g. Skape arenaer som kan bidra til at eldre i større grad kan bidra som ressurs i samfunnsutviklingen.
- h. Kompetanseheving som bidrar til en positiv samfunnsutvikling i det grønne skiftet gjennom relevante fagtilbud, samt økt forskning og utvikling

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

De økonomiske og personellmessige konsekvensene av saken tilsier et sterkt initiativ

fra fylkesrådet og administrasjonen. Saken må prioriteres høyt for å kunne følges opp. Tiltakene vil få økonomiske konsekvenser. Disse vil følges opp i årlige budsjettprosesser.

Andre konsekvenser

I utgangspunktet har saken ingen øvrige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkestinget i Nordland ber fylkesrådet igangsette «Program for samfunnsutvikling i det grønne skiftet» som beskrevet i denne saken som en del av realiseringen av regionvekstavtalene i fylket.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
Fylkesrådsleder
Sign

Linda Helén Haukeland
fylkesråd for plan og næring
Sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
291/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
155/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Høring - konsesjon til å anlegge, drive, og inneha ny lufthavn i Bodø

Sammendrag

I forbindelse med flytting av flyplassen i Bodø har Avinor AS søkt om konsesjon for å anlegge, drive og inneha ny lufthavn i Bodø. Avinor har en slik konsesjon i dag, men må ha en ny konsesjon når landingsplassen flyttes.

Etablering av ny lufthavn i Bodø innebærer flytting av dagens rullebane og dette vil frigjøre et betydelig område. Denne frigjøringen av areal danner grunnlaget for utviklingen av en helt ny bydel i Bodø, og er av stor betydning for kommunen og regionen

Lufthavnen har stor betydning for lokal og regional utvikling. Bodø Lufthavn er et nav i FOT-rutenettet og knytter Nordland sammen, og Nordland sammen med resten av verden. Lufthavnen har stor betydning for næringslivet, og for befolkningen. Potensialet for transport av sjømat er stort, og Lufthavnen er svært viktig i et helse-, sikkerhets- og beredskapsperspektiv.

Ut fra en helhetlig vurdering anbefaler Fylkesrådet at det gis konsesjon til Avinor AS etter luftfartsloven §7-5 første ledd til å anlegge, drive, og inneha landingsplassen.

Bakgrunn

I forbindelse med flytting av flyplassen i Bodø har Avinor AS søkt om konsesjon for å anlegge, drive og inneha ny lufthavn i Bodø. Avinor har konsesjon til å drive og inneha dagens lufthavn, men flytting av lufthavnen medfører krav om ny søknad.

Konsesjon etter luftfartslovens §7-5 første ledd gir tillatelse til å anlegge, drive, og inneha landingsplassen, og er en av flere tillatelser som må være gitt for at det kan anlegges en ny lufthavn. I høringsbrevet peker Luftfartstilsynet særlig på at de på et senere tidspunkt skal godkjenne driftsorganisasjonen, driftstjenestene og utformingen av den nye lufthavnen i samsvar med det felleseuropeiske sikkerhetsregelverket og luftfartsloven § 7-11. Finansiering av lufthavnen er ikke en del av denne saken, og Luftfartstilsynet understreker at dette er en politisk prosess

som foregår parallelt med behandling av konsesjonssøknaden.

Ifølge luftfartsloven § 7-6 skal konsesjon bare gis når det er forenelig med allmenne hensyn, og uttalelser fra kommunale og andre myndigheter skal innhentes før konsesjon eventuelt innvilges. Høringen med alle vedlegg er tilgjengelig fra Luftfartstilsynets hjemmeside.

Myndigheten til å treffe vedtak om konsesjon etter luftfartsloven ligger i utgangspunktet til Samferdselsdepartementet. Denne myndigheten er delegert til Luftfartstilsynet på det vilkår at saker av politisk karakter forelegges departementet. I saken om ny lufthavn Bodø er Samferdselsdepartementet avgjørelsesinstans, mens Luftfartstilsynet forbereder grunnlaget i saken.

Luftfartstilsynet har sendt ut utkast til konsesjonsvilkår på høring, med høringsfrist 3. desember. Nordland fylkeskommune har søkt om utsatt høringsfrist til 10. desember slik at saken kan fremlegges Fylkestinget for behandling, og det er muntlig bekreftet at en slik utsettelse gis.

Problemstilling

Luftfartstilsynet har bedt høringsinstansene om en bredt anlagt vurdering av søknaden mot allmenne hensyn. Det gjelder både de hensyn som §1b i forskrift om konsesjon av landingsplasser lister opp, samt forholdet til kommunal arealplan, forholdet til annen transportinfrastruktur, forhold til naturmangfoldloven, og universell utforming.

§1b i forskriften sier at man skal sikre en samfunnstjenlig luftfart og en hensiktsmessig disponering av arealer, og at vurderingen av konsesjonssøknader skjer ut fra hensynet til miljø, helse, flysikkerhet, næringsinteresser, reguleringsplan, kulturlandskap, samt hensynet til regional utvikling og bosetting.

Drøfting

I drøftingen gjennomgås først de fire særskilte punktene som Luftfartstilsynet har trukket frem. Deretter nevnes andre forhold som har betydning for den helhetlige vurderingen etter §1b i forskrift om konsesjon av landingsplasser, eller som er relevant for fylkeskommunens videre arbeid med den nye lufthavnen.

Forhold til kommunal arealplan

Luftfartstilsynet vurderer at en innvilgelse av konsesjonen ikke er i strid med vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven i Bodø kommune. I gjeldende kommuneplan er området regulert gjennom områderegulering for ny sivil lufthavn i Bodø. Nordland fylkeskommune hadde vesentlige merknader til denne. Disse handlet hovedsakelig om manglende krav til detaljer for utbyggingen. Dette gir lite forutsigbarhet for hvordan utviklingen vil bli.

Ved høring og offentlig ettersyn av områdereguleringen ble det gitt tilbakemeldinger fra Bodø kommune på at de vesentlige merknadene fra fylkeskommunen vil bli belyst og tatt med i en videre detaljregulering på landsiden av lufthavnen. Det er imidlertid ikke meldt oppstart eller vedtatt en slik detaljregulering for arealformål «BN/S» i områdereguleringen. Nordland fylkeskommune forutsetter at merknadene vil bli fulgt

opp i forbindelse med en høring på et senere tidspunkt og tas med videre i prosessen så langt det lar seg gjøre.

Forhold til annen transportinfrastruktur

Dagens Bodø lufthavn er et nav i FOT-rutenettet, og er svært viktig for kommunikasjonen internt i fylket, og mellom fylket og resten av verden. Den nye lufthavnen vil ha samme funksjon.

Bodø lufthavn har en unik plassering tett på byen. Den nye lufthavnen vil ligge noe lengre unna sentrum, men fortsatt så tett på at gange, sykkel, og kollektivtrafikk bør være den foretrukne transportmåten for både reisende og ansatte. Nordland fylkeskommune merker seg at det i forprosjektet er beskrevet muligheter for til sammen ca. 1500 parkeringsplasser, og mener at dette er høyt og ikke vil oppfordre til bruk av mer miljøvennlige transportformer.

Fylkeskommunen betjener i dag lufthavnen med det ordinære kollektivsystemet, med både lokal- og langruter. For å kunne anløpe lufthavnen betaler fylkeskommunen leie til Avinor. I sin planbeskrivelse for den nye lufthavnen viser Avinor til at det i dag er om lag 12% kollektivandel for reiser til lufthavna, og viser til at de har et mål om 35% kollektivandel i 2025.

På lokalrutene brukes det i dag elektriske busser, og det er rimelig å forvente økt innslag av lav- og nullutslippsløsninger i kollektivtrafikken. Et sannsynlig utviklingstrekk blir dermed et behov for flere oppstillingsplasser for busser og en større kapasitet for lading. Det er videre viktig med en innebygd fleksibilitet på landsiden av lufthavnen, da man ikke vet hvilken teknolog som vil være rådende for lav- og nullutslippskollektivtrafikk fremover.

Fylkeskommunen har i dialog med Avinor og Bodø kommune pekt på viktigheten av at bussene ikke tvinges til å følge hovedveien inn til lufthavnen, men det etableres en egen adkomst mot flyplasskrysset. Da vil bussene unngå de mest trafikkerte strekningene, og samtidig kunne betjene befolkede områder.

Forhold til naturmangfoldloven

I høringsbrevet viser Luftfartstilsynet til at de i saksbehandlingen av søknaden har forholdt seg til naturmangfoldloven §7 som slår fast at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det vil si at:

- Arbeidet skal legge til grunn vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkningen.
- Føre-var-prinsippet skal legges til grunn.
- Påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.
- Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.
- Det skal tas utgangspunkt i miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder slik at man unngår eller begrenser skader på naturmangfoldet.

Luftfartstilsynet viser til at det er utformet en konsekvensutredning i saken og at deres vurdering er at konsesjon ikke er i konflikt med naturmangfoldloven.

Fylkeskommunen kjenner ikke til forhold som krever en nærmere utredning, men forutsetter at Naturmangfoldloven §7 legges til grunn også i det videre arbeidet med lufthavnen.

Universell utforming

I høringens vedlegg 17 behandles universell utforming. Her vises det i stor grad til overordnede prinsipper som vil gjøre lufthavnen tilgjengelige både for reisende og ansatte, mens mer detaljert og konkret tilpasning vil komme i detaljprosjektet.

I vedlegget uttrykkes et ønske om å opprette et forum for personer med funksjonsnedsettelse for å ha en løpende dialog om universell utforming gjennom forprosjekt og detaljprosjekt. Dette er positivt, og Avinor burde i tillegg invitere brukerorganisasjoner eller medvirkningsråd med på kartlegging av hvordan løsninger som er valgt for universell utforming i lufthavner bygd i nyere tid faktisk fungerer. Da vil man kunne få konkrete innspill på løsninger som fungerer, og løsninger som har forbedringspotensialet.

Fylkeskommunen kan ikke se at den nye veilederen for universell utforming er nevnt i Avinors dokumenter. Denne ble utgitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i mai 2021, og bør brukes i Avinors planlegging av universell utforming.

Voksende næringer

Det er en forventning om at produksjon og flybåren eksport av sjømat vil øke i årene som kommer. Det er derfor viktig at lufthavnen legger til rette for dette. Dette gjelder blant annet å sørge for at man har tilstrekkelig lengde på rullebane som muliggjør at store fraktestyrt kan lande og ta av, samt legge til rette og planlegge for logistisk flyt og mottakskapasitet. Den planlagte fraktterminalen bør ses i sammenheng med den voksende ambisjonen om eksport av sjømat, og Avinor burde ha dialog med næringen om behovet for kjøle- og frysekapasitet. Videre forventes det at reiselivsnæringen vil fortsette å vokse i regionen, og dette bør også reflekteres og hensyntas.

Det er positivt at prosjektet legger opp til alternativ 1e for nye Bodø lufthavn, noe som innebærer at ett av de lengste alternativene for rullebanelengde blir valgt. Avinor bør holde fast ved dette alternativet. Det er viktig at de mest aktuelle flytypene for flyfrakt ikke vil få begrensninger i sin lastekapasitet, under de aller fleste forhold. Avinor burde videre se på om man kan gjøre tekniske endringer for at mer av asfaltert flate defineres som rullebane, slik at man har anledning til å ta ned større lastefly.

Grønn omstilling

Samfunnet er i gang med grønne skiftet og dette gjelder også for luftfarten. Lufthavnen og arealene rundt bør være tilrettelagt for bruk av alternative og bærekraftige energikilder for fremtiden. Fylkestinget i Nordland vedtok i juni 2021 regional plan for klima og miljø – *grønn omstilling i Nordland*. Noen av satsingsområdene er innenfor sirkulær økonomi og energiomstilling, og Avinor burde oppfordres til å bruke planen i det videre arbeidet med lufthavner i hele Nordland.

I den tekniske beskrivelsen til forprosjektet for ny lufthavn Bodø beskrives Avinors

visjoner for miljøarbeidet i prosjektet. Bygget skal ivareta myndighetenes miljøkrav, samle markedets beste praksis, og bygges på en måte som utvikler nye løsninger til det beste for samfunnet. Avinor påpeker at mesteparten av utslippene ved lufthavnen vil komme fra flyvninger, men viser likevel til at det er en del av deres overordnede miljøstrategi at driften av lufthavnene skal ha så liten klimapåvirkning som mulig. Det er positivt at Avinor har tydelige miljøambisjoner for den nye lufthavnen.

På åpningsdagen vil flytrafikken fra den nye lufthavnen fortsatt i høy grad være avhengig av konvensjonelt, fossilt, drivstoff. Samtidig er det et uttalt politisk mål ha netto nullutslipp fra hele økonomien i 2050. Det betyr at lufthavnen må være rigget for en rekke, trinnvise omstillinger fra fossilt drivstoff til alternative energibærere. Ingen kan i dag si med sikkerhet hvilke energibærere som vil vinne frem, til hvilken tid, og i hvilken skala. Det blir dermed viktig at all infrastruktur på flysiden, både over og under bakkenivå, har innebygget en generell fleksibilitet som kan tilpasses fremtidens krav uten å utløse høyere kostnader enn nødvendig.

Klimatilpasning

Alle deler av samfunnet må forberede seg på endringer i klima, og det bør tas hensyn til fremtidige klimaendringer i planlegging og utbygging av nye prosjekter. Dette er spesielt viktig ved utbygging, plassering og dimensjonering av viktig infrastruktur, slik som ny lufthavn Bodø.

Deler av området vil kunne bli påvirket av stormflo og vann fra bølger. Norconsult fikk på oppdrag fra Avinor i 2016 utarbeidet en vurdering om anbefalt nødvendig høyde av ny rullebane i Bodø. Det forutsettes at det dette blir hensyntatt i det videre arbeidet slik at den fremtidige lufthavnen tåler et endret klima og er et anlegg for fremtiden.

Det finnes spesifikk kunnskap om klima og klimaendringer i Nordland. Denne kunnskapen er blant annet tilgjengelig som klimaprofil for Nordland, utarbeidet av Norsk klimaservicesenter. Denne gir et kortfattet sammendrag av dagens klima, forventede klimaendringer og klimautfordringer. Klimaprofilen er et supplement til veilederen «klimahjelperen», utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). DSB har utarbeidet en egen database som heter «Kunnskapsbanken».

Vannforvaltning

Bygging og drift av ny Bodø lufthavn vil innebære inngrep i sjø, og aktivitet som kan påvirke vannforholdene i Saltfjorden. Vannforskriften § 12 skal vurderes når det fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst. Det er den aktuelle sektormyndigheten for det omsøkte tiltaket som foretar vurderingen etter § 12, både om den kommer til anvendelse og om vilkårene i § 12 er oppfylt.

Fylkeskommunen kan ikke se at konsekvenser for vannmiljø, jf. Vannforskriften, er beskrevet eller vurdert i vedleggene «Konsekvensutredning av ny Bodø lufthavn – Naturmangfold» eller «Håndtering av naturmiljø og naturmangfold i anleggs- og driftsfasen». Den nye lufthavnens konsekvenser for vannmiljøet burde vært omtalt og vurdert i disse.

Det er imidlertid positivt at Avinor har omtalt vannmiljø i selve konsesjonssøknaden med mål at økologisk tilstand i fjorden utenfor ny lufthavn ikke skal reduseres på grunn av utslipp fra anleggs- eller driftsfasen. Det er også positivt at det er tatt inn mål/krav i miljøoppfølgingsprogrammet for å ivareta vannmiljø under og etter utbygging av lufthavnen.

Nordland fylkeskommune er kjent med at Avinor har søkt om tillatelse iht. forurensingsloven §11 for utslipp i anleggsfase, samt rammetillatelse til håndtering av forurensete masser. Det forutsettes at det gjennomføres tiltak for å forhindre forurensning og at miljøovervåkingen følges opp.

Kulturminner

Innenfor området for ny sivil lufthavn i Bodø ligger det to fredete kulturminner: ett gravfelt fra jernalderen og tre sheltere for jagerfly fra den kalde krigen.

Gjennom reguleringsplanen er det gitt tillatelse til inngrep i gravfeltet (KulturminneID 38587), med vilkår om arkeologisk gransking av kulturminnet. Norges arktiske universitetsmuseum har nå gjennomført undersøkelsen, og vilkåret for dispensasjon fra kulturminneloven er dermed oppfylt.

Av tre forskriftsfredete sheltere (KulturminneID 94450) bevares ett gjennom reguleringsplanen. De to andre er forutsatt fjernet. Avinor må be Riksantikvaren igangsette prosess for avfredning av disse to shelterne. Ettersom en slik prosess tar tid, bør den startes i god tid før de fysiske tiltakene er planlagt gjennomført.

Tilgang på areal for nye aktører på FOT-rutenettet

Helhetsplanen for ny lufthavn Bodø gir inntrykk av at det er en kompakt og effektiv lufthavn som blir planlagt i Bodø. Det er positivt at det blir lagt til rette for Widerøes virksomhet, både gjennom en midlertidig og en permanent løsning. Widerøe er en viktig bedrift lokalt, og en viktig tjenesteleverandør både regionalt og nasjonalt.

Samtidig ligger det i et samfunnsperspektiv en sårbarhet i at Widerøe i så høy grad er enerådende, særlig i kortbanenettet. Dersom Widerøe av en eller annen grunn må nedlegge virksomheten sin, vil det oppstå en kritisk situasjon i en rekke lokalsamfunn over hele landet. Det finnes ingen alternative aktører som på kort sikt er i stand til å overta Widerøes trafikk på kortbanenettet.

Flere studier, blant annet NOU 2019:22, har påpekt de vanskelige konkurranseforholdene på kortbane. Terskelen for å utfordre den etablerte aktøren er høy. Dialog som fylkeskommunen har hatt med mulige utfordrere viser at høye og uforutsigbare kostnader ved å etablere teknisk base og hjemmebase for besetninger er blant de viktigste barrierene som er til hinder for nye aktører. Det er derfor positivt at Avinor i sin planbeskrivelse for den nye lufthavnen har avsatt utviklingsareal for fremtidige aktører.

Medvirkning

Fylkesrådet har vurdert at det av hensyn til tidsfristen ikke har vært mulig å bringe saken inn på medvirkningsrådes oppsatte møter. Høringssaken ble mottatt av fylkeskommunen 17. september, og behandles i fylkestingets desembermøte. Det

har vært kommunisert med RPF om saken og muligheten for medvirkning, og Fylkesrådet har fått innspill til delene av saken som omhandler universell utforming.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet mener det er positivt at lufthavnen oppgraderes slik at den kan møte fremtidens utfordringer og muligheter. Etablering av ny lufthavn i Bodø innebærer flytting av dagens rullebane og dette vil frigjøre et betydelig område. Denne frigjøringen av areal danner grunnlaget for utviklingen av en helt ny bydel i Bodø, og er av stor betydning for kommunen og regionen. Fylkesrådet har lenge jobbet for realisering av den nye lufthavnen, og konstaterer at man med denne konsesjonssøknaden er ett skritt nærmere byggestart. Fylkesrådet vil fortsette å følge saken nøye, og understreker viktigheten av at Avinor jobber raskt og effektivt.

Fylkesrådet understreker betydningen lufthavnen har for lokal og regional utvikling. Bodø Lufthavn er et nav i FOT-rutenettet, og knytter Nordland sammen, og Nordland sammen med resten av verden. Lufthavnen har stor betydning for næringslivet, og for befolkningen. Potensialet for transport av sjømat er stort, og man kan ikke overdrive viktigheten av lufthavnen i et helse-, sikkerhets- og beredskapsperspektiv.

Ut fra en helhetlig vurdering anbefaler Fylkesrådet at det gis konsesjon til Avinor AS etter luftfartsloven §7-5 første ledd til å anlegge, drive, og inneha landingsplassen.

Under arbeidet med høringen har det fremkommet noen punkter som Fylkesrådet særlig ønsker å bemerke.

Avinor har en tydelig visjon om å bidra til å redusere sine klimagassutslipp. Dette mener fylkesrådet er positivt. Da er det samtidig viktig at man ved byggingen av en ny flyplass ikke bygger på en slik måte at man låser seg til teknologi som skal utfases. Vi vet at lufthavnen på åpningsdagen sannsynligvis i høy grad vil være avhengig av konvensjonelt, fossilt, drivstoff. Men det vil komme nye energikilder for luftfarten, og det er rimelig å anta at de mindre flyene som trafikkerer FOT-rutenettet vil ligge langt fremme i overgangen til lav- og nullutslipps fremdriftsformer. Fylkesrådet understreker derfor viktigheten av at lufthavnen utformes slik at overgangen til nye fremdriftsformer blir så enkel og kostnadseffektiv som mulig.

Avinor har, sammen med Luftfartstilsynet, foreslått å etablere et fremtidig senter for utvikling, testing og implementering av null- og lavutslippsteknologi for luftfart. Fylkeskommunen vil bemerke at det sterke luftfartsmiljøet i Bodø gjør byen til et naturlig sted å lokalisere et slikt senter. Dette senteret og flyplassprosjektet kan gjensidig forsterke kvaliteten på hverandres virksomhet.

Nordland fylkeskommune betaler i dag leie til Avinor for å kunne betjene lufthavnen med vårt kollektivtilbud. Dette er midler som kunne gått til økt ruteproduksjon, og Fylkesrådet mener at denne leien samsvarer dårlig med Avinors ambisjon om å redusere utslippene i tilknytning til lufthavnene. Fylkesrådet mener at Samferdselsdepartementet, som eier av Avinor, burde medvirke til at offentlig finansiert kollektivtransport kan anløpe lufthavner uten å betale for dette.

Fylkesrådet merker seg at Avinor har fått utarbeidet et eget grunnlagsdokument om

universell utforming som en del av forprosjektet for ny lufthavn i Bodø. Dette er positivt. Fylkesrådet ønsker å understreke viktigheten av gode medvirkningsprosesser for å finne de beste løsningene. Fylkeskommunen har selv gode erfaringer ved å bruke medvirkere ved bygging av nye hurtigbåter for å få konkrete innspill på hvilke løsninger som fungerer og hva som kan forbedres.

Bodø har en sentral posisjon i FOT-rutenettet og er det mest naturlige stedet å etablere base for aktører som ønsker å utgjøre et reelt alternativ til Widerøe fra Trondheim og nordover. Fylkesrådet er derfor positiv til at Avinor har avsatt utviklingsareal ved ny lufthavn Bodø som kan benyttes av eventuelle nye tilbydere på FOT-rutenettet.

Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål, som er det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. I den politiske plattformen for fylkesrådet slås det fast at FNs 17 bærekraftsmål skal være styrende for fylkesrådets virksomhet. Fylkesrådet oppfordrer Avinor til å legge bærekraftsmålene til grunn også for sin virksomhet, og vurdere hvordan disse kan brukes ved etablering av nye lufthavner.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Saken har ikke økonomiske og personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Det vurderes at saken ikke har konsekvenser for likestilling, miljø/klima, folkehelse, universell utforming, bygningsmessige forhold, eller samfunnsansvar ved anskaffelser.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Etter en samlet vurdering av forhold nevnt i §1b i forskrift om konsesjon av landingsplasser, samt de forhold Luftfartstilsynet særskilt har bedt om uttalelse på i høringen, anbefaler Fylkestinget i Nordland at Avinor AS gis konsesjon til å anlegge, drive og inneha ny lufthavn i Bodø.
2. Dagens Bodø lufthavn er et nav i FOT-rutenettet, og er svært viktig for kommunikasjonen internt i fylket, og mellom fylket og resten av verden. Den nye lufthavnen vil ha samme funksjon.
3. Nordland fylkeskommune hadde vesentlige merknader til områdeplanen da denne kom på høring i 2019. Det ble gitt tilbakemelding fra Bodø kommune på at de vesentlige merknadene fra fylkeskommunen vil bli belyst og tatt med i en videre detaljregulering på landsiden av lufthavnen. Det er ikke meldt oppstart eller vedtatt en slik detaljregulering. Fylkestinget forutsetter at merknadene vil komme i forbindelse med en høring på et senere tidspunkt, og tas med videre i prosessen så langt det lar seg gjøre.
4. Fylkestinget i Nordland merker seg at Nordland fylkeskommune i dag betaler leie til Avinor for å betjene lufthavnen med den ordinære kollektivtrafikken i Bodø. Fylkestinget mener at denne leien samsvarer dårlig med Avinors ambisjon om å redusere utslippene i tilknytning til flyplassene og å øke andelen kollektivreisende til Bodø Lufthavn. Fylkestinget mener at det ikke burde kreves leie for å betjene lufthavner med offentlig finansiert kollektivtransport, og oppfordrer Samferdselsdepartementet, som eier av Avinor, til å bidra til dette.
5. Luftfartstilsynet viser til at det er utformet en konsekvensutredning i saken og at

deres vurdering er at konsesjon ikke er i konflikt med naturmangfoldloven. Fylkestinget kjenner ikke til forhold som krever en nærmere vurdering, men forventer at Naturmangfoldslovens §7 legges til grunn også i det videre arbeidet med lufthavnen.

6. Fylkestinget i Nordland merker seg at det er uttrykt et ønske om å opprette et forum for personer med funksjonsnedsettelse for å ha en løpende dialog om universell utforming gjennom forprosjekt og detaljprosjekt. Fylkestinget støtter dette ønsket, og mener at Avinor i tillegg burde invitere brukerorganisasjoner eller medvirkningsråd med på kartlegging av hvordan løsninger som er valgt for universell utforming i lufthavner bygd i nyere tid faktisk fungerer.
7. Det er en forventning om at flybåren eksport av sjømat vil øke i årene som kommer. Det er derfor viktig at lufthavnen har en lengde på rullebane som muliggjør at store fraktefly kan lande og ta av uten vektbegrensninger, under de fleste forhold. Det bør også legges til rette for logistisk flyt og mottakskapasitet for gods, hvor løsninger utvikles i dialog med aktuelle næringer.
8. Lufthavnen spiller en viktig rolle som innfallsport til regionen, og som nav for videre reise i fylket. Det forventes at reiselivsnæringen i regionen vil fortsette å vokse i årene som kommer, og en ny lufthavn vil kunne bidra positivt til dette.
9. Samfunnet er i gang med grønne skiftet, og dette gjelder også for luftfarten. Lufthavnen og arealene bør være tilrettelagt for bruk av alternative og bærekraftige energikilder for fremtiden, og Fylkestinget påpeker viktigheten av at man på flysiden av lufthavnen bygger infrastrukturen på en slik måte at man enklest mulig kan legge til rette for nye teknologiske løsninger for lav- og nullutslipps luftfart. Fylkestinget i Nordland vedtok i juni 2021 regional plan for klima og miljø – *grønn omstilling i Nordland*. Avinor burde oppfordres til å bruke planen i det videre arbeidet med lufthavner i hele Nordland.
10. Avinor har, sammen med Luftfartstilsynet, foreslått å etablere et fremtidig senter for utvikling, testing og implementering av null- og lavutslippsteknologi for luftfart. Fylkestinget vil bemerke at det sterke luftfartsmiljøet i Bodø gjør byen til et naturlig sted å lokalisere et slikt senter. Dette senteret og flyplassprosjektet kan gjensidig forsterke kvaliteten på hverandres virksomhet.
11. Alle deler av samfunnet må forberede seg på endringer i klima, og det bør tas hensyn til fremtidige klimaendringer i planlegging og utbygging av nye prosjekter. Dette er spesielt viktig ved utbygging, plassering og dimensjonering av viktig infrastruktur, slik som ny lufthavn Bodø. Deler av området vil kunne bli påvirket av stormflo og vann fra bølger. Det forutsettes at det dette blir hensyntatt i det videre arbeidet slik at den fremtidige lufthavnen tåler et endret klima og er et anlegg for fremtiden, samt en vurdering om kunnskapsgrunnlaget for arbeidet er oppdatert.
12. Fylkestinget i Nordland merker seg at konsekvenser for vannmiljøet ikke er beskrevet i «Konsekvensutredning av ny Bodø lufthavn – Naturmangfold» eller «Håndtering av naturmiljø og naturmangfold i anleggs- og driftsfasen». Den nye lufthavnens konsekvenser for vannmiljøet burde vært omtalt og vurdert i disse. Det er imidlertid positivt at Avinor har omtalt vannmiljø i konsesjonssøknaden, med mål at økologisk tilstand i fjorden utenfor ny lufthavn ikke skal reduseres på grunn av utslipp fra anleggs- eller driftsfasen. Fylkestinget minner om at vannforskriften §12 skal vurderes når det fattes enkeltvedtak om ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst. Det er den aktuelle sektormyndigheten for det omsøkte tiltaket som foretar vurderingen etter § 12. En slik vurdering burde gjøres både når denne konsesjonssøknaden behandles, og ved behandling av fremtidige godkjennelser for flyplassen som kan berøre vannmiljøet.
13. Innenfor området for ny sivil lufthavn i Bodø ligger det to fredete kulturminner: ett gravfelt fra jernalderen og tre sheltere for jagerfly fra den kalde krigen. For gravfeltet er vilkåret for dispensasjon fra kulturminneloven oppfylt. Av de tre forskriftsfredete shelterene bevares ett gjennom reguleringsplanen. De to andre er forutsatt fjernet.

Avinor må be Riksantikvaren igangsette prosess for avfredning av disse to shelterne. Ettersom en slik prosess tar tid, bør den startes i god tid før de fysiske tiltakene er planlagt gjennomført.

14. Det er positivt at det blir lagt til rette for Widerøes virksomhet, både gjennom en midlertidig og en permanent løsning. Widerøe er en viktig bedrift lokalt, og en viktig tjenesteleverandør både regionalt og nasjonalt. Samtidig ligger det i et samfunnsperspektiv en sårbarhet i at Widerøe i så høy grad er enerådende, særlig i kortbanenettet. Bodø har en sentral posisjon i FOT-rutenettet og er det mest naturlige stedet å etablere base for aktører som ønsker å utgjøre et reelt alternativ til Widerøe fra Trondheim og nordover. Fylkestinget er derfor positiv til at Avinor har avsatt utviklingsareal ved ny lufthavn Bodø som kan benyttes av eventuelle nye tilbydere på FOT-rutenettet.
15. Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål, som er det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Fylkestinget oppfordrer Avinor til å legge bærekraftsmålene til grunn også for sin virksomhet, og vurdere hvordan disse kan brukes ved etablering av nye lufthavner.

Bodø den 12.11.2021
Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel

Til høring - søknad om konsesjon til å anlegge, drive og inneha ny lufthavn i Bodø - høringsfrist 03.12.2021

DokID

313402

Utkast til konsesjonsvilkår - ny lufthavn i Bodø	313404
Søknad om konsesjon til å anlegge, inneha og drive landingsplass	313470
Høring - søknad om konsesjon til å anlegge, drive og inneha ny lufthavn i Bodø	313403
Adresseliste	313405
Vedlegg 25 Dokumentplan Forprosjekt - Ny lufthavn bodo	313446
Vedlegg 24 Rapport - Stoyberegning-nlbo---v3-2020-06-03	313447
Vedlegg 23 Miljøprogram (MP) med miljøoppfølgingsplan (MOP)	313448
Vedlegg 22 Håndtering av naturmiljø og naturmangfold	313449
Vedlegg 21 Konsekvensutredning - Naturmangfold (sweco 2018)	313450
Vedlegg 20 Turbulens og takeanalyse	313451
Vedlegg 19 Met rapport (sept 2016)	313452
Vedlegg 17 Universell utforming	313453
Vedlegg 16 Dimensjoneringsgrunnlag passasjerer og flyoppstilling	313454
Vedlegg 15 Plankart ny sivil lufthavn (vedtatt 2019-10-16)	313455
Vedlegg 14 Planbestemmelser for ny sivil lufthavn (vedtatt 2020-10-16)	313456
Vedlegg 13 Planbeskrivelse del 2 (vedtatt 2020-10-16)	313457
Vedlegg 12 Planbeskrivelse del 1 (vedtatt 2020-10-16)	313458
Vedlegg 11 Områdeplan for ny lufthavn	313459
Vedlegg 10 Gjennomføringsplan	313460
Vedlegg 9 Basisestimat ny lufthavn Bodø rev.-6-30.10	313461
Vedlegg 8 Prosjektpremisser flyplassutforming	313462
Vedlegg 7 Konsekvensutredning Kvalvikodden	313463
Vedlegg 6 Helhetsplan-1e	313464
Vedlegg 5 Forprosjekt Teknisk beskrivelse	313465
Vedlegg 4 Kvartalsrapport avinor	313466
Vedlegg 3 Kvartalsrapport avinor	313467
Vedlegg 2 Års- og samfunnsansvarsrapport 2019 Avinor	313468
Vedlegg 1 Organisasjonskart Avinor AS	313469
Avinor AS - Ny lufthavn Bodø - søknad om konsesjon etter luftfartsloven og orskrift om konsesjon for landingsplasser	313471

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
292/2021	Fylkesrådet	12.11.2021
156/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 - 2026

Sammendrag

Fylkesrådet har vedtatt at det skal utarbeides en ny strategi for marin verdiskaping i Nordland, til avløsning for tidligere lignende strategier fra 2012 og 2013: Havbrukspolitikk for Nordland – rammebetingelser for norsk havbruksnæring (FT-sak 77/12) og Politikk for marin verdiskaping i Nordland (FT-sak 18/13). Disse dokumentene var i stor grad rettet inn mot hver sin sektor innenfor de marine næringene – henholdsvis havbruksnæringen og fiskerinæringen. Den nye strategien skal favne bredt, og være en felles strategi for de virksomheter og aktiviteter som kan sies å høre hjemme under marin sektor.

I arbeidet med strategien har det vært viktig i størst mulig grad å få fanget opp mulighetsområder for vekst, utvikling og konkurransefortrinn. Det har derfor blitt gjennomført en prosess med bred involvering av eksterne aktører med tilknytning til marint næringsliv, FoU, virkemidler og organisasjoner.

Bruk av workshoper har representert et sentralt element i strategiprosessen. Fordi Nordland er et langstrakt fylke med store avstander, har det vært viktig å finne ut om det finnes regionale forskjeller i hva særlig representantene for marint næringsliv er opptatt av. Prosessen med strategiarbeidet har munnet ut i dokumentet Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 – 2026.

Strategien tar utgangspunkt i et mål-bilde som sier at Nordland skal levere bærekraftig sjømat til verden og derigjennom bidra til økt verdiskaping, redusert miljøavtrykk og flere attraktive arbeidsplasser i marin næring i Nordland. Prosessen har identifisert følgende 5 satsingsområder: Stimulere til grønn omstilling, Økt videreforedling og utnyttelse av råstoff, Videreutvikle leverandørnæringene i regionen, Nye arter og marine muligheter samt Styrke arenaer for næringsutvikling. Prosessen har også identifisert følgende grunnleggende forutsetning for vekst og verdiskaping: Arealforvaltning, Samferdsel/infrastruktur, Utdanning samt Forskning og utvikling.

Fylkestinget i Nordland vedtar Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 –

2026. Strategien skal være et sentralt rammeverk for å legge til rette for videreutvikling av den marine næringen på en bærekraftig måte.

Bakgrunn

Nordland er i dag et av landets ledende fylker innenfor marin sektor, og næringen er følgelig svært viktig for verdiskapingen og sysselsettingen i fylket. Som påpekt i Innovasjonsstrategi for Nordland, har denne sektoren særlige forutsetninger for videre regional vekst og innovasjon med basis i fornybare ressurser og bærekraftig næringsutvikling. Nordland fremstår allerede i dag som en viktig leverandør av sjømat til verdens befolkning, og fylkets rolle på dette området kan bli enda viktigere fremover. Både forrige- og dagens regjering har uttrykt mål om vekst innen sjømat.

Tidligere analyser har vist at mye av den verdiskapingen som er basert på marint råstoff fra Nordland, skjer utenfor fylkets grenser. Et uforløst potensial innen marin sektor kan realiseres ved å legge til rette for at en større andel av verdiskapingen skjer i Nordland, nærmere råstoffkildene og primærproduksjonen.

Mulighetene i marin sektor med hensyn til både arbeidsplasser og verdiskaping synes mange og betydelige, og utviklingen skjer i raskt tempo. Skal fylkeskommunen kunne bidra til- og legge til rette for denne utviklingen, vil det være nødvendig med dagsaktuelle styringsverktøy.

Nordland fylkeskommunens gjeldende strategi for marin verdiskaping er i hovedsak representert ved de to dokumentene *Havbrukspolitik for Nordland – rammebetingelser for norsk havbruksnæring* (FT-sak 77/12) og *Politikk for marin verdiskaping i Nordland* (FT-sak 18/13). Fylkesrådet vedtok i sak 106/2020 at det skulle utarbeides en ny strategi for marin verdiskaping i Nordland.

Gjennom etableringen av en oppdatert marin strategi ønsker fylkeskommunen å legge til rette for ny næringsutvikling og økt verdiskaping innenfor sektoren i fylket. Dert blir særlig viktig å legge til rette for videre vekst basert på bærekraftige prinsipper innen havbruk, ettersom dette også er noe dagens regjering er opptatt av, jf. Hurdalsplattformen.

Problemstilling

Strategi for marin verdiskaping skal være fylkeskommunens verktøy til bruk og samhandling med aktuelle partnere for realisering av økt verdiskaping og flere attraktive arbeidsplasser i marin sektor i Nordland. Den marine strategien løfter frem noen utvalgte prioriterte områder som skal ligge til grunn for hovedinnsatsen de kommende årene.

Strategien er forankret i Regional planstrategi for Nordland 2021–2024, og Fylkesplan for Nordland 2013–2025 – Regional plan.

Prosess

I arbeidet med strategien har det vært viktig, i så stort omfang som mulig, å få brakt

frem aktuelle utfordringer og muligheter. Det har derfor vært helt avgjørende for prosessen med bred involvering av eksterne aktører med tilknytning til marint næringsliv, FoU, virkemidler og organisasjoner. Prosessen kan beskrives som følger:

1. Engasjering av prosessleder gjennom en anbudsprosess.
2. Utarbeidelse av «mulighetsnotater» for henholdsvis Helgeland, Salten og Nord-fylket. Sett fra sitt ståsted fikk Campus Blå (Helgeland), NIBIO Bodø (Salten) og Egga Utvikling (Nord-fylket) i oppdrag å utarbeide en kort analyse av hvilke utfordringer næringa i Nordland står overfor med tanke på å øke verdiskapingen på basis av de råstoffer vi har tilgjengelig.
3. Det ble avholdt tre regionale workshoper med utgangspunkt i Helgeland, Salten og Nord-fylket. Disse ble delvis gjennomført digitalt, av henholdsvis Sentrum næringshage, Kunnskapsparken Bodø og Egga utvikling. Workshopene tok utgangspunkt i mulighetsnotatene, og deltakerne kom primært fra marint næringsliv og organisasjoner. I tillegg ble det gjennomført en workshop for hele fylket i regi av BDO, med hovedvekt på FoU- og virkemiddelaktører.

Workshopene representerer et sentralt element i strategiprosessen. Fordi Nordland er et langstrakt fylke med store avstander, har det vært viktig å finne ut om det finnes regionale forskjeller i hva særlig representantene for marint næringsliv er opptatt av. Dette var en hovedgrunn til at det ble gjennomført flere workshoper med utgangspunkt i de ulike delene av fylket.

Forslag til strategi for marin verdiskapingen 2022 – 2026

Proessen med strategiarbeidet har munnet ut i dokumentet Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 – 2026, se vedlegg. Nedenfor gis en kort oppsummering av dokumentet.

Mål-bilde

Med visjonen «Nordland – Norges sjømatfylke» setter vi retning. Nordland skal levere bærekraftig sjømat til verden og derigjennom bidra til målsetningen med denne strategien, om økt verdiskaping, redusert miljøavtrykk og flere attraktive arbeidsplasser i marin næring i Nordland.

Satsinger

Proessen har identifisert 5 satsingsområder. Hvert satsingsområde beskrives nedenfor med del-mål og strategisk fokus. Gjennom en beskrivelse av dagens status og muligheter blir det synliggjort hvordan Nordland bør jobbe for å nå målene.

1.STIMULERE TIL GRØNN OMSTILLING

Målsettingen innenfor denne satsingen er å stimulere til- og muliggjøre konkurransekraft og vekst gjennom fokus på nye bærekraftige løsninger. Strategisk fokus:

- Bidra til omstilling fra fossil til fornybare energiløsninger i fiskeflåte og i havbruk

- Stimulere til utvikling av sirkulære verdikjeder
- Øke graden av gjenbruk og resirkulering

2.ØKT VIDEREFOREDNING OG UTNYTTELSE AV RÅSTOFF

Målsetningen innenfor denne satsingen er å stimulere til at Nordland blir ledende på omstilling til økt videreforedling og utnyttelse av alt marint råstoff, med mål om å jobbe seg opp i verdikjeden. Strategisk fokus:

- Stimulere til helårlig tilgang på råstoff egnet for bearbeiding
- Jobbe for ilandføring av alt råstoff og utvikling av smarte verdikjeder
- Stimulere til høyere bearbeidingsgrad gjennom bruk av nye teknologiske muligheter

3.VIDEREUTVIKLE LEVERANDØRNÆRINGEN I REGIONEN

Målsetningen innenfor denne satsingen er å videreutvikle leverandørnæringen til fiskeri- og havbrukssektoren. Innen leverandørindustrien er det behov for sterkere og flere leverandører og mer komplette verdikjeder. Strategisk fokus:

- Støtte utvikling av leverandørnettverk med fokus på bærekraft
- Videreutvikle etablerte nettverk og samarbeid
- Stimulere til teknologisk utvikling og nye satsinger

4.NYE ARTER OG MARINE MULIGHETER

Målsetningen innenfor denne satsingen er å muliggjøre utnyttelse av nye arter og marine muligheter gjennom strategisk bruk av FoU og samarbeid. Strategisk fokus:

- Aktivt benytte og utvikle FoU miljø som kan videreutvikle algenæringen
- Kartlegge og videreutvikle andre arter Nordland kan oppnå konkurransefortrinn på
- Utvikle nye fôrstoff til havbruk i nært samarbeid med andre miljø
- Bidra til realisering av piloter for integrert multitrofisk akvakultur

5.STYRKE ARENAER FOR MARIN NÆRINGSUTVIKLING

Målsetningen innenfor denne satsingen er å være en pådriver og støttespiller for utvikling av geografiske lokaliseringer og arena for samhandling og næringsutvikling. Strategisk fokus:

- Tilrettelegge for utviklingen av sterke regionale miljøer
- Forsterke klynger og samarbeidsnettverk
- Tilrettelegge for tettere markedskontakt
- Utvikle havner og tilrettelegge for næringsutvikling

Fundament/basis for marin næringsutvikling

For å muliggjøre verdiskaping og næringsutvikling, er de marine næringene avhengig av god samferdsel og infrastruktur, tilgang til egnede areal, tilgang til kompetent arbeidskraft, være i stand til å benytte forskning og innovasjon til næringsutvikling, mv. Nordland fylkeskommune er i inngripen med flere av disse grunnleggende tema, som det må jobbes med både uavhengig av – og i tilknytning til hvert av de fem satsingsområdene.

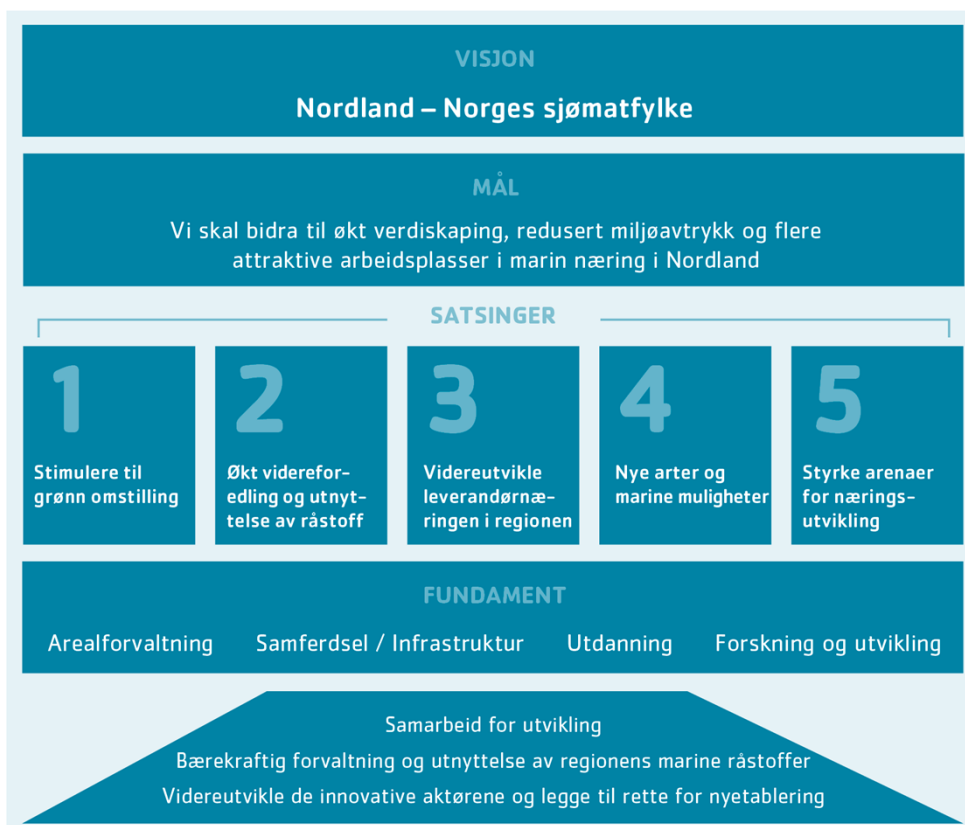
Det skal jobbes for gode og grunnleggende rammebetingelser og infrastruktur for marin næringsutvikling innen sentrale tematiske områder som:

1. Arealforvaltning
2. Samferdsel/infrastruktur
3. Utdanning
4. Forskning og utvikling

Strategisk fokus vil være:

- God samordning og koordinering av kunnskapsbaserte areal- og planprosesser.
- Videreutvikle samferdsel og infrastruktur i tilretteleggelsen for vekst i marin sektor
- Utvikle og tilpasse videregående utdanning og fagskoler etter behovet i marin sektor.
- Støtte opp om og videreutvikle regionale forskningsmiljø.
- Stimulere til økt bruk av forskningsbasert kunnskap til utvikling av bedrifter og løsninger.
- Tilrettelegge for god og effektiv saksgang med mål om økt forutsigbarhet for næringslivet.
- Stimulere til god kapitaltilgang.

Målbildet, satsinger og fundament for marin næringsutvikling kan fremstilles oppsummert som vist i figuren under.

Drøfting

Regionale planer og strategier er ikke viktig bare for aktører på regionalt/lokalt plan. Hvert fjerde år legger regjeringen fram Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, sist fremlagt i mai 2019 (for perioden 2019 – 2023). Regjeringen anser fylkeskommuner og kommuner som nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling i Norge. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med strategier og planer, samtidig som staten på sin side tar hensyn til disse i sitt arbeid.

I regjeringens politiske plattform (Hurdalsplattformen) er både fiskeri og havbruk politikkområder det blir satt søkelys på. Mange av de tema som her tas opp samsvarer godt med de utfordringer og muligheter vi ser i Nordland innenfor disse sektorene, og som er vurdert i strategiarbeidet. Strategi for marin verdiskaping i Nordland vurderes på denne bakgrunn som godt forankret både på regionalt og nasjonalt nivå.

Medvirkning

Medvirkningsrådene er forespurt, men de har ikke gitt tilbakemelding.

Fylkesrådets vurdering

Nordland har en unik posisjon globalt sett ved å være en region med mange naturgitte fortrinn for videreutvikling innen marin sektor, og med tilgang på betydelige biomarine ressurser. Det marine næringslivet må være konkurransedyktig både nasjonalt og internasjonalt, da det opererer i et globalt marked. Fylkesrådet vil være tydelig på at våre fortrinn og ressurser må ivaretas på en måte som gjør at de kommer både verdiskaping og arbeidsplasser til gode, og bidrar til at næringslivet opprettholder sin konkurransekraft.

For å sikre at Nordland fremstår som et målrettet og koordinert fylke innen utvikling og styrking av den marine sektoren, har det vært viktig å få laget en strategi som fanger opp mulighetsområdene for vekst, utvikling og konkurransefortrinn. Det har også vært viktig å koordinere den marine satsingen opp mot andre relevante fylkeskommunale satsinger og strategier. Strategi for marin verdiskaping i Nordland skal være et verktøy for Nordland fylkeskommune, og til bruk i samhandling med aktuelle partnere for realisering av målsetningen med strategien.

Strategi for marin verdiskaping i Nordland er ment å skulle avløse tidligere marine strategier fra 2012/2013. Målet med den nye strategien er langt på vei avklart i fr-sak 106/2020, med fokus på verdiskaping, redusert miljøavtrykk og attraktive arbeidsplasser innen marin sektor i Nordland. De beskrevne satsinger og grunnleggende forutsetninger for vekst og verdiskaping er kommet frem gjennom en bred involvering fra eksterne aktører. Fylkesrådet er derfor av den formening at strategien treffer i forhold til hva aktører i regionen, særlig innen marint næringsliv, er opptatt av.

Fylkeskommunen har en rolle som regional utviklingsaktør og skal blant annet legge til rette for økt verdiskaping innen marin sektor. Et strategidokument som dette vektlegger imidlertid strategiske fokusområder fremfor konkrete tiltak. Fylkesrådet vil derfor være tydelig på at både satsingene, og de grunnleggende forutsetninger for næringsutvikling fremhevet i den nye strategien, må følges opp av mer konkrete tiltak og aktiviteter. Havbruksnæringen bidrar mest til den marine verdiskapingen i Nordland, og er i tillegg også en viktig premissgiver både for arbeidsplasser og bosetning i distriktene. Ikke minst bidrar denne næringa til kompetansesarbeidsplasser, en faktor demografiutvalget løfter fram som sentral for å forhindre avfolking av distriktene våre. Samtidig er det mange dilemmaer knyttet til denne næringen, blant annet knyttet til nye produksjonsmåter som blant annet landbasert oppdrett av matfisk, hvor verdiskapingen må avveies mot støyforurensning, klimaavtrykk og både temporære og irreversible inngrep i naturen. Det er derfor et behov for at fylkesrådet utarbeider en sak til fylkestinget som tar for seg retningen for utviklingen innen havbruksnæringa i Nordland framover.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Økonomiske konsekvenser vil framkomme gjennom ordinære bevilgningssaker som behandles gjennom eksisterende delegasjonsreglement og midler avsatt til næringsutvikling.

Saken får personalmessige konsekvenser ved at tiltak og satsinger må initieres eller

følges opp av Nordland fylkeskommune.

Saken vil bidra til å nå målene i økonomiplanen først og fremst hva angår punktene om:

- Kontakt og samarbeid med næringslivet for å skape nye kompetansearbeidsplasser og verdiskaping - ta ut potensialet i Nordlands rike naturressurser.
- Styrke forskning og nyskaping knyttet til Nordlands rike naturressurser for en bærekraftig næringsutvikling i samarbeid med klynger og kunnskapsmiljøene i fylket.

Saken har ingen kjente konsekvenser for likestilling, miljø/klima, folkehelse eller andre konsekvenser.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkestinget i Nordland vedtar Strategi for marin verdiskaping i Nordland 2022 – 2026. Strategien skal være et sentralt rammeverk for å legge til rette for videreutvikling av den marine næringen på en bærekraftig måte.

1. Fylkestinget i Nordland støtter målsetningen i fremlagte forslag til strategi, om økt verdiskaping, redusert miljøavtrykk og flere attraktive arbeidsplasser i marin næring i Nordland.
2. Fylkestinget i Nordland er enig i at de fem satsingene som er skissert i forslaget til ny strategi er viktige for måloppnåelsen. De identifiserte satsingsområdene er:
 - a. Stimulere til grønn omstilling
 - b. Økt videreforedling og utnyttelse av råstoff
 - c. Videreutvikle leverandørnæringen i regionen
 - d. Nye arter og marine muligheter
 - e. Styrke arenaer for næringsutvikling
3. Fylkestinget i Nordland ser at viktige og grunnleggende forutsetninger må være til stede og videreutvikles for at satsingene skal kunne realiseres. Disse forutsetningene kan betraktes som fundament for satsingene, og fylkestinget er enig i at fundamentet omfatter:
 - a. Arealforvaltning
 - b. Samferdsel/infrastruktur
 - c. Utdanning
 - d. Forskning og utvikling
4. Fylkestinget i Nordland ber fylkesrådet om å legge fram en sak som tar for seg retningen for utviklingen innen havbruksnæringa i Nordland framover.

Bodø den 12.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Linda Helén Haukland
fylkesråd for plan og næring
sign

12.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

Vedlegg

Tittel

Strategi for marinskaping i Nordland 2022-2026

DokID

339354

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
157/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Valg av medlemmer til Ungdommens fylkesråd 2021

Sammendrag

Fylkestinget velger medlemmer til Ungdommens fylkesråd. Valgperiode er ett år, jf. FT-sak 164/2019.

Innstilling av medlemmer til Ungdommens fylkesråd 2021-2022 er valgt av Ungdommens fylkesting 31. oktober 2021.

Bakgrunn

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) av 11. juni 2018 har felles bestemmelser i §5-12 om råd for eldre, mennesker med funksjonsnedsettelse og ungdom. Loven pålegger kommuner og fylkeskommuner å opprette ungdomsråd.

Det fremgår av kommuneloven at fylkestinget skal velge medlemmer til ungdomsrådet. I reglement for Ungdommens fylkesråd i Nordland står det:

4. Sammensetning

Ungdommens fylkesråd Nordland skal bestå av 11 medlemmer i alderen 13-19 år. Medlemmene skal ikke ha fylt 19 år på valgtidspunktet.

God geografisk spredning bør bestrebes, slik at hver region (Sør-Helgeland, Ytre Helgeland, Indre Helgeland, Salten, Lofoten og Vesterålen/Ofoten) har minst ett medlem i Ungdommens fylkesråd. Øvrige medlemmer velges uten hensyn til geografisk tilknytning.

Den samlede sammensetningen skal representere et størst mulig mangfold av ungdom i Nordland.

6. Innstilling og valg

Ungdommens fylkesting skal legge frem en innstilling av kandidater til Ungdommens

fylkesråd for fylkestinget. Fylkestinget velger medlemmer til Ungdommens fylkesråd. Valget gjelder for en valgperiode på ett år.

Forslaget som Ungdommens fylkesting behandler legges frem av en valgkomite bestående av tre ungdommer som velges av sittende Ungdommens fylkesråd. I tillegg deltar to medlemmer fra fylkestinget, en fra posisjonen og en fra opposisjonen. Fylkesordfører er konsultativt medlem av valgkomiteen.

Ungdommens fylkesråd konstituerer seg selv og velger leder og nestleder blant de valgte medlemmene.

Problemstilling

Under Ungdommens fylkesting 2021 ble det gjennomført en prosess for å velge innstilling av medlemmer til Ungdommens fylkesråd. Kommunene i Nordland og organisasjoner som representerer ungdom i Nordland ble invitert til å sende to deltakere til Ungdommens fylkesting.

Ungdommens fylkesting ble avholdt i Bodø 29.-31. oktober 2021. Deltakerne kunne stille til valg til Ungdommens fylkesråd, og ble da intervjuet av en valgkomite. Valgkomiteen ble ledet av avtroppende leder i Ungdommens fylkesråd, Oda Regine Elvenes. I tillegg satt avtroppende medlemmer Tobias Remmen Pettersen og Rikke Lien i valgkomiteen. Fylkestinget var representert i valgkomiteen med Anette Bang (SP) og fylkesvaraordfører Simon Johnsen (AP).

Valgkomiteen gjorde en grundig jobb, og la frem sin innstilling til Ungdommens fylkesting. Ungdommens fylkesting gjennomførte valg av medlemmer til Ungdommens fylkesting, og denne legges nå frem for fylkestinget. Valget tar hensyn til kjønns sammensetning, geografisk spredning, aldersspredning og mangfold.

UNGplan er Ungdommens fylkestings politiske program, og er førende for arbeidet i Ungdommens fylkesråd. UNGplan 2021-2023, som ble vedtatt av Ungdommens fylkesting 2021, er vedlagt denne saken til orientering.

Medvirkning

Ungdommens fylkesting har, gjennom prosessen beskrevet over, valgt innstilling av medlemmer til Ungdommens fylkesråd. Ved at Ungdommens fylkesting har foretatt valget av innstilling, har også ungdomsrådene i Nordland og organisasjoner som representerer ungdom i Nordland medvirket i valget. Blant disse er Lærlingerådet i Nordland.

Øvrige medvirkningsråd har ikke vært involvert i prosessen.

Fylkesordførers vurdering

Sammensetningen av Ungdommens fylkesråd skal i størst mulig grad representere bredden i ungdomsbefolkningen i Nordland. Alle regionene bør ha minst ett medlem. Kommunelovens §7-6 og §7-7 forutsetter at begge kjønn skal være representert med minst 40 prosent. Dette er et minimumskrav, og kjønnsfordelingen bør være så tett opp mot 50/50 som mulig. Medlemmene bør ellers ha ulik bakgrunn og gjenspeile

bredden av ungdom i Nordland.

Fylkesordfører mener at foreslåtte kandidater gjenspeiler bredden og variasjonen i ungdomsbefolkningen i Nordland, og ivaretar kravene til kjønnsbalanse.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Forslaget har ingen økonomiske eller personellmessige konsekvenser for fylkeskommunen.

Forslaget skal bidra til større medvirkning for ungdom og bvidra til et mer ungdomsvennlig Nordland.

Fylkesordførers innstilling til vedtak

Som medlemmer av Ungdommens fylkesråd for perioden 2021-2022 velges:

1. Rebekka Wenberg, 18 år, Meløy (gjenvalg)
2. Håvard Bergseng Rødsand, 18 år, Bø (gjenvalg)
3. Adam Ulvang, 17 år, Vefsn (gjenvalg)
4. Andrine Elise Rasmussen, 17 år, Hattfjelldal (gjenvalg)
5. Mira Kaysoun, 18 år, Dønna
6. Amanda Jenssen, 18 år, Alstahaug
7. Erling André Torgersen, 17 år, Vefsn
8. Sigurd Hjelle, 16 år, Sortland
9. Stine Wingan Larsen, 15 år, Hadsel
10. Vinjar Meosli, 16 år, Meløy
11. Emma-Sofie Olafsen, 14 år, Narvik

Bodø den 15.11.2021

Kari Anne Bøkestad Andreassen
fylkesordfører
sign

Vedlegg

Tittel
UNGplan 2021

DokID
347044

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
301/2021	Fylkesrådet	16.11.2021
158/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Budsjettregulering - investering

Sammendrag

Denne saken omhandler to forhold som begge krever vedtak i fylkestinget.

Fylkesrådet har i begge tertialrapportene i år til fylkestinget meldt inn avviksprognose på investeringer som viser mulig merforbruk. I tertialrapport 2 ble det prognostisert med et avvik på 54,4 mill. kr. Pr oktober er foreløpig prognose et merforbruk på 27,4 mill. kr. Negativt avvik i investeringsbudsjettet må finansieres. Det foreslås her å budsjett regulere fra ubrukte lånemidler til finansiering av mulig merforbruk.

Fylkesrådet vedtok i sak 51/2021 at fylkeskommunen kjøper to to-roms leiligheter i Bodø sentrum. Disse skal være disponible for frikjøpte politikere og ansatte i fylkesadministrasjonen. Kjøpet ble gjennomført i vår. Samlet kjøpesum ble kr 6.860.000. I fylkesrådssaken ble det vedtatt at kjøpet finansieres ved bruk av disposisjonsfond. Det er fylkestinget som vedtar finansiering i investeringsregnskapet og vedtar budsjettregulering.

Bakgrunn

I gjeldende økonomiplan ble det for første gang innført porteføljustering. Erfaringene fra tidligere år har vist at gjennomføringen av investeringsprosjekt ofte forskyves ut i tid, noe som har bidratt til store mindreforbruk på investeringene det enkelte år. Fylkesrådet ønsket derfor å innføre ordningen med porteføljustering ved at det legges inn i første budsjettår og kompenseres i de påfølgende årene, slik at sum porteføljustering i økonomiplanperioden er null. I 2021 er det et nedtrekk på til sammen 93 mill. kr fordelt med 71 mill. kr på veg og 22 mill. kr på bygg og eiendom.

I FR-sak 51/2021 ble det gitt en nærmere orientering om hvilke boliger fylkeskommunen eier i Bodø. Fylkeskommunens boligmasse i Bodø ble der vurdert å være for lavt. I fylkesrådets oppfølging av saken ble to leiligheter i Bodø, Prinsensgate 83 og Prinsensgate 85, kjøpt. Samlet kjøpesum var litt i overkant av 6,8 mill. kr. Kjøpet finansieres ved bruk av disposisjonsfond.

Problemstilling

Forutsetningen med porteføljejustering av investeringsbudsjettet har ikke slått til i 2021. Foreløpig rapport pr oktober viser at det blir et merforbruk på investeringsbudsjettet på i underkant av 30 mill. kr. Merforbruket er ikke finansiert. Det foreslås her å dekke merforbruket på investeringene ved årsslutt med ubrukte lånemidler.

Videre så har ikke fylkesrådet fullmakt til å vedta bruk av disposisjonsfondet som var forutsatt benyttet til kjøp av boligene. Sak om budsjettregulering legges derfor frem for fylkestinget.

Medvirkning

Medvirkningsrådene er ikke forespurt i denne saken.

Fylkesrådets vurdering

Det har de siste årene vært store mindreforbruk på investeringene, noe som bl.a. har resultert at vedtatt låneopptak har blitt justert ned i tertialrapport 2. Fylkesrådet ønsket å justere ned investeringsbudsjettet for 2021 da økonomiplan 2021-2024 ble vedtatt. Forutsetningen slo imidlertid ikke til i 2021, og det ser nå ut som at det blir et merforbruk på investeringsbudsjettet som må finansieres. Finansieringen av merforbruket dekkes av ubrukte lånemidler.

Fylkesrådet vedtok i sak 51/2021 å kjøpe to sentrumsnære to-roms leiligheter i Bodø. Formålet med anskaffelsen er å sikre fremtidig forventet etterspørsel og behov for fylkeskommunale boenheter. Disse skal være disponible for frikjøpte politikere og ansatte i fylkesadministrasjonen. Anskaffelsen ble forutsatt finansiert av disposisjonsfond. Fylkesrådet har ikke vedtaksfullmakt til å vedta bruk av de angitte disposisjonsfondsmidlene og saken om finansiering fremmes derfor for fylkestinget.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Ingen økonomiske konsekvenser utover det som fremgår av saken. Ingen personellmessige konsekvenser.

Andre konsekvenser

Ingen andre konsekvenser.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget vedtar å redusere porteføljejusteringen med 30 mill.kr i 2021. Dette finansieres ved bruk av ubrukte lånemidler.
2. Nordland fylkeskommune har anskaffet to to-roms leiligheter i Bodø sentrum til en samlet kjøpesum på kr 6.860.000. Kjøpet finansieres ved bruk av disposisjonsfond 25699101. Bruk av disposisjonsfond inntektsføres på fellesområdet drift og tilsvarende beløp overføres til investering. Investeringsbudsjettet justeres tilsvarende med økt utgift på kr 6.860.000 finansiert med overføring fra drift.

Bodø den 16.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Svein Øien Eggesvik
fylkesrådets nestleder
sign

16.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt.

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
302/2021	Fylkesrådet	16.11.2021
159/2021	Fylkestinget	06.12.2021

Økonomiplan 2022-2025 og Budsjett 2022

Sammendrag

Nordland fylkeskommune har de siste årene vært gjennom svært tøffe økonomiske tider. Krav til omstilling og økonomiske tiltak fortsetter i 2022. Som beskrevet i perspektivmeldingen (FT-sak 99/2021) peker den på en utvikling hvor fylkeskommunens inntekter i perioden fremover reduseres som følge av nedgang i folketallet. Denne nedgangen i inntekter er markant og har konsekvenser for fylkeskommunens økonomi med tanke på både tjenesteproduksjonen og investeringer.

Tross utfordringene skal det også i kommende økonomiplanperiode satses. Perspektivmeldingen så på investeringer i et lengre perspektiv, og pekte på nødvendigheten av å se på muligheten for å øke bevilgningene til investeringer, og hvordan fond kunne bidra til å øke investeringsnivået noe over tid.

Den pågående koronapandemien skaper fortsatt stor usikkerhet. Den forventete befolkningsutviklingen vil gi mindre inntekter for Nordland fylkeskommune på sikt. For fylkesrådet er den viktigste jobben å styre Nordland fylkeskommune trygt gjennom krisen, slik at innbyggerne har jobb, utdanning og lærlingplass å gå til. Fellesskapet skal stille opp for de som trenger det.

Bakgrunn

Fylkeskommunen er i all hovedsak finansiert gjennom skatt- og rammetilskudd og har få muligheter til å påvirke inntektene. For å opprettholde balansen i den fylkeskommunale økonomien må utgiftene tilpasses et lavere inntektsnivå.

Forslag til statsbudsjett for 2022 fra regjeringen Solberg øker handlingsrommet til fylkeskommunene lite eller ingenting, da veksten går til å dekke merkostnader til demografi og pensjon, samt satsinger innenfor veksten. Det ligger en rekke føringer i statsbudsjettet som er grunnlag til økningen i de frie inntektene, men det forventes at midlene disponeres til de tiltenkte formål. Dette gjelder spesielt økt budsjett til psykisk helse i videregående skole, økt Co2-avgift, kompensasjon for reduserte ferjetakster,

økt fleksibilitet i videregående skoler og midler til tunnelsikkerhet.

Regjeringen Støre la frem sitt tilleggsnummer 1 til statsbudsjettet den 8.november. Det viktigste tiltaket der, sett fra kommunesektoren, er styrkingen av de frie inntektene. For fylkeskommunene dreier det seg om 500 mill. kr, noe som for Nordland utgjør om lag 33,7 mill. kr. Videre ble rammetilskuddet til fylkeskommunene økt for å kompensere for ytterligere reduksjon i ferjetakstene.

Økningen i de frie inntektene gir et marginalt bedret handlingsrom for Nordland fylkeskommune i 2022 sammenliknet med 2021.

Kommuneloven krever at det skal vedtas retningsgivende nøkkeltall for å sikre en bærekraftig økonomiforvaltning. I denne økonomiplanen legges det til grunn følgende retningsgivende måltall:

- Resultatgrad – netto driftsresultat i prosent av samlede driftsinntekter – minimum 4 %
- Gjeldsgrad – som langsiktig mål settes gjeldsgraden til maksimum 70 %
- Fondsgrad – samlet disposisjonsfond (frie fond) i prosent av samlede driftsinntekter – minimum 10 %

Som det går frem av fylkesrådets forslag til økonomiplan innfrir fylkeskommunens budsjett måltallskravene i alle fire årene.

Fylkeskommunen skal fortsatt ha god kontroll på egen økonomi. Det er iverksatt betydelige tiltak for å tilpasse driftsnivået til et lavere inntektsnivå. Samtidig har det de siste årene vært en stor utgiftsvekst, spesielt innenfor samferdselsområdet. Både båt- og ferjeandbudene har steget kraftig, og i perioden framover ventes en ytterligere økning når nye avtaler inngås. Konsekvensene av at Nordland har en befolkningsutvikling som ikke er i tråd med utviklingen i landet, når det gjelder både innbyggere totalt og andelen 16-18 åringer, er reduserte frie inntekter. Basert på inntektssystemet for 2022 vil rammetilskuddet reduseres med 70 mill. kr i løpet av kommende økonomiplanperiode. Nær 25 mill. kr er reduksjon i innbyggertilskuddet, mens utgiftsutjevningen vil være redusert med om lag 45 mill. kr.

Det vil derfor fortsatt være et behov for å jobbe målrettet for å tilpasse driften til prognosene framover. Fylkeskommunene har vært gjennom omstilling for å redusere kostnadsnivået og dette arbeidet fortsetter inn i kommende planperiode.

I forrige økonomiplan lå det et ufordelt omstillingskrav på 15 mill. kr i 2021 som ble fordelt i tertialrapport 1(FT sak 93/2021), mens perspektivmeldingen (FT-sak 99/2021) foreslo fordeling av resterende ufordelte omstillingskrav på 40 mill. kr i 2022. Dette er tatt inn i denne økonomiplan, sammen med de tidligere fordelte krav.

Fylkeskommunens klimabudsjett inngår med eget kapittel i økonomiplanen. Det fremgår der at Nordland fylkeskommune skal redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet med 60% innen 2030 sammenliknet med 2016.

Fylkesrådets vurdering

Når verden endres, skal Nordland fylkeskommune bidra til å gjøre den både bedre og

grønnere, samtidig som det skapes ny industri og nye arbeidsplasser. Innbyggerne og næringslivet i Nordland har gjennomgått tøffe prøvelser i møte med koronapandemien. Det er lysere tider, men vi må leve med at korona fortsatt er en farlig sykdom samt ettervirkningene av en svært krevende pandemi.

Budsjettet og økonomiplanen legger til rette for et enda mer skapende Nordland. Verden står ovenfor store endringer det neste tiåret. Klimaendringer fører med seg menneskeskapte utfordringer samtidig som det gir muligheter for omstilling og utvikling av Nordland.

EUs vekststrategi Grønn giv, EUs nye industristrategi og EUs klimapakke Fit for 55 skal sikre et mer bærekraftig og konkurransedyktig Europa. Ved siden av fylkesrådets politiske plattform gir disse dokumentene samt ambisjonene som ligger innen industriutvikling, eksport og bærekraft i Hurdalsplattformen sentrale føringer for denne økonomiplanen.

Nordland har overskudd av rimelig og fornybar kraft, noe som er en enorm styrke for utviklingen av Nord-Norge og gir et fortrinn som gjør oss til en katalysator for å skape nye jobber i møte med den grønne omstillingen. Bedrifter innen batteri- og hydrogenproduksjon er under etablering en rekke steder i landsdelen. Kraften i disse etableringene er så store at de har potensial til å endre samfunnsutviklingen flere steder i Nord-Norge. En viktig del av fylkesrådets strategi i møte med det grønne skiftet er å sikre fortsatt tilgang på ren fornybar kraft, også etter 2035.

I en verden med befolkningsvekst vil det være behov for mer bærekraftig matproduksjon. Havbruksnæringen i Nordland er av stor betydning for norsk matproduksjon og verdiskaping. Gjennom koronapandemien har fylkesrådet arbeidet strategisk sammen med næringslivet i Nordland. Både reiselivsnæringen og hvitfisknæringen har blitt prioritert gjennom pandemien.

For å møte næringsvekst og samfunnsutvikling i sterk omstilling vil fylkesrådet bruke 180 millioner kroner til næringsrettet og grønn samfunnsutvikling frem 2025. Gjennom regionvekstavtalene setter fylkesrådet bærekraftig utvikling i fokus med de seks regionrådene i Nordland. Ved siden av næringsvekst har regionvekstavtalene fokus på samhandling som skal bidra til attraktive, inkluderende og bærekraftige byer, lokalsamfunn og regioner. Nordland fylkeskommune skal redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet med 60% innen 2030 sammenlignet med 2016.

God videregående opplæring er helt avgjørende for at ungdommene skal få den yrkeskompetansen eller den studieforbereidelsen de trenger. Alle skal få et tilbud som gir dem gode muligheter til videre studier, eller til kvalifisering inn i arbeidslivet.

Nordland har landets høyeste andel elever som velger yrkesfaglig utdanningsprogram med hele 60 %. Gjennom en offensiv satsning på Nordlandsmodellen øker den årlige gjennomføringen i videregående skole, stadig større andel av fylkets yrkesfagelever kommer ut i lære.

Læreplassgarantien har vært en suksess. Målet var 1100 læreplasser, nå er det nærmere 1300 læreplasser knyttet til læreplassgarantien i Nordland. Og tallet stiger

stadig. I økonomiplanen forslår fylkesrådet å bruke over 1 milliard kroner på lærlinger de neste fire årene.

For første gang vil fylkesrådet sette av dedikerte midler til ungt utenforskap. I tillegg styrkes midler til psykisk helse i den videregående skolen. 4,4 millioner til psykisk helse i videregående skole i perioden. Fylkesrådet vil bruke 21 mill. kr i arbeidet mot ungt utenforskap i perioden.

Samferdsel er viktig for bosetting, verdiskaping og trivsel i Nordland. I økonomiplanen fortsetter utviklingen av et fremtidsrettet samferdselstilbud i hele fylket. Nordland er et verdiskapingsfylke. Vi må ha en transport som legger til rette for flere arbeidsplasser og mer verdiskaping i tilknytning til råvarene.

Fylkesrådet vil fortsette arbeidet med å få flere ferjesamband over på null- og lavutslipp. Kostnadene ved elektrifisering varierer avhengig av tilgangen på elektrisitet og hvor mange ladestasjoner hvert samband trenger. Med utgangspunkt i kostnadene for de tre sambandene som er bygd, vil midlene i økonomiplanen være tilstrekkelig til å kunne elektrifisere seks nye samband.

I 2022 skal vi bruke 1,4 milliarder kroner på mobilitet i Nordlandssamfunnet. Det er viktig for den enkelte som pendler til og fra jobb. Nordland fylkeskommune har i overkant av 400 busser i daglig aktivitet som utfører totalt ca. 14 millioner kilometer hvert år.

Fylkesrådet vil fortsette dreiningen av fokus og innsats på kulturfeltet inn mot den yngre delen av Nordlands befolkning. I tillegg forsterkes arbeidet knyttet til kulturinstitusjonene, som er fordelt over hele Nordland og som fyller en viktig funksjon både som kulturformidlere og som møteplasser i lokalsamfunnene. Fylkesrådet vil legge frem en ny kulturstrategi i løpet av 2022.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Konsekvenser kommer frem av saken og dets vedlegg.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Generelt

Nordland fylkesting vedtar den fremlagte budsjett- og økonomiplan for perioden 2022-2025 slik den framgår av dokumentet, og med de prioriteringer og endringer som er presentert der.

2. Forskriftsbestemte oppstillinger vedtas slik de foreligger i vedlegg 14.1 i økonomiplandokumentet.

3. Bevilgningsoversikt drift

I henhold til budsjett og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner vedtas følgende grunnlag for økonomiplanens driftsrammer (tall i 1000 kr):

Bevilgningsoversikt - drift	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Ordinært rammetilskudd	-4 170 198	-4 118 415	-4 098 415	-4 093 415
Inntekts- og formueskatt	-1 509 037	-1 509 037	-1 509 037	-1 509 037
Andre generelle driftsinntekter	-35 000	-35 000	-40 000	-40 000
Sum generelle driftsinntekter	-5 714 235	-5 662 452	-5 647 452	-5 642 452
Korrigert sum bevilgninger drift	4 983 577	4 911 073	4 850 151	4 839 098
Sum netto driftsutgifter	4 983 577	4 911 073	4 850 151	4 839 098
Brutto driftsresultat	-730 658	-751 379	-797 301	-803 354
Renteinntekter	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
Renteutgifter	82 500	105 500	131 500	130 500
Avdrag på lån	280 000	299 000	320 000	344 000
Netto finansutgifter	324 500	366 500	413 500	436 500
Netto driftsresultat	-406 158	-384 879	-383 801	-366 854
Disponering av netto driftsresultat				
Overføringer til investeringer	592 080	515 902	348 988	332 988
Netto avsetning til bundne fond	-2 726	10 000	10 000	10 000
Netto avsetning til disposisjonsfond	-183 195	-141 023	24 813	23 866
Sum disponering netto driftsresultat	406 158	384 879	383 801	366 854
Mer/mindreforbruk	0	0	0	0

4. Fordeling av netto driftsrammer til avdelingene

I henhold til budsjett og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner vedtas følgende fordeling av netto ramme til avdelingene (beløp i 1000 kr):

Fordeling netto driftsrammer	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Fylkestinget kontor	52 930	53 982	53 035	53 982
Fylkesrådsleders kontor	34 979	34 979	33 379	33 379
Finans og organisasjon	137 616	137 616	136 016	136 016
Utdanning og kompetanse	1 877 684	1 891 784	1 863 009	1 855 009
Transport og infrastruktur	2 215 605	2 213 405	2 213 405	2 213 405
Avdeling for samfunnsutvikling	380 406	367 306	367 306	367 306
Fellesutgifter	191 000	163 000	135 000	135 000
Sum bevilgning drift	4 890 221	4 862 073	4 801 151	4 794 098
Herav:				
Netto bruk av bundne driftsfond	-12 726	-	-	-
Netto bruk av disposisjonsfond	-80 629	-49 000	-49 000	-45 000
Korrigert sum bevilgninger drift	4 983 577	4 911 073	4 850 151	4 839 098

- De vedtatte ressursrammer er absolutte. Det vises til delegasjonsreglement vedtatt av fylkestinget, herunder utøvelse av budsjettansvar med de plikter og rettigheter som til enhver tid framkommer der. Innsparte midler på rammenivå kan settes av til disposisjonsfond og disponeres av fylkesrådet. Fullmakten til avsetning gjelder selv om det er merforbruk på et eller flere rammeområder så fremt fylkeskommunen samlet sett har innsparing. Tilsvarende åpnes for å vurdere trekk i rammer ved overskridelser. Fullmakten gis til fylkesrådet.
- Fylkesrådet gis fullmakt til å fordele avsetninger på rammeområde 8 fellesutgifter og disponere avsetninger til disposisjonsfond som er avsatt til avdelingene, avsetning til omstillingsfond og avsetning kulturhovedstad og andre disposisjonsfond avsatt til konkrete formål i tråd med budsjettforutsetninger eller fylkestingsvedtak.
- Fylkesrådet har ansvar for å gjennomføre kostnadsreducerende tiltak i 2022. Særlig gjelder dette innenfor administrative funksjoner, stab-/støttefunksjoner og fellesfunksjoner, både sentralt og i ytre enheter.

Fylkesrådet gis fullmakt til å vedta endringer, så lenge dette er innenfor budsjettets totalramme og de føringer som følger av økonomiplanen. Budsjettmessige konsekvenser av omorganisering som endrer fordeling på rammeområder legges frem i tertialrapportene eller i egne saker.

- d. Nordland kunst- og filmhøgskole avvikles som fylkeskommunal institusjon i henhold til vedtatt økonomiplan, med forventet full effekt fra 2025. Siste kull uteksamineres våren 2024.
- e. Fylkesrådet bes om å utrede mulighet for å etablere akvakultur vg2 ved Vest-Lofoten videregående skole. Fylkesrådet gis fullmakt til å utlyse tilbudet dersom det er grunnlag for dette høsten 2022.
- f. Det gjøres takstreguleringer for tannhelsetjenester i 2021 som følger generell prisvekst, tilsvarende 2,5 %.
- g. Følgende takstreguleringer gjennomføres i 2022 innenfor transport og infrastruktur:
 - i. Innenfor buss og hurtigbåt gjøres det takstreguleringer som gjenspeiler generell prisvekst lik deflator (2,5%) i budsjettet. Unntak er Ungdomskortet og Travel Pass Nordland.
- h. Kostnadsdekkende husleie skal utredes for eventuell implementering i senere budsjett. Dette for å synliggjøre reelle kostnader og skape insentiv for bedre utnyttelse av bygningsmassen. Dersom utredningen viser at fylkeskommunen får en mer optimal bygningsdrift, skal tiltaket iverksettes.
- i. Tidligere avsatte midler på 49,1 mill. kr til nytt ferjeleie i Mosjøen havn og mudring (FT-sak 138/21), fordeles med 40 mill. kr som støtte til flytting av ferjeleiet i Mosjøen og utvikling av Mosjøen havn. Tildelingen forutsetter at prosjektet igangsettes innen 1.januar 2024. Resterende beløp skal benyttes til mudring for fylkesvegferjer.

5. Bevilgningsoversikt investering

I henhold til budsjett og regnskapsforskriften for kommuner og fylkeskommuner vedtas følgende bevilgningsoversikt for investeringene (beløp i 1000 kr.):

Bevilgningsoversikt - investering	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Investering i varige driftsmidler	1 253 850	1 296 500	1 147 000	1 172 000
Investering i aksjer og andeler	3 000	3 000	3 000	3 000
Sum investeringsutgifter	1 256 850	1 299 500	1 150 000	1 175 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-232 210	-275 546	-229 666	-217 102
Tilskudd fra andre	-21 200	-33 000	-60 000	-56 000
Salg av varige driftsmidler	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Bruk av lån	-350 360	-401 052	-451 346	-508 910
Sum investeringsinntekter	-663 770	-769 598	-801 012	-842 012
Overført fra drift	-592 080	-515 902	-348 988	-332 988
Bruk av bundne investeringsfond	-1 000	-14 000	-	-
Sum overføring fra drift	-593 080	-529 902	-348 988	-332 988
Udekket beløp	-	-	-	-

6. Investeringsplan

I henhold til forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner vedtas følgende investeringsplan (tidligere budsjettskjema 2B) i perioden (beløp i 1000 kr.) Samtlige prosjekter er beskrevet i budsjettdokumentets kapittel 13.:

Investeringsplan	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Bygg og eiendom				
Administrasjonsbygg	-	-	1 000	9 000
Felles investeringsprosjekter	50 000	39 000	36 000	36 000
Undervisningsbygg og -utstyr	194 500	287 000	347 000	370 000
Tannklinikker og -utstyr	9 000	9 000	9 000	9 000
Bussdepot og ladeinfrastruktur	40 600	-	-	-
Veg				
Strekningvisse prosjekter	435 500	503 000	491 000	391 000
Miljøtiltak i samferdselssektoren	25 000	50 000	75 000	150 000
Mindre utbedringstiltak og ferjeleier	417 000	320 000	125 000	165 000
Gang- og sykkelveger, trafikkisikkerhet og miljø	75 250	88 500	63 000	42 000
Mobilitet				
Reis digital plattform	7 000	-	-	-
Sum investeringer	1 253 850	1 296 500	1 147 000	1 172 000

- a. Årlig låneopptak settes inntil 350,4 mill. kr i 2022, 401,0 mill. kr i 2023, 451,3 mill. kr i 2024 og 508,9 mill. kr i 2025. Avdragstid for nye lån settes til 20 år. Lån tas opp til finansiering av investeringer jf. kommuneloven § 14-15 1. ledd.

7. Retningsgivende nøkkeltall for sikre bærekraftig økonomistyring over tid

I henhold til ny kommunelov skal fylkestinget vedta retningsgivende nøkkeltall for å sikre forsvarlig økonomiforvaltning på lengre sikt. Følgende nøkkeltall vedtas som retningsgivende:

- a. Resultatgrad. Faktisk og planlagt resultatgrad skal ikke på noe tidspunkt være lavere enn 4 %. Eventuell risiko for lavere resultatgrad skal medføre budsjettkorrigerende i tertialrapporter eller ved rullering av økonomiplanen.
- b. Gjeldsgrad. Som langsiktig mål settes gjeldsgraden til maksimalt 70%.
- c. Fondsgrad. Det vedtas en fondsgrad på minimum 10%. I denne inngår samtlige frie disposisjonsfond.

8. Klimabudsjett

Nordland fylkeskommune skal redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet med 60% innen 2030 sammenlignet med 2016.

Bodø den 16.11.2021

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Svein Øien Eggesvik
fylkesrådets nestleder
sign

16.11.2021 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt.

Vedlegg

Tittel

Fylkesrådets forslag til økonomiplan 2022-2025 og budsjett
2022

DokID

348416

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
160/2021	Fylkestinget	06.12.2021

K-Sekretariatet IKS - Endring selskapsavtale pr. 01.01.2022

Sammendrag

K-Sekretariatet IKS eies av flere fylkes-/kommuner i Nordland og Troms og Finnmark. Selskapet skal ivareta kommunelovens krav om at kontrollutvalgene til enhver tid har sekretariatsbistand som tilfredsstillende utvalgenes behov. Kontrollutvalgets sekretariat skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalgene er forsvarlig utredet, og at utvalgenes vedtak blir iverksatt. Selskapet har tilgang på en bredt sammensatt kompetanse.

Kommunestyrene i kommunene Andøy, Bardu, Dyrøy, Gratangen, Lavangen, Salangen og Tjeldsund har vedtatt å gå inn som deltakere i K-Sekretariatet IKS. Representantskapet i K Sekretariatet vedtok i møte 30.4.2021 å øke antall styremedlemmer fra 3 til 5. Som følge av disse endringene må deltaker(fylkes-)kommunene vedta ny ajourført selskapsavtale pr. 1.1.2022, jf. vedlegg.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Økonomiske og personellmessige konsekvenser

Økonomiske og personellmessige konsekvenser er redegjort for i FT-sak 029/2020 Valg av ny sekretariatsordning for kontrollutvalget i Nordland fylkeskommune

Fylkesordførers innstilling til vedtak

Nordland fylkeskommune godkjenner ny selskapsavtale for K-Sekretariatet IKS.

Bodø den 18.11.2021
Kari Anne Bøkestad Andreassen
fylkesordfører
sign

Vedlegg

Tittel

Selskapsavtale pr. 1.1.2022
K-Sekretariatet IKS - oversendelsesbrev endring
selskapsavtale 1.1.2022

DokID

349375
349376